

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Incipit scriptū sup[er] ... sentētia[rum] editum a fratre
Joanne duns ordinis fratrum mino[rum] doctore
subilissimo [et] o[mn]im theologo[rum] principe**

Johannes <Duns Scotus>

Venetijs, [1481]

[Distinctiones XI-XX]

[urn:nbn:de:bsz:31-313921](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313921)

ergo habuit extraneitatem illam que requiritur in adoptato. et per quod modo habet ius per gratiam ut filius hominis. et est adoptivus. Qui istam rationem non concedit potest dicere quod in filio adoptato requiritur talis extraneitas quod in instanti generationis naturalis non habet ius in hereditate ita quod pater habeat esse naturale per quod sit extraneus ante adoptionem. Christus non quod fuit sine gratia. et Christus non fuit adoptivus. Sed hec ratio non videtur sufficere. quod tunc angelus si fuisset creatus in gratia non fuisset adoptatus nec filius dei adoptivus. sufficit ergo positio nature ut scilicet persona adoptata in primo instanti nature in quo generatur vel creatur ex illa sola generatione vel creatione non habeat ius. et in secundo instanti nature ex gratia habeat ius ita fuit in proposito. pater enim nascitur ista natura terminavit generationem imo erat unita verbo antequam in ipsa esset gratia habitualis. ex 2. q. 2. di. huius tertium. Si homo non placet potest ultio dici quod requiritur extraneitas in instanti potestatis vel nature talis quod non necessario committit aliquid generationem nature ut dispositio de proprio referens ius ad hereditatem. hic autem generationem temporalem committit gratia qua anima christi habuit ius in illa hereditate. Et si obijciatur quod committit non tamen in primo instanti nature sed in secundo et ita in primo instanti fuit extraneitas quia carentia iuris quod conferebatur in secundo instanti. Rationem quere.

Ad argumenta Ad primum dico quod homo adoptat per novum actum voluntatis. et ita ipsum adoptare est aliquez ad hereditatem optare per novum velle. sed deo non novo velle adoptat sed novum effectum producit. scilicet gratiam. predestinare ergo dicitur non et si sit ordinare quoddam per actum voluntatis ad hereditatem et quoddam adoptare ad illud non tamen proprie dicitur adoptatio sed tamen ipsa collatio nova gratie que corrumpit deo novo velle in homine adoptare dicitur adoptatio. non ergo sequitur deus predestinat ergo adoptat. sed oportet addere quod illi predestinato ut quicquid extraneo conferat gratiam. Ad 2. di

co quod est dignitatis suppletis indignitatem quod extraneus non potest dignificari nisi ad optet ad hereditatem. sed indignitas est quicquid esse extraneus. Ad 3. concedo quod de christo dicitur propter naturam humanam naturam est. non naturalis filius marie. est etiam iustus et gratus deo sed esse adoptatum non dicitur propter naturam create finem quam christus non quod fuit extraneus ab hereditate paterna sed nature depravate. Contra ista negatio extraneitatis in christo non est nisi propter gratiam habituale christi quod propter illam solam habet ius in hereditate eterna non autem per solam unionem personalem. quod si illa fuisset sine gratia habituali post christum finem nam humanam non habere ius in hereditate illa. sed si ista gratia habitualis fuisset collata illi nature in primo instanti existenti tamen in proprio supposito illud suppositum vere diceret filius adoptivus. ergo et modo non negabit propter non extraneitatem quod modo est illa carentia iuris ad illam hereditatem que tunc fuisset. Rationem quere.

Olet etiam que ri. Circa istam. xi. di. in qua magister agit de coactione idiomatum personam filii et pertinentium ad effectum querunt tria. Primo videtur christus sit creatura. 2. videtur christus finem quod homo sit creatus. 3. videtur christus incepit esse.

Circa primum ar guitur quod sic. in christo est natura humana sicut divina et per naturam proprietates utriusque nature secundum Damasc. c. 50. et ita dicitur creatura propter unam naturam sicut creator propter aliam. Preterea christus est homo. sed predicatio est inquit secundum illud extra de hereticis. cum christus quero quid predicat homo predicatum homo. aut aliquid creatum aut aliquid increatum. si in creatum ergo idez formaliter predicat homo de christo quod predicat hoc predicatum deus. hoc est falsum. quod tunc idem formaliter esset dicere christus est homo et christus est deus. igitur predicat aliquid creatum. Preterea christus est homo aut ergo creatus aut increatus. ista sunt

immediate opposita circa omne ens. si sit
hō increatus est hō eternus. si hō creat'
ppositū. Preterea de quo predicat inse-
rius et supius siue illud sit supius essen-
tiale i eodē genere siue cōius extra gen'
sicut de q' d' ignis et corpus et creatura
que est supius ad omne illud a deo ut v' r'
q' de quo d' hō de eodem d' creatura.
Preterea xp'us rōe corp'is est pceptus q'
rōe aīe create est creatus. p'na pbat q' n'
minus denoiat totū a pp'etate p'is pfecte.
Contra hoc in lra sunt auctes. Item
ois creatura rōalis est filius dei p adop-
tōem vel pōt esse. xp'us non pōt esse fili'
adoptōis ex pcedēti. q' nō pōt dici v'
esse creatura. Itē si xp'us est creatura et
xp'us est fili' dei. q' fill' dei est creatura.
modus arguēdi est bon' q' medio exīte
hoc aliqd' necesse ē extrema p'ūgi. q' rē.
Preterea nihil creatū d' de xp'o. pbo.
q' nihil est creatū in xp'o nisi nā hūana
īta nā non d' de xp'o q' rē.

Hic dicitur q' ista propō
xp'us est crea-
tura est negāda q' cōicatio idiomatū n'
sit in his vbi est repugnantia pprietatis
vnus nāe ad aliāz nām. talis est hic. q'
creatura includit inceptōem esse et ita re-
pugnat eternitati que est p'etas fili' dei
Contra non plus repugnat illi nāe esse p'
non esse vel incipe esse post nō esse q' nō
esse post esse vel etiaz desinere esse quia
vtrūq' repugnat eternitati (z xp'us pcedit
mortū cū tñ mortuū esse dicat non esse
post esse q' non viuere post viuere. et vi-
uere viuētibus est esse. 2. de aīa. i. q' rē.
Preterea mortale et imortale ita oppo-
nunt formalr sicut creatū et increatū. et
tñ ambo dicunt de xp'o. Preterea ita
formalr nāe create repugnat eē creatorē
vel eternā. sicut repugnat eterno incipe.
q' eā negabit xp'm eē creatorē p'p'i repu-
gnantiā ad vnā nām. sicut esse creaturā
p'pter repugnantia ad aliā.

Aliter dicitur q' non sit
cōicatio idē
omatū in negatōibus necq' in his que di-
cūt respectū vni' nāe ad aliā nāz. P' m'
appz q' alii dicerent absolute p'dictō
de xp'o. q' nega' aliq' puenit vni' nāe cui'
opposita affirmatō inest nālīter rōne al-
teri'. puta nā diuina est eterna nā hūa'
non est eterna. sed si p hoc xp'us diceret n'
eternus. xp'us diceret etem' et nō etern'.
negatōes q' que insunt rōe alteri' nāe. s.
hūane q' insunt fm qd' puta cū d' d' d' d'
tōe distrahēte n' denominat simplr illō
de quo dicunt. Sutr 2. m'. s. de dicētibz
respectū vni' nāe ad aliā. declarat. non
enī si nā hūana est assūpta. d' xp'us assū-
ptus. creatura. n. non tñ icludit negatō
nē. s. nō esse aīe esse. sed icludit respectū
vni' nāe ad alterā sicut ad illā a qua ac-
cipit esse. q' ista nō dicent de toto. Contra
sicut creatura dicit respectū vni' nāe ad
aliā ut nāe hūa' ad diuinā. ita v' q' cre-
ator dicat ecōuerso respectū nāe diuine
ad humanā. q' ista q' dicit respectū nō
dicant de toto. xp'us non erit creator. ne-
gatio ēt aliq' pōt inueniri q' ipote' p h'
nomē qd' est creator. puta nō accipe esse
post non esse ab alio sicut in hoc nomie
creatura. igr sicut xp'us non d' creatura
p'pter negatōez inclusā. ita nec dicit cre-
ator p'pter eandē rōem. Preterea xp'us
est minor p'fe. hoc pcedit absolute. et d'
Jo. xiiii. et tñ hoc dicit respectū vni' nāe
ad aliā. q' nō est minor patre nisi f'z nāz
humanā. q' rē.

Aliter dicitur q' ppō est
simplr p'ce-
dēda si bñ intelligat. negabat tñ cōiter a
sanctis p'pter hereses hēticōz dicentū
xp'z eē purā creaturā cū q'bus noluerūt
sancti cōicare in fmōe. Qd' autē absolu-
te de vīute fmōis possit p'cedi pbat per
Damal. 50. qui dicit q' xp'us est creat' et i
creat' passibilis et ipassibilis. et p eundē
c. xvii. pcedit creatura dei. Et p Aug.
de sermōe dñi in mōte. voluit eē creaturā

qui est creator. Et Hiero. sup eplam ad ephi. sup illud ipius structura sum. dic multi timore trepidat ne xpm creaturam dicere pellant. nos aut pclamam non esse piculum dicere xpm esse creaturam.

Cui ista opinio non plz pot dice ipsa esse falsaz ppi istaz roem qz creari dic quoddam fieri ita qz vltra fieri addit aliqd qz qtu ad respectuz que dicit fieri ad cam efficientem. r qm ad illu respectu que dicit ad oppositu pcedens quo ad primu fieri respicit efficiens in codi. sed creari pprie respicit pmu efficiens ut imediate pducens ita qz nihil dfr ppe creari nisi qd a solo p efficiente imediate pducit ad esse q ad 2m fieri dat intellige oppositu pcedens qlecuqz siue positu siue puatiuu. sz vltra hoc creari ppuie supuz addit qz oppositu imediate pcedens sit ddictoziu. puta negatio no in aliquo subiecto. ita qz nec puatio nec riu hoc mo creari stricte accepto illd dfr stricte creatura qd accipit esse a pmo efficiente imediate r post oio non esse. siue post puz nihil. r sic non eet dubiu xpz non esse creaturam qz nec huana na in x est sic creatura. ipsa. n. non a solo primo efficiente imediate pducebat in esse sed et a matre q aliq calitate habuit respectu eius neqz et post oppositu ddicto qd e oio no ens vel nihil sed post opposituz puatiue qn. s. ma corpis trasmutabat a forma sanguis ad formaz corpis organici aiari. hoc. n. mo solimo angeli r aia intellectiva r gra r quedam hi que de nibi lo pducunt a pmo efficiente dicunt creatri. alio generalius accipit creari. put dicit habitudine ad primu efficiens sz non ut imediate pducens excludedo oem caz dicit et ordine ad oppo pcedens. s. negatodes sed no excludedo qz sit in aliquo susceptiuo. r a creari hoc mo generali ddicto dfr creatura generalit de oib alijs a deo pter q de xpo. oia. n. alia a primo efficiente recipiunt esse r dicunt creari. licz etia sunt effectus aliaz caz non tu dicit

aliaz caz creature qz creatura isto mo non dicit relationem ad aliquam cam 2am. accipiunt et esse sui p post non esse siue illud sit nihil siue in aliquo susceptiuo. Esse aut primu alicui duplr pot intelli vel illud q totu dfr pmo ens hoc est adequate sicut humanitas dfr pmo ens corpis organici aiari. qz hoc totu esse qd surgit ex vnione istaz ptiu est esse adequuz totius. alio esse pmu alicui pot dici ee pme ptis alicui in illo toto puta si corpus organicu pcederet duratone aiatiodez pmu esse hois h mo eet ee corpis organici. quecuqz q creatura accipit ee pmuz altero istoz duoz moz post no esse. vl totale vel ptiale prime ptis. r id si cozp organicu fuisset ab eterno inaiatu. r in tpe aiaret totus ho diceret creatura licz non accepisset totu ee post non ee qz ee alterius ptis est eternu. sed primu ee totale. xpus aut nullo mo accepit pmu ee sui post non ee. qz neqz primu esse totale qd resultaret ex na diuina r humana qz nullu tale est sz Damasc. c. xlix. qz tuc no maneret ibi iste nae nisi suse. sz sicut sunt due distincte nae ita duo ee distincta. neqz primu ee ptiale ut ee vbi qz illud e eternu. deficit q sibi habitudo illa quaz necessario dicit creatura ad oppo pcedes que est q post no ee sequat ee vel p ptiale si nullu hz totale. vl ee totale ipi qd creat. sic nec est in pposito.

Contra istam roem obijcit sic. qa qcqd e termi alic mutatois pot ee un creatois. na hua in x q imiauit generatoez pot ee imi mutatois gnalt dicte. r p pns pt ee imin creatois gnalt dicte. qz xps fm q hz ea e creata. no. n. vl q creatio pl respiciat pmitate ee p imino suo qz qcuqz alia mutatio p imino suo. cu ipa possit hre p imio qcqd pot alia mutato hre p imio suo. r xps ve dfr mortuus qd ve dicit puatoez ee. r puatoez pmi ee vt vl qz no mag vnii oppo pot acqsi tiodez pmi ee q aliud puatoez pmi esse

Ad primū cōcedo q̄ nā hūana pōt ter-
minare creatōez generalit̄ dictā ⁊ termi-
nauit eā ut ipsa vere dicat̄ creatura. nec
tñ ppter ipsam xp̄us d̄ creatura qz esse
ppriū vel primū huius nāe sequit̄ eē p̄-
mū xp̄i qz esse vbi ⁊ aliud esse p̄mū nō
potest xp̄s h̄re. Et cū dicit q̄ ista muta-
ō. creatio nō magis ponit primū esse ter-
mini acq̄ri q̄ aliq̄ alia mutatio. dico q̄
hoc est falsuz qz ista specificatiōez addit
creatio vltra alias mutatiōes. ut sicut ali-
quid nō esset creatura si esset tñ a 2^o cā
p̄ eo q̄ creati dicit̄ respectū ad p̄mū effi-
ciēs. ⁊ tñ potest dici genitū respectu cāe
scōde. s̄l̄ licet p̄ generatiōez acq̄rat̄ aliq̄
esse simplr̄ si tñ illud non sit p̄mū eē ge-
niti ⁊ etiā primū esse geniti sequat̄ non
esse tale genitū non d̄ creatura. ⁊ iō nō
sequit̄ xp̄s est genitus put̄ predicatū pue-
nit ei rōe nāe hūane. q̄ est creatus nec ē
in alijs sequit̄ formalr̄. ignis est genitus
q̄ est creatura generalit̄ nisi gr̄a m̄e qz
esse simplr̄ terminās generatiōem ignis
est primū esse ipsius qd̄ d̄ genitū. Ad
2^m dico q̄ mortuū non puat̄ primū esse
christi. sed eē simplr̄ qd̄ est viuere. ita ē
generari dicit̄ acq̄sitiōem eē simplr̄ s̄ n̄
necessario primi esse. vñ vere p̄cedit̄ xp̄s
mortuus. sicut genitus tp̄alit̄ non tñ p̄ce-
dit̄ annihilatus. qz sicut non d̄ creatus
ita non d̄ annihilatus. qd̄. n. opponit̄
creatōi dicit̄ annihilatiōem primi esse.

Ad istam conclusi

onē etiā ponit̄ alia rō talis qz illō deno-
minat̄ qd̄ natū est denoiare generalit̄
multa. puta totū ⁊ p̄m. acc̄ns ⁊ subie-
ctū. non denoiat̄ totū p̄ p̄m. neqz sub-
iectū p̄ acc̄ns. sicut vnū qd̄ natū est dici
de subiecto ⁊ acc̄nte non denoiat̄ forma-
liter subiectū p̄ acc̄ns. non. n. d̄ for. vn̄
vnitate acc̄ntis ut albedinis. ita qz si al-
bedo sit vna ⁊ for. erit vn̄. ⁊ si albedines
plures for. plures. qz for. est tñ vnus. q̄
cū hoc qz est creatura natū sit dici gene-
ralit̄ de entib̄ tam de supposito q̄ de nā

non denoiabit̄ suppositū rōe nāe nisi cō-
ueniat̄ supposito pp̄ria d̄noiatōe nullo
aut̄ mō p̄uēt̄ huic supposito nisi qz de-
noiat̄ ipsam nām ⁊ per ipsā non pōt de-
noiare suppositū igr̄ ⁊c. Et p̄ h̄ patet
quare xp̄us d̄ genitus tēp̄alit̄ ⁊ non cre-
atura qz generari denoiat̄ nām ⁊ mediā
te nā natū est denoiare supposituz. crea-
tura nata est denoiare vtrūqz pp̄ria de-
noiatōe ⁊ ita neutrū est ibi ratio qua re-
spectu alterius.

Ad argumenta

Ad p̄-
mum
dico qz illud qd̄ natū est denoiar̄ suppo-
sitū rōe nāe potest dici de isto suppositō
puta viuere. intelligere. comedere ⁊c.
sed creatura non est tale denoiat̄. Exē
plū hō fm̄ caput d̄ crispus non tñ fm̄
caput d̄ triangulat̄ vel rotundus. quia
p̄mū denoiat̄ natū est denoiare p̄m̄
⁊ per illā totū. 2^m vero non. ita esse crea-
torē natū est denoiare nām ⁊ suppositū
rōe nāe: non sic creatura. Alr̄ potest
dici fm̄ p̄mā rōem positā ad q̄onem. qz
creator non dicit̄ aliqd̄ repugnās nāe vl̄
huic supposito sicut creatura. creare. n.
est dare esse p̄mā cālitate post non eē. h̄
xp̄o non repugnat. creati est accipe esse
primū a p̄mo efficiēte post non eē. hoc
xp̄o repugnat. Ad aliud cōcedo qz hō
predicat̄ aliqd̄ de xp̄o ⁊ illud est creatū
⁊ creata ita qz de illa nā vere d̄ creata
sed non sequit̄ ergo de xp̄o si. n. mediuz
accipit̄ in maiori in abstracto. ⁊ in mio-
ri dicat̄ de xp̄o in cōcreto erūt quatuor
termini. Ad aliud pōt dici qz est hō cre-
atus ita qz ly creatus distrahaf̄ ibi p̄ h̄
qz est hō ut dicat̄ creatus hō. ⁊ tunc non
sequit̄ ergo est creatura. sed est fallacia
fm̄ quid ⁊ simplr̄. sicut hic for. factus ē
albus q̄ est factus. Alr̄ potest dici qz d̄
uisio est insufficiēs. qz lz quodcūqz vnū
diuidat̄ in se per alreuz istoz non tñ qd̄
in se ipl̄cat̄ duo. s. naturā ⁊ supposituz
qz rōe nāe repugnat̄ sibi vnū ⁊ ratōne
suppositi repugnat̄ sibi aliud. Ad aliō

dico q̄ quecuq̄ quidditas in abstracto
 ptinens ad quocūq̄ genus h̄z creaturaz
 p̄ supiori denoiatiue sicut ⁊ hoc q̄d est
 esse effectū. sed non om̄e creatū cuiuscūq̄
 generis h̄z creatū p̄ supiori: sed t̄m̄ illō
 concretū cuius primū esse est eē illi de
 noiati. i. cuius primū eē est creatū s̄z eē
 primū xp̄i non est creatū nec primū to
 tale nec primū ptiale sicut esse creatura
 non est supius ad eē albū ut p̄pter hoc
 dicat for. est creatura q̄z albedo ē creata
 sed ex illa rōe pozi. vñ licet de albedie di
 cat creatura non t̄m̄ de albo si albū nō ē
 esse primū illius de quo d̄r. Ad aliud
 p̄z q̄ d̄r genitus ⁊ conceptus q̄z ista nata s̄
 denoiare totū ratōne nāe ita q̄ respectu
 istoz nā est ut quo respectu totius. non
 sic aut respectu hui⁹ pdicati q̄d est eē cre
 atura. oportet. n. q̄ pp̄ria denoiatiōe
 diceret de supposito alia ab illa qua d̄r
 de natura. aut saltem cōpeteret suppositi
 to rōne primi esse eius.

Secundo queri

tur vtz xp̄s fm q̄ hō sit crea
 tura. q̄ sic v̄r q̄z fm q̄ hō est aliqd non
 increatū q̄z tunc hō pdicaret idē de xp̄o
 q̄d deus quod est falsuz. ḡ pdicat aliqd
 creatū. ḡ ē creatura. Preterea 5. p̄by.
 q̄d p̄uenit toti fm p̄ez d̄r de toto. sicut
 hō sanat q̄z tozax lanaf. ḡ cū nāe hūane
 p̄ueniat eē creaturā. hoc dicit de xp̄o. et
 maxie cū determinatiōe illi nāe. ḡ s̄lt̄ di
 cet q̄ xp̄us est creatura fm q̄ hō sic sim
 pl̄r v̄ez est dicit q̄ hō sanat fm tozacez.
 Contra si fm q̄ hō est creatura. ḡ fm q̄
 iste hō q̄z non est ali⁹ hō q̄ iste hō. s̄z si
 fm q̄ iste hō est creatura iste hō est crea
 tura. p̄bō p̄ntie q̄z de eo q̄d sequit̄ redu
 plicatiōem absolue pōt enūciari pdica
 tū. sicut si hō fm q̄ colorat̄ v̄r coloratū
 v̄r. ḡ si fm q̄ iste hō est creatura v̄r iste
 hō est creatura. p̄ns est falsuz q̄z fm Da
 maf. 5o. c. Iste puer creauit stellas. ḡ est
 creator ⁊ ita non est creatura. Preterea
 si xp̄us fm q̄ hō est creatura. ḡ simpl̄r

est creatura. p̄ns est falsuz ex p̄cedēti. q̄
 p̄bō p̄ntie q̄z q̄d enūciat de supposito cū
 reduplicatiōe ip̄ei enūciat d̄ eodē simpl̄r
 sicut q̄d petrus est inq̄tu3 hō ergo petr⁹
 est simpl̄r. ita in p̄posito. ḡf. 7c.

Respondeo qm̄ p̄pō affir
 matia est fal
 sa ex repugnātia extremoz q̄cūq̄ deter
 miatiōe vel reduplicatiōe addita q̄ non
 tollit repugnātia eoz non tollit rōnem
 falsitat̄ illius. reduplicatiō at̄ pp̄rie sū
 pta non diminuit altez extremū q̄z est
 determinatiō extremi ad extremū. ḡ ipsa
 non verificat aliq̄ pp̄oz que sine redu
 plicatiōe fuit falsa. t̄m̄ si addat̄ alii extrēo
 ut pdicatio aliqd̄ distrahēs ip̄z ut distra
 ctū non repugnet alteri extremo sicut p̄
 us repugnauit non distractū. pōt p̄pō
 cū tali determinatiōe distrahēte esse vera
 ⁊ non sine ea. sic si albū simpl̄r r̄pugnet
 ethiopi ⁊ p̄pter hoc erit hec p̄pō falsa
 ethiops est albus. ⁊ hec ethiops inq̄tū
 hō est albus. addito t̄m̄ eo q̄d est fm dē
 tes ad pdicatum p̄ q̄d distrahēt̄ ip̄m p̄e
 dicatū ⁊ tollit repugnātia eius ad s̄m.
 p̄pō est vera que t̄m̄ sine additiōe nō fuit
 vera. Ad p̄positū si fm q̄ hō accipiat̄
 pp̄rie reduplicatiōe neutz eoz distrahēt̄
 ⁊ ita non tollit repugnātia si qua est. et
 ita non magis est ista vera. xp̄us fm q̄
 hō est creatura q̄ ista xp̄us est creatura
 q̄z v̄trobiz manet eadē rō falsitatis sed
 si addat̄ ista determinatiō. fm q̄ hō. alii
 extremo. puta pdicatio ut distrahāt̄ ip̄z
 respectu subiecti. tolleret illa repugnā
 tia pdicati iam distracti ad subiectū q̄
 fuit pdicati simpl̄r sumpti ad subiectū
 hec ḡ p̄positio accipiēdo fm q̄ p̄pe v̄r ē
 nō inherēt̄e reduplicatiōis pdicati. falsa
 est. fm aut̄ q̄ specificat sine distrahēt̄ ip̄
 suz pdicatum ut notet creatōem fm quid
 sic pōt p̄cedi q̄uis t̄m̄ sit ip̄oza ⁊ expo
 nēda p̄ istā. xp̄us fm hūanitate est crea
 tura. Exemplū hui⁹ p̄z in illo exemplo
 de ethiops p̄parato ad albedinez. q̄z sic
 ista est falsa ethiops est albus. ita ista

ethiops fm q habes dentes est albus. fz q ppo est pprie reduplicatiua. ista tm e vera ethiops est albus fm dentes. 7 hoc fm q habes dentes. si istud q distrahaf pdicatu. tm sic non est ppa.

Ad argumenta Ad p^m pncipa le dico pcededo q est aliqd 7 pot ccedi q est aliqd creatu fz q ho qz tuc distrahaf predicatu p ly fm q ho. sicut ethiops est albus fm dentes. fz tuc no sequit simplr. q xps est creatura. sicut nec alibi q est albus sed e fallacia fm qd 7 simplr vel dici pot q est aliqd icreatu qz aliqd ibi non stat tm p na fz p denoiatiuo illius. f. nae. illud aut aliqd pot dici increatu roe suppositi qd denoiat a na. nec se quit q idē pdicaret ho de xpo qd deus. qz ut deus pdicaret de ipso xpo esse increatu p se 7 eentialit. ho aut tm denoiatie Ad aliō dico q si opposita possunt inē fm diuersas ptes neutz denoiat to^m ex vi fmonis. sed vtraqz est falsa sic pz de scuto c^o vna medietas est alba 7 alia medietas est nigra. falsuz est. n. enūtiare suū albu siue nigrū simplr. nec phy. 5^o phy. curauit de logica sed de ipsa realitate fz q aliqd dī triplr moueri. Qū tm aliqd pdicatu natū est inesse toti p aliq ptem quia. f. sibi precise inest. tunc ex hoc q denominat partem sequitur q denoiat totū qz denoiat ipm sicut natū est ipuz denoiare. quēadmodū visio nata est in esse aial p cise fm oculos. 7 id si fz illos insit de vute sermōis inest toti. ita si sanari natū est p cise vel pncipalr inē hōi fm toracē. hoc est fm cor. qd intelligo p toracē. pot sic dici aial sanuz simplr. qz torax est sanus. si tm fm alia pte eque sit natū inesse hoc 7 oppositū fm q denoiat hāc pte non dī simplr aial sanuz. qz tuc duo opposita possunt sil denūtiari de eodē. Ita ad ppositū dico q si creatura non est nata enūciari de toto rōne patris nisi forte illius patris a qua totū hz eē primū. vel rōe totalis eē totius. 7 hu

manitas vel nā hūana in xpo non sit p mū esse chisti. nec eē totale eius nō pot de xpo rōne nāe create enūciari h^o qd est creatura. n3 simplr n3 cū reduplicati one. Et si obijciat q duo opposita cōcedunt eē vera de xpo. sicut mortale 7 i mortale. passibile 7 ipassibile. q creator 7 creatura. Dico q pdicto nūq pcedūtur esse vera de xpo sicut nec de quocūq alio. qz 7 si rōne duaz nāz opposite p prierates affirmatiue dicant de toto. qā sufficit ad hoc q affirmatiua habeat ali quā causaz veritat. fm quā possit inē subiecto tm negatiue illaz affirmatiuz simul eidem inē simplr est impossibile 7 ita pdictoria nūq sunt simul vera. im mo sicut est passibilis 7 ipassibilis. ita falsum est ipuz non esse passibile. 7 silr ipm non eē ipassibilem.

Tertio queritur

Tertio queritur vtz xpus incepit eē. q sic vt. quia xpus noiat suppositū duaz nātū fm Damas. c. xlix. sed suppositū duarū naturaz incepit eē. qz. Preterea quod incepit eē fm eē substātie incepit eē simpliciter. quia eē substātie est eē simplr. xps incepit eē fm eē humanū quod est esse substātie. igr 7c. Preterea qd general incipit eē simpliciter. qz fm Aristo. 5^o phy. generatio est a non eē ad eē simplr xpus generabat. igr 7c. Preterea vduz incepit eē homo. qz xpus incepit eē. pbatio pnc. qz qn de aliquo dī incipe determiatū p aliquod pdicatu de illo toto dī incipere. sicut si for. incipit eē albus. for. albus incepit eē. q silr in pposito. Contra. Jo. viii. anteq abraham fieret ego sum. q ab eterno. q non incepit eē. Item Damas. c. 50. homo ille fuit sine pncipio fz incepto ponit pncipiū. q nō incepit eē.

Hic sunt duo con
sideranda: vnū ex parte subiecti. aliud

ex parte predicati. ¶ Ex parte subiecti an totū ens per accñs possit stare respectu huius predicati rōne sue voluntatis an rōne partis formalis. an precise rōne partis principalis. sicut si for. albus dicat incipere eē. vtrum subiectū possit accipi respectu predicati pro toto ente per accidens. an p ipsa albedine. ut. s. totūz dicat incipere quia albedo incipit eē in toto. vel solū potest accipi p ipso subiecto de quo dī albedo. Et quia hec difficultas non videt eē in subiecto respectu alioz predicatorū. ideo videtur eē difficultas ex parte predicati v3 an inceptio enūciata per predicatū tale significet inceptōnem totius ratione totalitatis sue vel ratione alterius partis. et si rōne partis cuius partis. videt q de vi sermonis non possit respectu huius predicati subiectū magis artari q respectu alterius predicati. q̄a quod ponit in vno extremo non determinat illud quod ponit in altero extremo. posset aut respectu alterius predicati accipi fm rōnem totalitatis sue siue fm rōnem partis formalis. ut sicut si albedo faceret per se vnū cum homine eēt hec per se primo modo homo albus est coloratus. licet hec non eēt per se coloratum est homo. quēadmodū ista est per se scdo modo animal rōnabile est risibile. licet hec non sit per se aliquo mō animal est risibile. Ita si christus imponatur ad significandū verbum hominē scdm Damas. xlvj. c. poterit de hoc subiecto predicari aliquid vel rōne totū vel ratione partis alicuius. sicut igit si christus scdm humanitatē est mortuus christus est mortuus. ita si scdm humanitatem incipit eē. christus incipit esse ita q si hoc predicatūz possit vere enunciarī de hoc subiecto ratione illius partis subiecti videt q simpliciter possit enunciarī de eo. ¶ Restat ergo q totum sit ex parte predicati. vtrum incipere eē dicat inceptōnem scdm primum eē eius

de quo dicitur. vel scdm quodcumqz eē simpliciter illius. quia si pmo modo ista propositio est falsa sicut et illa christus creatur. si scdo modo cum quodlibet eē substantie sit eē simpliciter. et christus incipit eē scdm esse humanū quod est esse substantie. christus incipit eē simpliciter scdm magis videtur eē de virtute sermonis. quia sicut esse 2^m enunciat eē simpliciter et non ex vi sermonis: primum eē illius de quo dicitur si subiectū habeat plura esse sicut christus. Ita et incipere determinatum per scdm eē videtur dicere inceptōnem inesse simpliciter non autem in esse primo illius subiecti. simpliciter ergo de vi sermonis posset concedi: q christus scdm q̄ importat hoc quod est verbum homo. incipit esse hoc est. habet aliquod esse simpliciter quod prius non habuit licet illud non sit primum esse christi. ¶ Hoc modo etiam posset concedi ista propositio. iste homo incipit eē de subiecto nō determinante suppositum. quia non in natura diuina sed ut in natura humana verū est enuntiare inceptōnem simpliciter illius subiecti ita q non debeat concedi filius dei incipit esse. sicut christus vel iste homo incipit esse. quia esse humanum est esse simpliciter christi: vel istius hominis. non autē est esse verbi simpliciter. quia licet de verbo dicat esse simpliciter quia esse substantie non tamen est esse simpliciter verbi quia. respectu verbi est esse quasi aduenticiū et. q. esse accidentis respectu subiecti. non autē est ita aduenticiū esse respectu christi vel respectu istius hominis. ¶ Et si dicas q iste homo non potest supponere nisi pro supposito nature diuine. dico q verum est. tamen potest supponere pro illo ut est suppositum in natura humana. sicut fortis albus supponit p supposito substantie tamē ut in albedine extris. Sacti tū noluerunt concedere istam pponem

propter hereticos qui dixerunt xpus simpli-
citer incipere quod ad primum esse: ponentes
eum esse puram creaturam. sed incipere esse non
imponit hoc quod est creatura.

Argumenta patent

quod procedunt secundum quod de christo ratione duarum na-
turarum dicuntur proprietates utriusque nature
et ita ratione nature divine et humane po-
tuit simpliciter incipere.

Solet etiam que

Sri. Circa istam di. xii. in qua
magister agit de predictibus nature
assumptis querit unum. vtrum. scilicet. christus po-
tuerit peccare. quod sic. Joan. vii. si dixerit
quod non novi eum. ero similis vobis mendax.
sed potuit dicere et dixit totam istam orationem
sed potuit dicere partem. sed potuit dicere non
novi patrem et matrem et per primum peccare.
Præterea. iiii. de li. arb. melior est natura que
peccare potest quam illa que peccare non potest
sed christus assumpsit naturam nostram optimam in
optimo sui. igitur assumpsit eam ut potentem
peccare. sed potuit peccare in ista natura. Item
quod quis potest si vult potest simpliciter. quod secundum
Augustinum. de spiritu et anima. hoc est in parte hominis
ut faciat et sumit ab Anselmo. 2. cur deus
homo. c. i. vel. x. sed christus potuit peccare si
voluit quod velle peccare est peccare. sed po-
tuit illud simpliciter. igitur. Contra si potuit
peccare sed potuit damnari. primum est falsum. igitur
et ans. natura est manifesta. quod propter peccatum
quodlibet damnat qui damnat. Item christus semper
fuit beatus. igitur non potuit peccare nec da-
nari. natura est manifesta. quod privatio oppo-
sita non sibi insunt magis quam predictoria. quod
sunt immediate opposita circa aptum naturam.

Respondeo

hic sunt due
difficultates
vna quomodo beatus non potest peccare. Alia
quomodo christus cum esset viator potuit habere
naturam impeccabilem cum beatis. Primum arti-
culus pertinet ad 4. librum. de hoc ibi.

De secundo dico

quod cum christus in primo instanti unionis eius cum
deo fuit beatus. et beatitudo abstulit sibi
omnem peccabilitatem vel possibilitatem pec-
candi que potest auferri per beatitudinem. licet
cum hoc dispensative staret prout meredi. ple-
nitude. n. glorie qua ipse fuit privatus si-
ni non minus quam alius beatus licet potuit
mereri eque excludit omnem prout in co-
aucteredit a sine sicut in alijs. Illi tamen qui
dicunt quod ex vi unionis necesse fuit naturam
vnicam frui haberet contra dicere quod non
solum ex plenitudine glorie fuit impeccabilis
sed ex vi unionis. hoc autem improbatum
est supra.

Ad primum argu-

mentum. dico quod christus potuit dicere et dixit
totam illam orationem. et per primum prout eius. quod ibi
est natura necessaria. prout est. n. illa predictio
le. prout vtriusque categorica. sed hoc fuit
tantum maliter dicit sed non potuit dicit. scilicet.
asserere illam prout. quod hoc non poterat esse
nisi intellectus eius posset decipi si acced-
ceret. vel si signum voluntarie. prout discor-
dare a significato quorum neutrum potest esse in
perfecte beato quod vtriusque est inspectio. vnum
moralis alterum naturalis. Ad 2. dico quod natura
quam assumpsit erat de se possibilis peccare.
quod non erat beata ex vi unionis et habuit
li. arbi. et ita vertibile ad vtrilibus sed per
beatitudinem est confirmatum a primo instanti ut
sit impeccabile sicut beati si impeccabiles. Ad
alterum dico quod illa maior est falsa de virtute
fmonis quod non vna categorica sequi ad
vnam predictioalem quam predictioalem est necessaria. et cathe-
gorica sequens est contingens et ex necessario non sequit
contingens illa predictioalem quam existit in predictioalem
totali est necessaria. quod ans includit primum. velle
enim respectu hoc quod est peccare includit posse
quod velle non tamen est posse hoc agere. primum autem est
contingens quod alicui nature convenit: alicui non.
Si tamen ista maior debeat aliquid modo verificari
et ea exponere ut ans illius predictioalem
totalis habeat aliquam dehermiatorem sine
quam primum non sequit ex eo. et dicit illa deteriorato
esse ista quod quis potest si vult et debet vel

potest illud velle potest simplr. sine ista
eni determinatōe non sequit p̄ns. puta si
non potest hoc velle nisi ex suppone im
possibilis. qd̄ aut̄ est possibile ex suppoē
impossibilis non est possibile simpliciter
Sic aut̄ minor est falsa xp̄s potuit vel
le peccare quia sicut non potest peccare
ita nec velle peccare.

Quæretur scie
dum est. Circa istā dīl.
xiii. in qua mgr̄ determinat
de p̄gressu xp̄i q̄ntū ad eius p̄uersatōez
et op̄atōem querunt q̄tuor. Primo vtz
christo potuerit cōferri sūma gr̄a q̄ po
tuit p̄ferri creature. 2^o vtz de facto sū
erit collata aie christi sūma gr̄a possibi
lis p̄ferri creature. 3^o vtz possibile fue
rit voluntatē aie xp̄i h̄re summā fruitō
nē possibile nāe create. 4^o vtz aia xp̄i
potuerit sūme frui deo sine sūma gr̄a.

Circa primum

Arguit q̄ non aia christi non
potest esse summū gratificabile. qz non
est summa nāe intellectual. igr̄ nec sūmā
gr̄am potuit recipere. p̄ba³ p̄ntie. qz nā in
intellectualis excellentior est capax maioris
p̄fectōis et excellentioris: qz capacitas per
fectōis est fm̄ gradū nāe p̄fectibilis. Dic
d̄ q̄ aie xp̄i dabat habitus quidaz sup
natural per quē augebat capacitas illi⁹
nāe ut sic possit recipere maiorē gr̄am.
Contra nā excellentior fuit capax eiusdē
habitus vel alteri⁹ p̄fectioris. et p̄ istū ef
fet capax maioris gr̄e et ita semp̄ natura
excellētiōis est magis gratificabil⁹ q̄ nā
ista siue ex habitu siue ex se. et ita si pro
portio est p̄fectibil⁹ ad p̄fectōem nūq̄ po
test ista habere maximā gr̄am possibile
cōferri creature. Præterea nec p̄t sibi
p̄ferri ille habitus. qz cū gr̄a sit act⁹ pri
mus sup̄nālis non presupponit aliquez
aliū actū p̄ euiū sup̄nālem. Præterea
gr̄a quā aia christi potuit recipere ne
cessario esset finita et in certo gradu qz i

facto esse et non in fieri. sed ultra istum
gradū posset fieri gr̄a maior. p̄bo. qz si
intelligat gratia in aliq̄ gradu maior n̄
p̄pter hoc intelligit infinita sed finita.
gradus finitus non repugnat p̄fectioni
creature. q̄ non est p̄dictō fieri aliq̄d p̄fe
ctius isto. et illud non esset aliq̄ forma in
sp̄e alia a gratia. qz ista sp̄es est sup̄ma
in p̄fectōibus sup̄nālibus. Præterea si
gr̄a aie christi esset in termino ut non
posset oio maior illa esse. aut hoc esset
p̄pter rōez forme in se: aut p̄pter aliq̄d
ex pte efficiētis: aut susceptiui. Nō p̄mo
mō qz ipsa est p̄cipatio charitatis infi
nite et ita p̄t in infinitū crescere anq̄ d̄
ueniat ad charitatē quā p̄cipat. Nec
2^o qz efficiēs est infinitū. Nec 3^o mō qz
forma recepta semp̄ ampliat capacitatē
recipiētis qz charitas dilatat. Præterea
si posset h̄re gratiā summā creabile tūc
posset habere gratiā cui nulla esset equa
lis. p̄batio p̄ne qd̄ p̄ sup̄habūdantiā d̄z
vni soli p̄uenit. s. thopicorū. p̄ns ē salū
qz posset deus alia nām hūanaz equalē
vel angelicā nām assumere et ei cōferre
equalē gr̄am. Contra ista nā potuit al
sumi ad summā vnionē q̄tum ad esse. q̄
q̄ntū ad opari. sūma vnio quātū ad op
ari non est nisi p̄ summū habitū gr̄ane
que est p̄ncipiū opandi. q̄ r̄. Præterea
nāe intellectuali p̄uenit q̄ sit capax gr̄e
inquantū imago dei. sed ista natura po
tuit esse sūme imago dei. q̄ sūme capax
gr̄e: q̄ potuit sibi p̄ferri sūma gr̄a.

Secundo queri

tur de facto. an isti aie fuerit
collata summa gratia que potuit crea
ture p̄ferri. q̄ non. quia xiii. de tri. dicit
Aug. q̄ beatus est qui habet qcqd̄ vult
et nihil mali vult. hoc nō tm̄ intelligit d̄
velle actuali qz tūc aliq̄s sanctus in via
posset esse beatus p̄ aliquo instāre qz p̄
illo p̄t habere qcqd̄ vult: et tunc nihil
actualit̄ mali vult. q̄ intelligit de posse
velle. ut. s. h̄eat qcqd̄ p̄t recte velle. p̄t

aut michael recte velle hēre tantā grām
 q̄te nāe eius est capax: q̄ velle libere sp̄
 est rectū q̄n̄ p̄formaf voluntati nālī que
 semp est recta volūtas aut nālīs micha
 elīs est ad tantā grām q̄te nature ei⁹ est
 capax. nā aut aie christi non est ita excel
 lens nec p̄ n̄s tante grē capax. q̄ ipsa de
 facto mō non h̄z tantā grām q̄tā h̄z mi
 chael: si michael est beatus. **P**reterea
 non est ponēda tāta grā in aia christi nī
 si q̄ta requirit ad beatitudinē illius aie.
 sed p̄fecte beatificat si tota inclinātō ei⁹
 nālīs terminet. pōt aut p̄fecte terminari ⁊
 si nō habeat sūmā grām creabile. cū nō
 hēat summā inclinātōez ad illā cū non
 habeat summā nām. exēplū h̄. aqua q̄
 etaret ⁊ si non esset in cētro q̄ nō habz
 summā gravitatē. **P**reterea sūma nā
 non est facta q̄ nec sūma grā. aīō p̄bat
 q̄ quacūq; nā facta possibile est alterā
 excellentiorē fieri q̄ illa possz esse finita
 q̄nā p̄bat q̄ ordo vniuersi maḡ p̄sistit
 in sp̄ibus q̄ indiuiduis. q̄ magis atten
 dit p̄fectio vniuersi fm sp̄es q̄ h̄z indiui
 dua. q̄ p̄ueniēt v̄ esse factā sūmā nām
 que differret ab alijs nālīs fm sp̄es q̄ su
 premax grām esse factā que differret ab
 alijs grās fm nūez tū. **C**ōtra Aug.
 in. xlii. de tri. c. xix. sūma grā in rebz p̄
 t̄pus ortis est. **P**reterea Jo. i. vidimus
 glām eius. q̄ vnigenitū a p̄e. h̄ est q̄is
 decet vnigenitū illa est sūma possibilis
 dari. q̄. **P**reterea. Jo. iiii. non datur ea
 sp̄s ad mensuram intelligit de x̄po. Et
 ibidē de eius plenitudine nos om̄s acce
 ptim⁹. grā non ad mēsurā est gratia sum
 ma possibilis. plenitudo ēt que pōt p̄ci
 cipari ab oi alia grā fm aliq̄e graduz.
 non videt esse nisi in sūma grā. **I**tem
 mgr̄ in l̄ra. credendū est deū tantā grāz
 ptulisse illi aie quātaz potuit p̄ferre. tan
 tā aut potuit conferre quantū potuit cre
 are ut p̄babitur. q̄. ⁊c.

Tertio queritur

utrum possibile fuerit voluntatez

aie christi habere summā fruitōem pos
 sibile nāe create. q̄ non sic p̄bat. volūtas
 elicit actū merendi q̄ ⁊ fruēdi. q̄ alias n̄
 fm actū eiusdē potērie mereret aliquis
 ⁊ frueret. volūtas aut aie x̄pi non potest
 habere summā rōem actiui in eliciendo
 actū merēdi q̄ non pōt hēre sūmā vtutē
 actiua que p̄sequit ip̄am nām intellectu
 alē liberā. q̄ non pōt sūme frui. **P**reter
 ea si tanta grā esset data angelo q̄ta est
 data aie x̄pi cū ista volūtas angelī sit p̄
 fectior. causalitas eius actiua esset p̄fectū
 or q̄ causalitas actiua volūtatē aie ch̄i
 sti. ⁊ reliq; cā ptialis esset eq̄lis v̄robiz
 q̄ totū hoc s. volūtas angelī cū tāta grā
 posse: in maiorē actū fruēdi q̄ volūtas
 aie x̄pi cū tanta grā. q̄ vna cā ptialis ex̄
 stēte eq̄li. si reliqua ē maior pōt seq; per
 fectior effectus. **C**ōtra possibile est illā
 aiam habere sūmā grām. q̄ summā fru
 itōem. q̄nā p̄bat. q̄ actus nālī elicitus
 ab aliqua forma equaf i p̄fectōe illi for
 me. fruitio est act⁹ sup̄nālīs ⁊ p̄ n̄s elici
 tus a cā sup̄nālī que est grā. ⁊ p̄z q̄ nālī
 q̄ grā non est formalr libera. q̄ fm q̄ti
 tatē grē potest esse q̄titas fruitōis.

Quarto queri

tur vtrū aia x̄pi potuit sūme
 frui deo sine sūma grā. q̄ non. q̄ gratia
 requirit ad actū meriti in via q̄ ad actū
 fruitōis in patria. p̄batio q̄nē. q̄ q̄n̄ ali
 qua forma requirit ad aliquā op̄atōem
 p̄pter imp̄fectōem alteri⁹ cause ptialis
 respectu illius op̄atōis. tanto magis re
 quirit q̄to op̄atio est excellentior. s; grā
 requirit cū volūtatē p̄pter excellentiaz
 in actu merēdi. q̄ maḡ requirit ad actū
 fruitōis qui est excellentior. **P**reterea a
 liq̄n̄ posset aliq̄s esse summe beatus si
 ne charitate q̄ posset sūme frui. **P**reter
 ea sicut ad op̄ari nālīter req; it esse nāle
 ita ad op̄ari sup̄nālīter requirit esse sup
 nāle. q̄ ⁊ ad summū op̄ari summū esse
 illud esse summū h̄r p̄ grām summā. q̄
 ⁊c. **C**ontra. non se habet sūma grā re

specu fructiois in aliquo genere cause nisi efficiēt p3 discurredo. sed quicquid deus pōt facere p cām efficientē mediā: pōt facē sine ea. q̄ sūmā fructioez quā pōt facē mediāte sūā grā pōt facē sūā ea q̄ rē

Ad primam questi

onē dico q̄ summū pōt accipi duplici vno positūe per excedentiā ad oia alia alio mō negatiue p non excedi ab aliquo alio. 2^o possunt esse multa talia sic sunt multa generalissima quoz qdlibet non habet genus superius. pmo^o loquēdo dico q̄ deus non potuit cōferre aīe christi summā grām possibile. qz pōt creare cōlem. potuit. n. r pōt alia nām equalem sūā assumē r cōlē grāz sibi dā. 2^o dico q̄ sūmā grāz creabile potuit dā hūc aīe Ad qd̄ oīdendū pbo duo. pmo q̄ sūā grā isto mō potuit creari sū vnica creatōe. 2^o q̄ potuit pferri creature. Prīmū pbo sic. accepta aliā grā determinata infima. puta. a. quero ascendendo aut ē status ad aliquā sūpimā. r hī ppositū: aut non. sed potest pcedi in infinitū. r tunc sequit q̄ q̄to aliqua magis excedit a. tāto est pfectior r p p̄ns illa que in infinitū excedit est in infinitū pfectior. r ita in se erit intensiue infinita. r cū ipsa videatur ab intellectu diuino sicut vnū creabile potest vna creatōe creari. r ita pter hoc q̄ inseri impossibile. s. q̄ sit grā sic i finita habet ppositū: qz ista grā possit vnica creatōe creari. sicut ab intellectu diuino vī vt vnū creabile. Ab ista rōne habet euidentiā suā alie due rōes q̄z vna accipit a phy. 3. p̄hī. de infinito. q̄ quantū ptingit esse in potētia tm̄ ptingit esse in actu. r ita non est pcedere in infinitū in potētia eūdo ad formā. r iō necesse est in forma quātūcūqz pfecta ponere terminū qualitercūqz possibilem. Sed cōtra illā p̄pōem instat qz possibile est in nūeris pcedere in infinitū in potētia. nullus tm̄ nūeris est actu infinitus q̄ hic non tm̄ ptingit esse in actu q̄tū est

in potētia. Rūdet sūm Auerrō. q̄ ap' pō in nūeris est sūm diuisione p̄tinui. in diuisione aut p̄tinui pcedit ad mām. et p p̄ns nūeri crescit ex p̄cessu ad mām s3 p̄tinuū crescit r auget eūdo ad formāz in p̄cessu aut ad formā necesse est eē statū. non aut in p̄cessu ad mām. r iō in q̄titate p̄tinui est status in mal' non autē in multitudie nūeroz sicut nec in diuisione p̄tinui in minus. Sed h̄ hoc si quis libet numer' est p se vnus. q̄ quilibz numerus habet p̄p̄riā formā. q̄ pcedendo ad quēlibet numez maiorē est p̄cessus ad formā p̄p̄riā includentē virtualiter formas p̄cedētes. q̄ non est p̄cessus in infinitū etiā in nūeris. Dico ergo q̄ rō p̄hī ibi non concludit nisi de quāto molis. sūm quā quātitate q̄tū ptingit esse i potētia tantū cōtingit esse in actu. imo tantū est in actu quia non contigit quantū crescere sūm eum. nisi per hoc q̄ partes ablate ab vno continuo per diuisionē apponantur continuo aliq̄ crescenti r ita cum partes ille nunq̄ possint excedere totum diuisum nec totū q̄tū cui sit appositio potest esse maius nisi sūm q̄titate continentē q̄titates diuisi r eius cui facta est appositio. p̄babilitas dicti phy. est: quia sūm cum agens naturale sine cuius actione nihil potest esse nouuz non potest q̄tūz aliq̄d maiorare nisi accipiat ab alio q̄to aliquam particulam apponēdo illi q̄to. Sed sūm theologos loquendo de potētia diuina potest esse aliquod q̄tum maius in potētia q̄ sit in actu. quia deus potest maiorare ali' quod q̄tum non apponendo partes ablatas ab alio q̄to. Ad hoc ergo q̄ dcā p̄p̄ositio p̄hī applicetur ad q̄ta virtutis oportet habere aliā probatiōem p̄hī r non est alia ibi probatio nisi q̄ in quibuscūqz permanentibus sicut potest ali' quid inferius esse vnū factibile vnica factiōe. ita r quodcūqz infinitoꝝ sū esset factibile esset factibile vnica factiōne. r ita posset fieri summum. r tamen

effret infinitū si esset p̄cessus in infinitū
 ex hoc ergo q̄ charitas vel gratia ē q̄d
 dam p̄manens etiā fm̄ quēcūq; graduz
 sequit̄ q̄ si p̄cedat in infinitū q̄libet gra
 duū factibiliū erit per se factibilis. 7 ita
 q̄tācūq; p̄tingit esse in potentia p̄tingit
 esse simul in actu possibilitas ad talem
 vel tantā formā non est possibilitas ad
 aliqd̄ tm̄ in fieri sed ad aliqd̄ in facto eē
 7 istū intellectū tāgit p̄metator alibi q̄
 omnes potencie que sunt in maioriatioe
 q̄tatis sunt vnus potencie determinate
 hoc est. ē vna potētia ad supremū actuz
 in quo p̄tinent omnes actus ad quos si
 ille multe potencie quaz vna reducit̄
 in actū post aliā. sed in diuisione p̄tinū
 potencie multe non sunt pres vnus potē
 tie demōstrate vel determinate. i. non est
 ibi aliqd̄ vnus actus in quo p̄tineantur
 omnes actus terminātes potēcias ordi
 nate reducibiles ad actū. 7 iō dicere sūt
 pres vnus potencie demōstrate. tm̄ valet
 sicut dicere in quibuscūq; actibus ordi
 natis quilibet actus fm̄ quēcūq; gradū
 est p̄ se factibilis. ibi supremū in potētia
 potest simul esse in actu q̄ vnica poten
 tia potest reduci in actū. in q̄bus autē
 naturis esse tm̄ in fieri sunt multe potē
 tie ordinate. non potest aliqd̄ vnū sum
 mū possibile dari in actu. q̄tū p̄tingit eē
 in potentia. sed vltra quodlibet factibi
 le in fieri potest fieri aliqd̄ maius lz non
 vnica factōe. • Alia rō ponit ad p̄sonē
 istā talis. q̄tācūq; charitate deus potest
 creare tantā potest creare: subiectū iclu
 dit predicatū. ponat q̄ inesse q̄ tantū cre
 et q̄tāz potest creare. q̄ non p̄t maiorē
 creare. habet q̄ p̄positū q̄ sūma creabil
 potest creati. • Dec rō declarat sic. q̄ p̄
 ma p̄pō potest esse ypothetica p̄ditioal
 vel cathgorica de cōditionali p̄dicato
 p̄mo mō est necessaria. q̄ aīis includit
 p̄ns. si tāta p̄t tantā p̄t. 7 hoc modo
 debet poni in esse. ita q̄ tam aīis q̄ p̄ns
 ponat in esse q̄ si p̄ns ponat in esse 7 nō
 aīis sit fallacia p̄ntis. non. n. oportet q̄

ad q̄d sequit̄ p̄ns ad idē sequat aīis. illa
 autē de inesse est aīis ad illam de possibi
 li. deberet ergo p̄pō p̄ma sic poni in esse
 q̄tam creat tantā creat. Si autē accipiat
 2° mō ut est cathgorica de p̄ditioato p̄
 dicato iste est sensus. potest creare tantā
 q̄tā potest creare. i. potest creare sūmaz
 creabile. 7 si notet potentia vnica modi
 ficans p̄pōem p̄positio non est vera de
 forma. nec sic subiectū includit predica
 tū q̄ predicatū est specificatū p̄ illā dei
 minatioem que non est p̄ se nō inesse sū
 iecto. sed tm̄ est vera grā māe q̄ in p̄r
 manētib' q̄tūcūq; p̄cedat inmmū pos
 sibile est ita factibile vnica factōe sicut
 quodcūq; aliud 7 ita ille due rōes tātū
 habent euidētia ex p̄ma. • 2° q̄d mag
 est ad p̄positū supponendo q̄ sūma grā
 possit vnica actōe creati. p̄bo q̄ ista pos
 sit p̄ferre aīe christi. p̄mo q̄ subiectū re
 ceptiuū accētis p̄ueniētis graduz quod
 non determinat ex se ad aliqd̄ graduū.
 potest q̄tū est ex se recipe illud accētis s̄z
 quēcūq; istoz graduū. aīa est tale subie
 ctū respectu grē. q̄ p̄t q̄tū est ex se reci
 pere quēcūq; graduū grē. maior declarat
 per oppositū. iō. n. aqua non potest quē
 cūq; graduū calozis recipe q̄ caloz est ac
 cidēs discōueniētis aque in aliquo gradu
 7 aliquis eius gradus non posset esse in
 aqua manēte aqua in sui natura. sed oꝝ
 aquā corūpi. iō etiāz aer cui caloz non
 est accētis conueniens nō potest quēcūq;
 graduū calozis recipe q̄ ex nā sua deter
 minat ad certū graduū calozis habendū
 ita etiā est de mixtis. sed q̄n accētis est ha
 bens gradus 7 p̄ueniens subiecto 7 non
 determinat subiectū ad aliqd̄ graduū
 certū habendū non v̄r quare nō possit
 sibi quēcūq; gradus inesse. q̄ non inue
 nit d̄dictio 7 vbi cūq; non inuenit d̄dic
 tio illud ponit absolute possibile. • De
 tera susceptiuū forme habentis graduz
 cui nullus repugnat potest quēlibet re
 cipe aīa sic se habet respectu gratie p̄bo
 si alicui susceptiuo iqd̄ tale p̄ q̄d exclu

dit quelibet rō acti ꝑ comitās. repugnat aliq̄s gradus gratie. repugnat ꝑ cuilibet eiusdē rōnis q̄ quodlibet capax gratie est capax ut eiusdē rōnis. ꝑ scōdam rōem h. nullus autē gradus gratie repugnat cuilibet susceptiuo. ḡ nec alicui. Rūdet q̄ maior gradus repugnat habēti minore capacitatē. negat ḡ minor. s̄l̄r negat ꝑ n̄a ꝑban̄s eam. sed bene sequit̄ si alicui tāte capacitatis repugnat ḡ repugnat cuilibz equalis capacitatis. non autē cuilibet eiusdē rōnis sed inequalis capacitatis. Exē plū si superficies corpus ꝑtinet. ḡ quelibz quodlibet non sequit̄. sed maior maius et minor non est capax tāti corporis ꝑ tñ est eiusdē rōis. Et tunc ad tertiā rōem que esset ḡ istud ḡ primis extremis ꝑportōnis. Rñ° forma ꝑ subjectū sunt extrema adequata ꝑportō aliter accepta aliter n̄ sicut subjectū tante capacitatis ꝑ forma tanti gradus ꝑ infra. Si ꝑbet ꝑer superficiē ad colorē vel ꝑ m̄z primā ad omnē formā mālem. Rñ° si equalitas capacitatis non sit in angelo ꝑ aia. nec tamē d̄ria excedit d̄riam sed rō generis q̄ cōis est sub differētijs. ꝑ ita magis ꝑ min⁹ capax eiusdē rōnis est. lz d̄ria ꝑ d̄ria sit alterius rōis. ꝑterea angelus ꝑ aia cōparant ad grām s̄m eandē rōem recepti ut. qz ip̄a ut recipit est forma eiusdē rōis ꝑ ita recipiētia ip̄tū recipiūt sūt eiusdē rōnis. exemplū sicut albedo est eiusdem rōnis in lapide ꝑ ligno. ita ista ut ꝑpanē ad albedinē non sunt alteri⁹ rōnis. imo accidit eis esse alteri⁹ rōnis ut recipiunt formā eiusdē rōnis. grā autē aie ꝑ angeli est eiusdē sp̄ei alioq̄n vna vniuersalit̄ excederet aliā. ꝑ ita ois grā aie esset maior quacūqz grā angeli vel ecōuerso: vtrūz est falsum. ḡ ambo ista ꝑpanē ad grām non ut s̄ba alterius rōnis. sed ista alteri⁹ tas accidit eis ut recipiūt ite acciōs. ꝑ ita q̄tam ꝑt̄ recipe angelus tantā ꝑt̄ aia recipe. summa autē creabilē ꝑt̄ aliq̄s angelus recipe. ḡ ꝑ aia. ḡ ꝑ ista aia. ꝑterea qñ inter aliqua extrema cōla est ꝑo-

portō ut inter ꝑma extrema illius ꝑportōtionis. ip̄e est inter quēcūqz ꝑtenta sub altero extrēo. ex^m calefactiō ꝑ calefactibile sunt ꝑma extrema fundata sup habēs calorē in actu ꝑ in potētia. In quibus cūqz ḡ inueniunt̄ iste rōes actualiter calidi ꝑ potentialiter calidi. illis ꝑt̄ inest talis ꝑportio. sed prima extrema huius ꝑportōnis ꝑfectio supnālis ꝑ ꝑfectibile supnāle sunt grā q̄tuz ad ꝑpositū ꝑ nā intellectuales. ḡ in quibuscūqz ꝑtētis s̄b alterutro extremo est ratio istius ꝑportōtionis. ꝑ ita quēcūqz grā ꝑt̄ esse ꝑfectō cuius cūqz nāe intellectuales. exemplū ad hoc si color se habeat ad superficiē ꝑ ut ꝑfectio ad ꝑfectibile ꝑ non deteriat ex nā alterius extremi ad aliq̄d inferius ut sit extremū ꝑportōis quelibet superficies ꝑt̄ ꝑfici a quocūqz colore q̄ si extrema determinent aliūde. puta qz superficies vñ talis substantie. s. lapidis fiat determinatū extremū talis coloris tūc ista superficies n̄ ꝑt̄ recipe quēcūqz colorē qd̄ n̄ ē ex ꝑte eius qua ꝑfectibile est sed in q̄tuz illud cuius est determinat sibi certā spēz vel certū gradū coloris. sed si absolute eēt ꝑfectibile ꝑ reliquū ꝑfectio quelibet ꝑt̄ ꝑfici a quocūqz gradu.

Hic iuxta primum

mēbz distinctōis. s. exponēdo suplatiōis positioe est vñ dubiū. vtz de potentia ordinata dei ꝑt̄ fieri alia grā equalis isti. ꝑ vñ q̄ non qz nulla alia nā ꝑt̄ eē caput habentū grām. qz non ꝑt̄ eē duo capita sicut nec duo supma in eodē ordine. S̄l̄r si ꝑt̄ dari alicui aliq̄ tanta grā. ḡ ꝑt̄ tñ ꝑficere in meritijs q̄ ꝑt̄ tñ mereri. quod vñ absurdū. Hic ꝑt̄ dici qz lz deus de potentia absoluta ꝑt̄ tantā grām cōferre aliq̄ nature siue assūpte siue forte non assūpte non tñ de potētia ordinata. qz s̄m leges iā positas a sapientia diuina non erit n̄ si vñ caput in ecclesia a quo sit influētia gratiarum in membris.

Quātū ad secundā

questionē de facto. pbabile est dicere h3
mgm q̄ deus tanta grām ei ptulerit q̄
tam potuit. potuit autē ex pcedēti. q. co-
ferre summā grām creabile ḡ rē. In cō-
mendādo. n. xpm malo excedere q̄ defē-
cere a laude sibi debita. si ppter ignorā-
tiā oporteat in alterz incidere. **Cōfir-**
mat ista rātio per illud Aug. 3. de li. ar.
quicqd̄ tibi vera rōne melius occurrit.
scias hoc deū magis fecisse q̄ non fecisse
vr̄ autē simplr̄ melius fm̄ rectā rōnem
summā grām esse alicui collatā q̄ nō eē
collatā. qz in hoc manifestat sumū mise-
ricordis dei in dando sumū bonū grē si-
ne meritis. igr̄ pbabile est hoc eē factuz
z non in alio q̄ in aia xpi. ḡ rē.

Ad argumenta

istarū
questi-
onū. Ad primū d̄r q̄ licz non sit sume
gratificabile qz tñ vn̄it̄ p̄sone vbi ex hac
vn̄ione ampliat̄ eius capacitas ut possit
recipere summā grām quā non posset re-
cipere si non esset assūpta. Contra h̄ d̄r
circa istā naturā nihil ponit absolutum
nouū per istā vn̄ionē qz ip̄az vn̄iri ver-
bo non dicit nisi spēalem dependentiaz
eius ad verbū. sicut ergo manet nā q̄tū
ad omnia absoluta. ita z eandē habens
capacitatē. **P̄terea** si angelus fuisset
assūptus habuisset ex vi assūptiois ma-
iorē capacitatē q̄ nunc h3 p̄ te. z ita tñ
aucta fuisset vltra capacitatē nālez eius
p̄ assūptōem: q̄tūz modo nā assūpta
aucta est p̄ vn̄ionē ex pte aie vltra suaz
capacitatē nālem vel plus. z ita illa nā
posset cape plus de grā q̄ modo aia xpi
Potest dici breuiter q̄ quodcūqz grati-
ficabile capax est impotentia obedienti
ali q̄tēcūqz grē qz respectu huius accū-
p̄ accūs z tñ p̄ueniētis non h3 vn̄ detē-
minet ad certū gradū neqz istud induci-
tur p̄ aliq̄ alteratōem passi vel ab agen-
te nāli sed tñ fm̄ q̄ absolute subiectum
absolute est capax z deus p̄t̄ imprimet̄

illa ḡ p̄pō q̄ proportio est p̄fectōnis z p̄-
fectibilis. si intelligat fm̄ p̄portōem p̄ci-
sam. s. q̄ p̄fectius p̄fectibile capax est ma-
ioris p̄fectōis falsa est. imo totū p̄fectibi-
le in cōi respicit totā p̄fectōem in cōi et
q̄libet q̄libet. habet tñ ista p̄pō p̄ba-
bilitatē de subiectis z accūtibz nālibz
que cāntur ex eis. qz fm̄ p̄fectōnem cāe
actiue totalis est p̄fectō effectus. nullā
tñ p̄babilitatē habet de formis s̄balibz
z mā. qz aliqñ recipit forma p̄fectior ip̄-
fectibili imp̄fectiori qz dat simplr̄ perfe-
ctōem maiorē z potē. Sed nō o3 hic in-
stare de mā z forma s̄bali: qz hic ē fm̄o
de subiecto z accūte. s3 tñ hic instandū
est q̄ p̄pter accūtalitatē talis accūtis n̄
lam rōnem h3 terminādū ad talē gradū
Ad 2^m dico q̄ aut intelligit q̄ vltra istā
gratificabilitatē possit fieri aliq̄s alius
gradus aut aliquis gradus in nā p̄fectō-
nis sup̄nālis. maior licet sit vltra spēm
grē. aut absolute aliq̄s gradus sup̄ior.
Si p̄mo modo dico q̄ non p̄t̄ imo in-
cludit̄ d̄dictōem qz grā ista est in termino
Et cū d̄r si intelligat gradus finitus sibi
addi non erit infinitas Dico q̄ erit incō-
possibilitas qz aliq̄s finitū intelligibile
p̄t̄ repugnare aliq̄ finitū intelligibili. sic
si intelligat albū addi nigro in aliq̄ p̄fe-
ctōe hic vtrūqz p̄ponēs est finitū z tñ ni-
hil tale est factibile qz ip̄a que intelligit̄
p̄poni fm̄ intellectū includentē d̄dictōem
sunt incōpossibilia. vn̄ in talibus non
valet possum hoc intelligere. ḡ hoc p̄t̄
fieri qz non est infinitas. hoc. n. nō est in-
telligibile nisi fm̄ q̄ intellectus est in se
falsus z hoc includit̄ d̄dictōnem. z licet
sic intellectū non sit infinitū. tamē habz
aliq̄ incōpossibilitatē z repugnantia in
se. Si 2^m modo intelligatur tunc ponē-
do grām esse summā p̄fectōnem diceret̄
eodē modo q̄ intelligēdo aliquem gra-
dum sup̄iorē gratie in genere p̄fectō-
nis sup̄naturalis. est tñ intelligere cō-
tradictoria. sicut aliq̄e colorē eē super
suumū albū. si tñ charitas vel gratia

non sit summa perfectio supernaturalis sed
fruitio potest concedi q̄ ultra summuz
gradu charitatis potest fieri gradus su-
perior ultra illa sp̄s sicut gradus fruen-
di. Si 3^o modo intelligat potest dici q̄
extra totu genus qualitatu nobilissima
ru quales sunt iste perfectones supnatu-
rales potest poni quod est infinitu gene-
ris superioris puta infima substantia. q̄a
totu genus substantie excedit totu genus
qualitatis nec est inconueniens q̄ minima
substantia in perfectione naturali excedat
accidens quocunq̄. licet aliquod acc̄ns
ut imperfecte supernaturali hoc est in
coniungendo obiecto supernaturali ex-
cedat substantia. tale. n. acc̄ns non d̄r ex se
perfectuz sed ex hoc q̄ coniungit immedi-
ate cum obiecto perfecto. duobus modis
vltimis aliquid esse superius summa gra-
non est ad propositu. Ad 3^m dico q̄ q̄
cunq̄ illoz modozu considerado gra-
xpus habet gram in termino ita q̄ non
potest habere maiorē r possunt etiaz ex
illa ratione fieri tres rones ad pposituz
nostru. Prima q̄ charitas est quedam
participatio dei ideo necesse est q̄ fm ali-
que gradu determinatu capiat parte in-
finite perfectonis ita q̄ necessario inclu-
dat determinatu defectu respectu chari-
tatis infinite sicut est determinata parti-
cipatio alioqn posset concludi q̄ calor
r quecunq̄ talis forma posset esse infini-
ta q̄ quelibet forma est participatio infini-
ti. Similit̄ ex pte efficiētis quia efficit
de nihilo nam limitata. Similit̄ 2^o ex
parte capacitatis q̄ r si capacitas sit re-
spectu cuiuscunq̄ gradus in forma. nō
t̄n capacitas alicui finiti est ad formaz
infinite. Et cuz dicit q̄ auget capaci-
tate hoc patet esse falsuz quia quando
due cause concurrunt ad pstituentum
tertiu posterior non dat prior aliquid
ptinens ad propria causalitate eius sed
materia est aliquo modo prior forma
salte ordine nature ad constituenduz co-
positu. ergo forma non dat materie ali-

quid pertinens ad propria causalitatez
ipsius materie. r ita nec aliqua poten-
tialitatem vel capacitate que est sua po-
tentialitas auget sibi. ¶ Q̄ si dicas q̄
charitas fm vnum gradum auget caps-
citatem non ad se sed ad alium graduz
Contra charitas in quocunq̄ est forma
eiusde ronis. ergo capacitas eius in q̄
cunq̄ est eiusdem ronis. ergo non potest
capacitas aliqua augeri per aliqua cha-
ritatem receptam sed tota presumit na-
turaliter. ¶ Ideo dico q̄ in natura rei
est summa capacitas vel minima ante
omne formam receptam nec illa auget
vel minuit quocunq̄ formam recipiat qz
posse habere gratiaz fm Aug. inest ho-
mini a natura ita q̄ ista potentialitas
fundatur in natura anime ut est talis ef-
fectia ita q̄ nihil eam mutat. ¶ Ad vl-
timum patet q̄ concludit de superlatio
ut exponitur positue.

Ad argumenta alteri
questi-
onis dico q̄ beatus habet qcquid pot̄ re-
cte velle non de po absoluta s̄ de po or-
dinata. vel si de po absoluta pot̄ sic intel-
ligi. qcqd pot̄ absolute recte velle. hoc ē
qcqd deus vult ea velle. deus autē non
vult aliqua voluntate velle libet maio-
re glam habere q̄ sibi ptulit. r io non
pot̄ alia glam recte velle. Et cu pbas p
voluntatem nalem que semper est recta.
Rū. r dico q̄ appetitus nalis cuiuscunq̄
voluntatis est ad summa glam. hoc est
ista voluntas posset nalter p̄fici tanta
gloria nec t̄n est ibi tanta inclinatio nāe
ad summa q̄ oppositu forme isti violē-
ter insit. sicut graue inclinā nalter ad
deo: sum: quia ista inclinatio non habz
principiu intrinsecu necessitans ad illd
ad quod ipsa est. ita q̄ oppositum eius
non possit inesse nisi violenter. inclinā
enim ad habendu gratiaz summa. r t̄n
potest quietari in minima. ratio ē quia
non habet principiu intrinsecu determi-
nas ea ad aliquē gradum determinatu.

Sed cū dicitur q̄ voluntas libera erit ree-
ta si consonet volūtati naturali. dico q̄
non semper sed tm̄ quando cū hoc p̄so-
nat volūtati sup̄iori. s. volūtati diuine
quando vult q̄ deus vult eā velle. q̄nq̄
autē deus vult voluntatem libere velle
quod vult appetitū naturalē appetere.
q̄nq̄ autē non sed vult voluntatez libe-
ram velle esse consonā volūtati sue et
dissonā appetitū nāli. 7 ideo beatitudo
recte appetit libere quia deus vult natu-
ralē appetitū hoc appetere. 7 volūtatez
liberā esse sibi consonā vult autē deus
voluntatē non odire mortem in casu. et
tamē vult appetitū naturalē esse ad op-
positū mortis. 7 tunc non vult volūta-
tem liberā sequi eam. sed voluntatē suā
que est regula sup̄ior ita est hic. quia ip-
se ex bonitate sua que est regula sup̄ma
p̄fixit cui libet voluntati create ut ip̄a
non plus velit q̄ voluntas diuina sibi
contulit 7 vult eam velle. Ad aliud dī-
co q̄ licet non habeat ista aia summā i-
clīnatōem ad summā grām q̄tuz est ex
parte fundamenti inclīnatōis tamē ha-
bet inclīnatōnem ad summā grām qua
posset summe p̄iungi obiecto. 7 ita licet
posset quietari per quācūq̄ grām sic
7 quēcūq̄ aia non tamē summe queta-
tur sine sūma grā q̄ nec sūme p̄iungere
s. haberet summā grām. Ad 3^m r̄ndeo
q̄ si concedat aīns quod tamē v̄r dubiū
7 p̄tra auctēz Aug. 3. de li. ar. potest ne-
gari p̄na. Et cū querit causa. quare de-
fecit summā grām 7 non summā nām.
R̄ndeo. q̄ summa nā creata si esset nō ha-
beret influentiam in alias nā sicut nec
mō sup̄ior sp̄s i vniuerso necessario
influit in inferiorē. sūmū autē in gratia
influit s̄m esse gratie in inferiora 7 ideo
dīr maior necessitas ut ponat aliquod
habens grām summā q̄ aliqua summa
natura. Si tamē sicut deus supplet in-
fluentiā nature sup̄ioris si q̄ esset in infe-
riorē quia influit immediate in omnia.

Ita posset immediate supplere influentiā
summi grati quia ipse influit grām in
omnes. posset poni alia rō quia sibi in q̄
cūq̄ opere nature manifestat summe
potentia 7 sapia diuina. quia p̄ducit ea
de nihilo. 7 hec sunt que p̄tinet ad ierar-
chiā totius vniuersi q̄tum ad esse nate
sed misericordiā 7 iusticiā que p̄tinet
ad ierarchiā naturaz intellectualiū q̄-
tum ad esse morale. non summe mani-
festat in quocūq̄ opere gratie. imo vide-
tu q̄ summa misericordiā nō manife-
statur nisi sine meritis summa gratia 7
gloria datur.

Ad tertiam quēstio

nem dico q̄ aiam posse summe frui po-
test intelligi dupl̄r vel formaliter vel ef-
fectiue. hoc est vel q̄ summa fructio in
formet istam voluntatē a quocūq̄ cau-
setur. vel q̄ ip̄a voluntas eliciat sūmaz
fructiōem 7 sit iam actiua respectu eius
p̄mo modo possibile est summa fructio
nē creabile conferre aīe ch̄risti. q̄ ipsa ē
receptiua cuiuslibet accitū p̄uenientis
sibi 7 in summo q̄ nō determinat sibi
certū gradū istius. sicut fuit p̄batum in
prima quēstione de grā. 7 fructio est q̄d
dā accitū absolutū possibile creari a p̄-
mo causante immediate sine actiōe vo-
luntatis create. 2^o modo videt probabi-
le q̄ cū illa volūtaz nō possit tantā vim
actiua habere q̄taz volūtaz creata alia
potest habere ut angelica. nō potest ita
p̄fecte elicere fructiōem sicut alia volun-
tas potest. licet. n. potest summā gratiaz
habere que ut cā p̄tialis respectu fructi-
ōis eque causaret fructiōnem in ipsa et
angelo si haberet eā. tamē alia cā p̄tialis
erit inequalis ut volūtaz altera autē cā
p̄tialis deficere deficiet effectus. licet reli-
qua cā p̄tialis sit equalis. mō tm̄ de fa-
cto est maxima elicitue. q̄ lz nō sit vo-
lūtaz eius ita p̄fecte actiua sicut volun-
tas angeli. tm̄ ipsa cū summa grā ut alia
cā p̄tialis actiua p̄t imp̄fectōem fruiti-

onē q̄ volūtas angeli cū minori gratia quia excedentia gr̄e excedit in ea efficiētiam volūtatis angeli.

Ad quartaz questi

onē dico q̄ sine sūma gr̄a posset de' cōferre summā fructōem creabile huic aie sicut p̄cedit argu^m ad oppo^m qz gr̄a re spectu fructōis hz tm̄ rōem cause efficiētis 2^o et ita sine ea potest fieri. **U**trū tm̄ volūtas ista sine gr̄a possit tm̄ agere q̄tm̄ est ex pte sui ad summā fructōem q̄tm̄ cum gr̄a dubiū est. supposito. n. qz obm̄ fructibile sit p̄no intellectui. et volūtas sūm̄ omni habitu p̄nte talī obō possit actuz fruendū elicere. ita qz gr̄a non req̄rat nisi ad aliquā p̄fectōem fructōis eliciēde sic aliqua cā p̄ialis dans aliquā p̄fectōem effectui non tm̄ dans volūtati aliquā cā litatē p̄pūā sibi imo volūtas cālitatem suā q̄tm̄ ad potentiā p̄pūā siue remota habet ex se. tunc aut ponit necessaria cōnexio cāz scōaz ut qz aliqua cā p̄ncipalis non possit causare determinatū effectū sine cā 2^o determinata sic qz p̄ non possit agere ad esse filij ut p̄ absqz hoc qz mater ageret ut cā 2^o. vel ponit qz deus possit supplere cālitatē cuiuscūqz cāe scōe non supplēdo cālitatē alterius cāe. et tūc posset supplere cālitatē matris et relinquere patri cālitatē sibi p̄petentē ut vere esset pater filij lz nulla esset eius mater. **S**i p̄mū istoz teneat tunc dicē dū est qz ad fructōem tantā q̄ta posset elici a volūtate cū sūma gr̄a nō pot volūtas agere sine sūma gr̄a licet possz illā recipe sine ea. **S**i aut 2^o teneat tūc dicē dū est qz deus posset supplere actionē sūme gr̄e ut volūtas sine illa posset fm̄ cā litatē suā agere ad summā fructōem deo supplēte actōem gr̄e ut cause 2^o. **T**ñ de potētia ordinata non posset voluntas christi frui actiue siue elicitue sūme sine summa gr̄a qz ordinatū est ut cā p̄ima que nata est h̄re aliq̄ cām 2^o nō possit in effectū summū illaz cāz sine tali ac

tōe cause scōe. Sicut ordinatū est ut mai la volūtas sūme p̄ficiat actu 2^o sūmo et ut recipies nisi habeat summū actū p̄m̄. et ita nec possibile est de potētia ordinata qz sūme fruat sine summa gr̄a.

Ad argumenta istarū

duaz q. dico qz p̄ma duo p̄cludūt qz non pot sūme frui elicitue et hoc put actō debe tur cāis scōis deo non supplēte actōem alicui cāe scōe. **A**rg^m in oppo^m p̄cludit qz pot sūme frui formalr qd cōcedo tm̄ illud arg^m deficit in hoc qz v̄ p̄bare qz fructio sit a gr̄a ut a cā totali qd ē falsuz. vñ licet illa nālīter se h̄eat ad fructō nem' non tm̄ voluntas q̄ est alia cā p̄tal sed potius libere. **I**pa tm̄ volūtas in pa tria semp̄ coopabit fm̄ vltimū potētie sue actiue gr̄e p̄ vltimū eius. **E**t si ob h̄ciat h̄ distinctōem positā ad istā tertiā qz tunc aia xpi ex ista vniōne posset frui absqz gr̄a cui' oppositū dictū est dī. 2^o hui' **R**ñ^o et dico qz deus posset imē diate cāre fructōem in quacūqz aia et il la formalr fruere sine gr̄a habituali. n̄ tm̄ posset aliq̄ aia actiue se h̄re ad fructōez fm̄ ordinē cāz iam positū. nisi ipsa ha beret gr̄am ut cām 2^o. nō qz ex vi vniō nis posset p̄petere aie xpi fructio magis qz alteri aie. qz non ex vi vniōnis p̄petet sibi elicitue fm̄ ordinē p̄fixū cārū scōaz. sed tm̄ si deus suppleret actōem gr̄e que nata esset esse cā 2^o respectu vo lūtatis in p̄ducēdo istū effectū. et ita pos set supplere in alia volūtate posset enaz illa frui formalr licet deus immediate causaret fructōem in ea. sed hoc non eēt ex vi vniōnis qz ita immediate posset cā re fructōez in alia non q̄ istud h̄dicat dī ctis alibi. neqz etiā illa fructio si tm̄ essz in volūtate ut in subiecto causata a deo immediate esset laudabilis qz non esset in potestate voluntatis fructis quia nō est in potestate cāe scōe vti p̄ima lz ecō uerfo et iō tam in via q̄ in patria ponit aliqua forma creata ut volūtas possit

vti illa forma in opando et sit in pte eius ut sic laudabiliter operetur.

Ad argumenta ^{quarte} ^{.q.} ^{Ad} ^{primū} dico qd gra requirit ad meritum qd meritū formalit requirit ut actus liber et actiue eliciat a voluntate. et ita habeat eū in pte sua et ita etiā gra requirit ad fruētes ut eliciendā actiue a voluntate sed ad habendū formaliter a deo hunc actū qui dicitur meritū siue illū qui dicitur fruitio nō requirit necessario gra qd gra non est ratio recipiēdi talē formā. s; ipsa met voluntas sed hoc de potentia dicitur absoluta. ¶ Ad 2^m dico qd cludit dicitur fruitio elicitivē habēda nō formalit qd ad summū effectū cāndū s; ordinē cāz nunc prefixū requirit vtrūq; cām pualē esse siue pfectā. nō sic ad hoc ut passus recipiat summā formā que siue pfectioe prioris ipsius passi. vel siue aliqua cā 2^a puali pot in passū immediate cari a deo.

De qri opus

est 7c. Circa istā. 14. di. in qua mgr agit de pfectiōib; assūptis cum hūana nā per ppatōnem ac pfectōem nature diuine queruntur quatuor. Primo vtrū possibile fuerit intellectū aie xpi primo et immediate pfici visione verbi pfectissima possibili creature. Et arguit qd nō. Aug. 83. q. 32. eandem rem nō posse aliū alio plus intelligē non est dubitandū. rō sua ad hoc est. qd quisquis aliq; rem aliq; illa res est intelligit fallit: et ois qui fallit illud in quo fallit nō intelligit. quisquis ergo rez aliter qd est intelligit non eam intelligit. nō ergo potest quicūq; intelligi nisi quomō est. et ex hoc sequit clusio illa pposita. ergo non potest intellectus anime xpi pfectū videre verbū qd quecūq; alia anima.

¶ Preterea si pfectissime posset videre verbum ergo posset videre verbū s; ratione infiniti. qd omni visibili nō sub ratione infiniti potest aliqd pfectius vi-

deri. nō est falsuz. qd obm specificat actum et ita si visio creata esset obiecti fm ratōnem infiniti. et fm eandem ratōne obiecti est ipsius visio increata. s; iste due visiones essent eiusdē spēi. Similit tunc intellectus aie xpi pprehenderet verbū. quia videret ipsum fm totā rōnem visibilitatis eius quod est incōueniens.

¶ Preterea omnis visio requirit lumē pportionale prius naturaliter ipsa visioe s; sicut visio naturalis requirit lumē naturale aliud a se et prius ipa: ita visio supnaturalis requirit lumen supnaturale aliud ab ipsa et prius ea: et ita nō potest visio supnaturalis esse prima pfectio illius qui videt. Preterea actus pfectus nālis elicit ab habitu quia non est ita pfectus pcedēs habitū sicut sequēs fm phy. 2^o. ethi. ergo et actus pfectissimus supnaturalis psupponit habitum supnaturales. nōa probat a simili. et ita non potest actus supnālis pfectissim; eē prima pfectio intellectus. Contra hoc est mgr in lra.

¶ Itē summa fruitio psupponit summā visionē sed ista aia christi potuit frui summa fruitioe possibili creature. ex di. pcedenti. 8. 7c. Et qd immediate probat quia quelibet potentia passiva est immediate pfectibilis illo acui respectu cuius immediate est in potētia. igit intellectus siue potentia intellectiua est immediate pfectibilis ipso intelligere et ita non necessario mediante alio.

Secundo queri

vtrū possibile fuerit intellectū aie christi videre oia in verbo que vbi videt. qd non. qd tunc posset videre infinita: nō est falsum. quia infinita nō cōtingit ptransire 2^o metha. Preterea illūtiōes bonoz angeloz sūt ordinare sicut p; per Dyo. de angelica terarchia. sicut ergo supior angelus pus illūtiatur qd inferior: ita prius illuminat qd ista aia que est infima et pot ista; illūtiare sicut supior beatus inferiorē. s; ista pot aliqd

de nouo videre in verbo sicut et angelus illuminatus quia illuminatus non prius videt in verbo quam illuminans. Confirmat ratio quia ista anima quantum ad illuminationem aliquorum ordinem tenet inter spiritus illuminatos non autem illuminat angelos quia non habet virtutem actiuam respectu illorum cum sit inferioris nature. et illuminatur ab eis. et propositum. Contra magister in littera. c. 2. Omnia videt quod verbum videt.

In prima questione

sunt duo articuli. primus est an possit perfici visione perfectissima verbi. secundus an primo et immediate ab se ipsa alia forma per se sufficiat. **Quantum ad primum articulum dico quod sic propter eandem rationem propter quam dicitur precedenti. quod primo dicitur voluntate eius posse se habere summam charitatem et ita verissime est esse de facto. Quod confirmat per illud Irido. li. primo. de summo bono. c. i. trinitas sibi soli non est et homini assumpto. quod non potest intelligi nisi de noticia in termino vel simpliciter vel possibili creature. Quantum ad 2^m articulum potest dici quod in quantum intellectus habet rationem receptiuam respectu visionis non est aliqua forma necessario prius recepta ad hoc ut visio recipiat in intellectu quia per illam formam non aliter esset obiectum presens quam posset esse sine ea. obiectum autem eodem modo presente intellectui potest intellectus eodem modo recipere visionem obiecti. prima propositio probatur. quia illa alia forma posita non est obiectum nisi nisi absolute voluntarie se repñeret quia illa forma non potest esse necessaria ratio qua obiectum sit presens ut visum quia si vult videri si non vult non videri. Illa etiam non posita potest obiectum voluntarie se repñere intellectui. et hoc actu quando visionem in intellectu. et tunc. Preterea si aliqua forma esset necessario in intellectu pro ipsa visione dicatur. a. aut quod a. se haberet ad visionem in ratione cause efficiens aut in ratione cause malis ut proprium receptiuum. sicut superficies in substantia se habet ad colorum quod est propria ratio susceptiva colorum. Si**

autem. a. primo se habet. et sine. a. posset visio inesse intellectui. quod dicitur. n. potest deus per causas efficientem mediam potest et immediate et hoc in quocumque quod est receptum illius. non potest poni. a. necessarium in proposito. tunc quia tunc intellectus ut est aliquid anime est beatus in. a. quia materia receptiva multarum formarum immediate quietatur quam habet perfectissimam formam cuius est capax. hoc est beatus quia intellectus ex se non potest alias recipere nisi per istam. sic substantia esset beata per superficiem si ex se non possit aliam formam per se recipere. et ita intellectus ut est aliquid anime detaret naturaliter plus quam sibi inesse visio ubi quod est impossibile. 2^o quia absolutum quod est ratio recipiendi aliam formam si per se est per se potest recipere. sicut superficies per se extrinsecus potest per se recipere colorum. et ipse. a. si est absolutum et aliud a visione et ratio recipiendi visionem. si per se esset per se posset recipere visionem. et ita. a. per se extrinsecus posset beatificari visione et per se extrinsecus etiam modo immediate beatificaret. et est sequitur quod intellectus non beatificaret modo nisi per accensum sic substantia quantum ad primum passiuam eius quietaret per accensum per colorum possibile inesse superficies. **Quantum ad secundum articulum. si dicatur totum. s. intellectus informatum. a. per se beatificari visione. Contra. unius actus per se est una potentia per se unum per se receptiuum. et istius visionis quod est unum actus per se non est totum per accensum per se potentia. aliter quod potest esse est propria ratio et immediata recipiendi. et ita sequitur propter unum ut due prime rationes concludunt. Itaque potest dici quod intellectus anime christi potest passive recipere visionem ubi primo et immediate et hoc ita quod non perficiatur plus aliquo lumine tanquam forma absoluta alia a visione. tunc quia ipsa est lumen perfectum. tunc quia in intellectu naturali lumine procedens visionem requiritur propter imperfectum obiecti quod non est de se actu intelligibile sed per intellectum agentem qui est lumen sit actu intelligibile quod est potentia intelligibile. vel si est actu intelligibile non est per se sufficiens ad mouendum intellectum ad actum 2^m. neutrum istorum est in proposito quia essentia diuina est lux summe ex se et de se intelligibilis et de se perfectissime**

motius intellectus. q̄ nullū lumē req̄rit
 coopat̄m sibi. q̄to. n. obm̄ magis habz
 de se rōem 7 p̄fectōem lumis q̄d posset
 coopari sibi: tāto minus coexigit ipsuz.
 q̄ obm̄ oino p̄fecte h̄ns in se lumē natū
 coopari obō oio nō coexigit lumē. S̄lz
 ad recipiendū ip̄am v̄sionē non req̄rit
 habitū aliq̄s por̄ ipsa v̄sioe. qz hitus n̄
 dispōit potētia ad recipiendū actū. imo
 actus est natus p̄us recipi q̄ habitus t̄n
 habitus acquisitus in nobis hz hanc p̄
 fectōem qz est imānēs in aia transeunte
 actu ut sic intellectus qui nō pōt habere
 p̄fectā notitiā plurimū obiectoz s̄lz qz nō
 in actu b̄eat saltē notitiā eoz p̄manētes
 sicut potest 7 ita in habitu sed si aliq̄is
 actus esset ex nā sua ita p̄manēs in actu
 sicut ponit habitus respectu illius non
 oporteret ponē habitū qz actus talis ha
 beret p̄fectōez actus p̄mi 7 sc̄bi. sed v̄sio
 beata ex nā sua est forma ita p̄manēs in
 intellectu sicut habitus qui ponit prior.
 vterqz. n. p̄manet semp̄ ex p̄ntia p̄petua
 obiecti beatifici 7 neur̄ posset alit̄ p̄ma
 nere. ¶ Et si obiectat̄ q̄ istud qz tūc pos
 set intellectus ex puris nālibus videre v̄
 b̄ū. qz sine lumē gl̄ie 7 sine habitu p̄ce
 dētē v̄sionē. ¶ R̄n̄ 7 dico qz 2° v̄r aliq̄
 mō sequi ponēdo lumē vel habitū p̄ce
 dentē v̄sionē ita qz sit necessaria vel suf
 ficies rō respectu v̄sionis. si. n. eccus mi
 raculose illūiat t̄n illūiatas nāliter vidz
 qz hz formā creataz qua nāliter pōt v̄ri
 ad opatōem illā. Ita si det̄ intellectui su
 p̄nāliter aliq̄s habitus q̄ dato tāq̄ p̄ for
 mā sufficientē. intellectus pōt viderē deū
 7 cū ipse habitus sit aliq̄d creatū 7 nālī
 pficiens intellectū. sequeret̄ qz p̄ aliq̄ for
 mā creatā possibile cēt nālī videre deū
 sed nō sequit̄ negādo talē dispōem v̄l lu
 mē p̄cedēs siue dicat lumē siue habitū
 nō curo: qz in quocūqz instāti por̄ nālī
 ipsa v̄sione nulla est causa nālī por̄ ipsa
 v̄sioe. v̄lz. n. ad illud instās nāc q̄ intelle
 ctus videt nō hz intellectus v̄n posset in
 istā v̄sionē. sed t̄n p̄cedit nālī ipse intel

lectus in se 7 obm̄ qd pōt elicere ip̄az v̄
 sionē. qz nō est motiū nālī p̄portatū
 huic passo nec natū nālī mouere ip̄m.
 Tūc ad formā argumēti dico qz nō seq̄t̄
 nisi qz intellectus aie xp̄i posset nālī i v̄
 sionē: sed nō sequit̄ qz v̄sio posset sibi in
 esse ex nālibus suis vel qz posset sibi inēē
 ex aliq̄ cā nālī qz nō pōt sibi inesse nisi a
 verbo imediate cāte istā v̄sionē qz q̄n
 cāt illā imediate 7 sup̄nālī cāt. ¶ Si
 aut̄ querat̄ vtz sine tali habitu vel lūie
 qd dicat. a. posset intellectus creat̄ non
 t̄n passiue se h̄re ad talez v̄sionē sed ē
 actiue ad eliciendū talē v̄sionē 7 hoc eq̄
 p̄fectā sicut cū. a. ¶ Dic supponēdo v̄nū
 qz intellectus posset se habere actie respe
 ctu v̄sionis v̄bi: sicut 7 actie se hz respe
 ctu intellectōis nālīs inq̄. f. cadē pō be
 atificat̄ q̄ est p̄n̄ intellectōis nālīs. 7 ita
 inq̄tū habēs eandē rōem opandi circa
 vtrūqz obm̄: tūc pōt dici sicut ad. 4. q.
 distinctōis p̄cedētis dem̄ est sed q̄tū ad
 receptōem de q̄ est qd modo p̄posita n̄
 v̄r simplr̄ necessariū p̄cedēt. a. p̄us p̄ficē
 intellectū qz v̄sionē. sed si intellect̄ pōt
 recipere duas p̄fectōnes ordinatas. f. a. ut
 actū p̄mū 7 v̄sionē ut actū 2°. 2° grūū
 est ut illis p̄fectōib̄ ordiate p̄ficiat. sed
 vtraqz absolute posset inesse sine alia.

Ad primum argu.

dico qz dictū Auḡ. pōt expōi p̄ illud. 2.
 phy. abstrahētū nō est medaciū. abstra
 hens. n. nō intelligit rē alit̄ q̄ est. hz intel
 ligat rē alit̄ esse q̄ est: ita qz alietas in ab
 stractōe determinat suā intellectōem siue
 dicit̄ modū itelligēdi nō aut̄ determinat
 obm̄ nec dicit̄ modū obiecti ita i p̄posi
 to p̄ma p̄pō Auḡ. qui intelligit rē alit̄
 q̄ est fallit̄: nō est vera. pur ly alit̄ deter
 minat nō obiectū sed ip̄m esse ip̄licitū qz
 tūc esset sensus qz q̄ itelligit rē alit̄ esse q̄
 est qd facti abstrahens fallit̄. sed pur ly
 alit̄ determinat obm̄ sic est v̄a 7 sequit̄ 2°
 qz idē obm̄ fm̄ oio eandē rōem v̄n nō i
 telligit plus qz alit̄. ita qz ly plus dēminat

obni ⁊ h^o sufficit ad ppositū suū. ex h^o eni sequit q^d intelligētiē nō pcedūt i infīnitū. sed q^d sit aliq̄ intelli^o sup̄ma. q^z si obni ex pre sui infīnitū nō potest aliū et aliū intelligi ⁊ ipsi itelligibili fm̄ intelligi bilitate; suā pōt aliq̄ intelligētia adeq̄ri pari rōe p̄mo intelligibili pōt aliq̄ intelligētia adeq̄ri igit̄ est aliqua intelligētia sup̄ma. ¶ Ad 2^m licet aliqui negēt oblectū sub rōe infīnitū videri ab aliquo i lectu creato ⁊ hoc absolute licet cōcedat̄ infīnitātē videri nō formaliter sed tā tū p̄comitānt̄ ego tñ cōcedo sicut tactū fuit. t. d. fm̄. q^d nihil nisi sub rōe infīnitū formalr̄ pōt quietare intellectū ita q^d si nō inq̄tū infīnitū formalr̄ apprehēde ref. sed infīnitās tñ p̄comitaret nō plus quietaret potentia apprehēsiuā q̄ aliud intelligibile. accidit. n. sibi infīnitās ut cōpat̄ ad potentia illā sicut nō plus quietaret intellectū triāgulus ut albus q̄ ut niger. si triāgulus solū inq̄tū triāgulus cōpetur ad potentiam illā ⁊ nō apprehēdat̄ tur illud cōcomitās. Similit̄ essētia nō quietat nisi ut est cēntia vīsa existēs i tribus suppositis. hoc autem nō conuenit sibi nisi ratōe infīnitatis. h̄ rē. ¶ Et tunc ad illas duas p̄batōes in p̄trariū. Ad p̄maz dico q^d si oblectū distinctū sp̄e cōcludat̄ distinctōez actus sp̄e: nō quidem formalit̄ quia oblectū nō est forma alie^o actus sed cāliter q^z cā essētiālī prior̄ necessario req̄sita inq̄tū distincta cōcludit distinctōem in cāto nō tñ vnitas oblecti specificā cōcludit vnitatē actus specificē quia idē oblectū est oblectū oīs intellectus beati ⁊ etiā oīs volūtatis beate: nec tñ volūtio est eiusdē sp̄e cū intellectōe. possūt. n. isti actus formalr̄ distingui: lz nō habeāt obiecta formaliter distincta. ⁊ p̄nt etiā distingui causaliter aliūde q̄ ab obiectis q^z ab ip̄s potētis tanq̄ a causis suis essentialib^o. ⁊ ita dato q^d ab obiecto indistincto fm̄ sp̄em haberēt in distinctōem tñ ab aliā cā partiali distinctū guerēt sp̄e. nec phy. 2^o de aia. dic̄ q^d act^o

habēt vnitatē ab vnitate oblecti. sed de distinctōem ⁊ hoc nisi esset aliquod obiectū ita adequatū actui q^d nō excedēt nec posset excedi sic nō est in p̄posito. ¶ Ex plū huius est in motu ⁊ termino q^z distincto termi motus p̄cludit distinctōem in motu. put̄ motus est forma fluēs si illa forma sit eiusdē rōis cū forma terminante motū sed nō oportet vnitatē terminī motus concludere vnitatē motus. quia vbi oīs pōt acquiri diuersis motib^o fm̄ sp̄em ut motu circulari ⁊ motu recto q̄ sunt incompatibiles fm̄ phylo. ⁊ phy. ¶ Ad 2^{am} p̄batōnem dico q^d Aug. de ci. li. 13. c. 18. dicit q^d q̄cquid scia comprehendit scientis cognitōe finit̄ qd̄ non est intelligendū q^d absolute finit̄. q^z tūc deus nō p̄prehēderet se sed finit̄ cognoscēt̄ t̄ quia respectu eius se habet ac si cēt finitū. videt. n. solus ille intellectus p̄prehendere aliq̄ intelligibile cuius tāta ē p̄fectō in intellectualitate q̄ta est p̄fectō vel intelligibilitas intelligibilis. ⁊ ideo ibi est p̄mensuratio ⁊ adequatio. ⁊ p̄ hoc neutrum est respectu alterius excedēs ⁊ ita vtrūq^z. q. finitū ē alteri. q^z simplr̄ adequatū sicut p̄pter equalitatē p̄sonarū diuinaz posset dici vna p̄sona finit̄ alteri quia nō excedēs eam. ⁊ tñ simplr̄ nō est finit̄. quia ergo nullus intellectus creatus potest habere tantā intellectualitatē n̄z in actu p̄mo neq^z in actu 2^o q̄ta est intelligibilitas dei ut obiecti imo i infīnitū excedit. iō nullus talis intellect^o creatus ⁊ si videat qd̄cūq^z vīibile ex p̄te dei. pōt ip̄m p̄prehēdere quia non est p̄mensuratio hincinde. ¶ Ad 3^m dico q^d lumē requirit̄ sed nō aliud lumē ab ip̄o obiecto q̄n obiectū supplet sufficēter vīcē lūis. q. n. in electōe nāli lumē sit aliū ab obiecto hoc est ex ip̄fectōne oblecti. vñ in talibus sūlibus ex pluralitate in ip̄fectis nō tenet similitudo ad p̄cludendū in perfectis. q^z que sunt disp̄sa in inferiōrib^o q̄nq^z sunt vnita in sup̄iorib^o ⁊ maxime in sup̄remo. ¶ Ad 4^m pōt r̄nderi

per idem quia scilicet non tenet de actu naturali et supernaturali. Potest tamen aliter dici videlicet quod actus perfectissimus cognitionis potest dici a potentia sine habitu precedente potest. n. intellectus perfectissime cognosceret quidditates et terminos ante omnem actum in intellectus complexum et eos proponere ad invicem et ex rationibus eorum concludere veritates complexionis principij. quod secundum philosophum primo posteriorum principia cognoscimus in quantum imios cognoscimus. et perfectissime assentit principio ex terminis eius ante omnem habitum generatum licet tale assensus sequatur habitus ille et habitus est aliquo modo necessarius ad perfectionem nature nostre. quod in nobis non posset manere notitia principij aliquid modo cessante illo actu nisi maneret ille habitus principij. et ita post intellectum principij esset aliquid adeo in potentia essentiali ad intellectum sicut prius. Sicut potest dici de scientia conclusionis que est ex principijs intellectus et conclusionis illata ex eis per syllogismum perfectum qui ex se est evidens. per illam distinctionem syllogismi perfecti primo priorum. quod scilicet nullus eget ut appareat necessitas eius hoc est ut sit evidenter necessarius ex notitia principiorum et evidentia illationis necessario assentit conclusioni ita quod primum circa ipsam conclusionem est ipsius scire. et ex hoc sequitur scientia que est habitus conclusionis et ita non presupponitur actui perfecto sed sequitur.

Ad secundam que

stiones dicit quod non potuit videre omnia que videt verbum quod quanto causa perfectius videt tanto plures effectus possunt videri in ea et e converso sicut patet de principio et conclusionem. quod quanto principium perfectius videt tanto plures conclusiones videntur in eo. et potens videre omnes effectus in causa prima potest apprehendere ipsam nullus intellectus creatus potest secundum quod nec primum. Distinguitur ergo scientia dei. quod quedam est simplicis notitie que est respectu possibilium et actualium. et quedam est scientia visiva que est tamen respectu ha-

bituum existentium in aliqua parte temporis. omnia cognita scientia visiva ponit aia christi cognoscere in verbo. non autem omnia cognita scientia simplicis notitie. Contra rationem huiusmodi potest argui sic. si ipsa. a. veniat. b. et c. ordiante ita. quod b. sit tota ratio respectu. c. si intelligens. b. non apprehendit. a. multo magis intelligens. c. non apprehendit. a. ex modo de subiecto diffinitio et passione. si intelligens diffinitio non apprehendit subiectum neque intelligens passione apprehendit illud vel per medio accipiat passio potest. et per passio remotio que inest per rationem passionis potest per ibi. pro. sed respectu dei esse in finitum intensivum et esse in quo infinita possibilium relucet se habet ordinate ita quod quod est infinitus intensivum id infinita possibilium relucet in eo et ita in infinita possibilium potest sed non e converso. sed cognoscens ipsum sub ratione infinitatis intensivum non propter hoc apprehendit ipsum ex dictis. i. quod procedit. et multo magis cognoscens infinita possibilium que relucet in eo sive et in finitos effectus non apprehendit eum. Preterea cognoscens unum effectum in verbo non apprehendit illud nec verbum ut est causa illius et quotcumque effectus cognoscit nullum eorum comprehendit nec verbum ut est causa alicuius eorum igitur multo magis nec simpliciter comprehendit causam si omnes effectus eius cognoscit. Preterea illud exemplum de conclusionem et principio accipit falsum causa. n. in quantum causa nulla perfectionem accipit a causato quod naturaliter est potest eo. et cognitio principij ut est causa cognitionis conclusionis nullo modo perficitur per cognitionem conclusionis. Confirmat ratio. accipitur aliquod principium ut notum in aliquo gradu. et quod verum per ipsum potest aliqua conclusio cognosci ita quod maneat cognitio principij in intellectu precise non aucta aut non. si sic habet propositum. quia cognoscens conclusionem ex principio non perfectius cognoscit principium et sic de una conclusione ita de quibuscumque inclusis in ipso principio. Si non. et istud

principiū ut in hoc gradu cognitū non est principiū qz respectu nullius conclusionis quod est fallum. **I**stud etiā confirmat p phy. pmo posterior. vbi vult qz oportet tñ cognoscere de subiecto qd est rō est qz in rōne r quidditate subiecti virtualiter includit tota ratio sciētie nec per ipsam demonstratiōem acquirēt aliquo mō de subiecto quid est. imo totaliter presupponit. sed tantū per demonstratiōem acquirēt cognitio passionū inherentiū sibi r ita erit de cōclone respectu principiū qz cognitio principiū totaliter presupponit demonstratiōem r in nullo perfectior acquirēt per demonstratiōem.

Ad arg^m qd potest dici qz in ipso est fallacia pñtis. licet n. perfectius cognoscens causas possit plura cognoscere qñ est causa perfectius representas causata non tñ eōuerso quia potest stare cognitio principiū in se non aucta. conclusiōibus pluribus ex ipso elicitis r ita de causa r effectibus pluribus cognitū. **C**ōtra distinctionē illam qua soluitur questio de duplici scientia visionis r simplicis notitie. arg^o. quia intellectus anime xpī possit cognoscere in verbo aliquid futurū possibile. ergo non precise ponitur ei terminus in cognitiōe eorum que deus nouit scientia visionis. assumptū probatur quia etiā verisimile est alias animas visuras in verbo ipsum posse creare aliquid quod non creat etiam distincte. r ita multo magis hec anima poterit videre aliquid possibile in verbo. **P**reterea possibile est ut videat in verbo aliquid possibile r qua ratione vnū r aliud. ergo ad vitandum infinitatem oportet aliiū terminū presigere qz includendo actualia r excludendo possibilis.

Aliter respondetur

ad questionē distinguendo qz intellectus anime christi potuit in verbo videre omnia habitualiter non autem actualiter.

Secundū membrū probatur quia vtrius infinita nō pōt in plura qz infinita obā si ergo virtus finita posset in infinitav: tus finita equaret virtuti infinite: quod est inconueniens. qz rē. **P**reterea virtus finita distinctius videt duo qz tria r tria qz quatuor. r sic ascendendo minus distincte videt mille qz centum. ergo in infinitum plura in infinitū indistinctius videt qz pauitiora. sed in infinitum indistinctius aliquo gradu finito videre est non videre. ergo rē. **P**reterea infinitas extensiuā presupponit infinitatez intensiuāz scōm **A**uerro. de substantia orbis. sed anima christi non potuit habere infinitatem intensiuam cum sit creatura r quoddam finitum. ergo nec extensiuāz ad finita obiecta. **C**ontra istud r primo contra primā partem positōis de habitu: si intelligatur qz vnus habitus sit ratio intelligendi infinita obiecta hō videtur impossibile: r hoc sub suis proprijs rationibus quia tunc sequeretur talem habitum esse intensiue infinitum si cur. probatum est li. 2. di. 3. de illo habitu quez aliqui ponūt in angelie representationū quantū est de se infinitorum obiectorum. **Q**uod si dicas super istū habitum tantū fundari infinitos respectus ad infinita obiecta r hoc posset fieri sine infinitate fundamenti. **C**ōtra hoc arguitur. quia tunc scōm hoc 2^m membrūz contradiceret primo: per hoc enīz ponitur fundare infinitos respectus ut non sequeretur aliqua infinitas fundamenti in se. ergo a simili non est inconueniens qz aliquis actus sit infinitorum actualiter per infinitos respectus ad infinita r tamen qz actus non sit in se infinitus. **I**llud etiā de respectibus non concludit quia aliqui respectus possunt fundari super idem: r aliqui non. si enīz essent infinite albedines super istam naturam albedinis fundarentur infinite similitudines: quia vnitas ipsa nature qz est proxima ratio fundat similitudinē

quod est de se posset esse infinitis. sed re-
latōes alicui⁹ potis eēntialit̄ non possūt
esse infinite ad posteriora eēntialit̄ maxi-
me qñ illa potitas est pfectōis puta effi-
cientie vel finalitat̄ qz q̄to aliqd simul
potest esse talis cā pluriū tāto est pfect⁹
z ita si pōt esse siml infinitoz potest sil
esse infinitū. tales aut̄ sunt respectus ha-
bitus ad obiectū ut pmo cognitū. qz ob-
iectū est rō quare habitus hz pmo esse.
P̄terea qz fm mēbz dīcat pmo. p̄
qz omnis habitus vn⁹ in vno intellectu
potest habere actū adequatū: vel actus
adeq̄tos illi habitū vel intellectū in q̄ ē
qz omnis cā totalis finita pōt intelligi
habere effectū adequatū vel effectos ad
equatos. Iste effectus vnus adeq̄tus si
ponat̄ erit vnus oim obiectoz. vel esse-
ctus plures si ponant̄ qz habitus ponit̄
esse oim in actu pmo z ita actus scōus
erit etiā oim. vel ergo iste habitus est in-
finitus: qd̄ est ppositū ex vna pte. vel ac-
tus vnus qui esset infinitoz vel plures
qui essent respectu infinitoz obiectoz
non esset infinitus vel infiniti qd̄ est p-
positū ex alia parte. non. n. ex totali cā
finita pōt pcedere effectus adeq̄tus infi-
nitus vel effectus adequati infiniti.

Tertio modo pōt

dici qz aia xpi actualit̄ videt oia in vbo
que videt verbū. qd̄ declarat. qz q̄cūqz i-
tellectus est receptiuus notitie cuiuscūqz
obiecti qz ē toti⁹ entis z p̄ p̄ns ad quod
cūqz intelligibile hz desiderū nāle. z si
q̄cūqz cognosceret in hoc p̄ficere nāl̄
z sicut dico de notitia illa ita de visione
in vbo qz illa est pfectissima notitia pos-
sibilis haberi de obiecto. quilibet q̄ intel-
lectus est receptiu⁹ cuiuscūqz visionis in
verbo. z hoc loquēdo dīuisim. q̄ z cōiūc-
tīm qlibet intellectus est receptiu⁹ siml
visionū in vbo respectu oim obiectoz
p̄batio p̄ne. cuiuscūqz potest quodlibet
inesse si ei possunt simul duo inēē quia
non opponunt̄. z infinita talia sil posse

eidem inesse quia nulla est ratō iposibi-
litas vel incōpossibilitatis. quodcūqz
eni illoz potest per se inesse z quodcūqz
cū quocūqz potest simul inesse quia nō
opponunt̄. z quocūqz simul possūt in-
esse quia ex pluralitate inherentiū non
sequit̄ noua impossibilitas. z sic sequit̄
ppositū. sicut. n. visio in verbo respec-
tu cuiuscūqz obiecti potest inesse anime
christi: ita z visiones duoz obiectoz sil
quia non repugnat̄ aliter nō possz se vi-
dere beatā z aliquid aliud i verbo. z ita
cū semper videat se beatā i verbo: nūq̄
posset aliqd aliud videre in verbo. nec
quecūqz multitudo ponit nouā impos-
sibilitatē pater nec nouā oppositiōez qz
si esset oppositio illa eēt alicui⁹ ad aliqd
Nec ista infinitas est incōpossibilis i
tellectui creato. p̄bo. quia receptiu⁹ fz
ppriā rōnem receptiu⁹ non est in se p̄-
fectius si sit in actu fm suas potētias qz
si sit in potētia respectu actus quod ap-
paret quia ipsi actus sunt extra rōnez re-
ceptiu⁹. z patet in exemplo de mā z for-
ma. q̄ intellectus nō cōcluditur esse p̄fec-
tior si est in actu fm omnes suas potē-
tias passiuas qz quādo est in potētia ad
illos actus. Sed intellectus est simul in
potētia ad infinitas visiones. patet. n. qz
est in potentia ad quencūqz actū ex na-
tura sua z simul in potentia ad omnes
q̄. si esset in actu fm omnes istos actus
non sequeretur tunc maior infinitas q̄
modo. Q̄ si dicas qz nō est capax om-
niū simul. falsū est quia simul est in po-
tentia ad omnes. ergo simul potest ha-
bere omnes in actu cum non sit opposi-
tio illozum actuz nec requiratur in re-
ceptiuo aliquid sibi repugnans. P̄-
terea sicut dicitur in sequenti questione
si anima christi nouit omnia singularia
in proprio genere hoc est per spēs prop̄-
as z ita infinitas. quia singularia pos-
sunt esse infinita. non plus autem re-
pugnat intellectui infinitas visionum
quam specierum intelligibilium.

primus sufficienter ostēditur. non est ergo aliquis vnus habitus in aia illa qui vni ca sua rōne ostendat infinita. sed actus quo videt verbū primo est actus primus quo sibi relucet omnia que lucēt in vbo et hoc qz verbū est sibi manifestū ut speculū volūtariū repñtans oia. 2^m. s. q. n̄ actualiter declarat qz expimur qz attentio circa plura obiecta est min⁹ pfecta. et iō vñ qz impossibile sit potentia finita pfecta attentioe videre infinita simul. Preterea si actualiter videret infinita. pfectio illius aie in infinitū excederet pfectionē alterius aie qd vñ incōueniens et per hoc adduci pōt illō Auicē. vl. nā. par. 4. c. 2. q. in sapia creatoris nō est occultatio nisi fm receptibilia qz licet verbū ut voluntarie ondens oia sit pñs volūtarie illi aie. ipsa tñ non pōt simul oia recipere. sed qdlibet sigillatim et ita potest videre quodcūqz de nūero infinitoꝝ ad quod se conuertit. Et si obijciat qz ita pōt quilibet beatus videre quodlibet in vbo non simul. Dico qz verbū cuiuslibz aliū beato est speculū repñtans determinata vltra que non potest velle ordiate vidē alia s; huic est speculū repñtās oia et ideo ipsa pōt ordinate velle vidē oia quotcūqz infinitoꝝ ad que est in potentia p̄p̄nqua ad videndū sicut si esset sibi pñtia per p̄p̄riū habitū vel p aliquē actū primū cognitiū qui possz dici hic.

Ad argumenta ^{princi palia.}
 Ad primū patet quō posset nosce infinita. Ad 2^m et si ille illūtiōes sint ordiate non tñ s; m ordinē naturaz sed gr̄az et iō primo huic aie et ab hac illūtiā angeli. Ad p̄firmatiōem huī rōnis dico qz aia optum ad illā actōnem q̄ creatura dī illūtiare creaturā potest illuminare angelū sicut econuerso. quia in patria anime beatoꝝ habebunt eundez modū loquendū quem angeli. et ideo si alicui aie reuelat prius aliqua veritas in verbo q̄ angelo poterit illuminare angelū d̄ illa

veritate. sicut angel⁹ posset illūtiare aiaz si prius esset reuelata angelo. Ad illō de cā et effectib⁹ et p̄portōe cāe ad effect⁹ et p̄ncipiū ad conclones p3 ex improbatōe illius opti.

Ad illa ^{p 2^o opti. qz non possit videre infinita.} Ad p̄mū cū dī qz virtus infinita nō plus posset q̄ videre infinita. s; sit vez extēsiue nō tñ est vez intensiue. posset. n. p̄fect⁹ videre illa q̄ aliqua virtus finita qz act⁹ eius esset intēstior fm p̄fectōem et virtutez maiorē. Ad aliud cū dī qz in infinitū indistinctius videt infinita. potest dici qz videre indistinct⁹ respectu pluriū nō necessario est ex pre intellectus ut receptū sed solū ut elicitiū. posset. n. recipere visiones eque distinctas pluriū sicut pau coz. et ita si rō valeret pcluderet solū qz intellectus nō possit esse elicitiū respectu infinitoꝝ visionū. sed potest dici qz nec hoc cōcludit. qz et si de facto intellectus noster indistinct⁹ intelligat pla q̄ pauca. hoc tñ nō necessario puenit sibi d̄ rōne sua q̄ intellectus est p̄oz actu elicito sed ex aliq̄ p̄comitate qd non est necesse ponere i intellectu xp̄i. Ad 3^m infinitas extēsiua ad aliq̄ ut ad formas recipiēdas nō pcludit infinitā entitatē receptiui. sic p3 de mā si eēt receptia infinitoꝝ formaz imo magi pcludit ip̄fectōes. sed infinitas extēsiua ad aliq̄ ut ad effect⁹ s; cabiles pcludit infinitatē intēsiuā eo qz tal⁹ plalitas pcludit maiorē p̄fectōnez i eo qd ad pla se extēdit. nō ita de receptio. si tñ intellect⁹ ponit elicitiū infinitoꝝ. dico qz nec illa infinitas extēsiua pcludit infinitatē intēsiuā intē. s; obi qz obiū ē cā p̄ncipal actia respectu illaz visionū et n̄ intellect⁹

Tertio queritur
 vtz aia xp̄i nouerit oia in genere p̄po. et arg⁹ qz nō. Luc. 2. Ihesus p̄ficiēbat etate et sapia corā deo et hōibus qz si exponat qz p̄fect⁹ fm apparentiā h̄ hoc est Amb⁹. 4. de. s. s. et ponit i littera

vbi ipse concludit fuisse aliquē aliū sensu q̄ diuinū. qz fm aliq̄ sensu p̄fecti non aut fm diuinū. sed hec p̄batō nihil valeret si deberet intelligi solū d̄ p̄fectu fm apparentiā. qz etiā fm intellectū diuinū posset plus ostendere de sapia. Preterea ad hebre. p̄mo didicit ex his que passus est obedientiā. Preterea fuit viator. igit̄ habuit cognitōem p̄petentē viatori. illa autē fm q̄ determinat phy. p̄ metha. et 2^o posteriorū in fine est ex multis actibus. 3^o tē. Preterea fuit rōnalis igit̄ potuit in actū p̄petentē rōali ut rōale talis est discurrere a notis ad ignota. et ita p̄ notitiā taliū ignotoz discurrendo potuit discere aliqd̄ nouū. Contra nullā ignorantia habuit fm mgr̄m q̄a non expediebat nobis xp̄s asumere defectū illum. Preterea angeli nouerūt omnia in genere pp̄rio. 3^o multo magis oia ista que ut superius dictū est fuit p̄fecta summa p̄fectōe sup̄nālī. et pari rōne summa p̄fectōe nālī.

Hic distinguitur.

de cognitōe infusa et acq̄sita. et q̄tuz ad primā nouit oia p̄ aliq̄ infusa. puta per sp̄s intelligibiles a deo infusas. et q̄ ad hoc nō potuit p̄ficere. sed q̄tū ad cognitōem acq̄sita potuit p̄ficere qd̄ p̄bat qz habuit intellectū agentē et possibile sicut et nos quoqz opatio pp̄ria est abstracte h^o sp̄s intelligibiles et illas recipere. igit̄ h^o poterat ille potētie in xp̄o. sp̄s aut̄ intelligibil̄ vel est scia obiecti vel est p̄ncip̄m necessariū sciēdi. Contra p̄clonem arḡ ex dictis opinant̄ qz fm eū duo accētia eiusdē sp̄i nō p̄nt esse simul in eodē. sed cognitō infusa et acq̄sita rei in pp̄rio genere si eiusdē sp̄i. Et si dicat qz p̄nt distingui sp̄i sicut matutina et vesp̄tina. Contra. ille cognitōes si fm pp̄riā rōez obi ut. s. est p̄ns in se et in verbo sint due cognitōes vesp̄tina. s. matutina acq̄sita et infusa dicunt h̄re idē obiectū et so^m differūt penes cās efficiētes. sicut hō cre-

atus et genus nālīter. s. talis dī. cāz n̄ distinguit cognitōem formālī fm Auḡ. ad deo gr̄as. et Amb^o. de incarna. disp̄tas ortus nō facit dī. n̄. ut p̄z de adaz et nobis. Preterea cōtra p̄cloem in se. et si due cognitōes eiusdē sp̄i p̄nt s̄l eē in eodē. nō tñ due p̄fecte eiusdē obi et h̄z eādē rōnem qz aut vtraqz illaz cognoscit̄ obis p̄fecte q̄tū est cognoscibile et tūc altera sup̄suis aut nō. et tunc neutra est p̄fecta. Contra rōem qz tūc beatus cū ha beat intellectū agentē et possibilez potit tunc acq̄rere sciaz et po^o augmentatiā et alie pō^o q̄ erūt in b̄ris eiusdē rōis cū n̄r̄is poterūt h̄re act^o suos ita et adā in statu ī nocētie potuit augmētari. Ex his ista t̄is et p̄silib^o p̄z qz hec pp̄o est falsa. po^o p̄fecte in q̄cūqz p̄nt in act^o suos. h^o. n. so^m est v̄z de imp̄fecto qz est in pō ad im̄nos actionū illaz potētiāz. s. si ab aliq̄ agēte pueniente illas potētiāz iducti s̄ termini ad q̄s p̄nt esse actōes istaz pōz n̄ poterūt agere ad illos terminos nō pp̄ ip̄fectōem sui. sed pp̄ pōnez termi ab a^o nec pp̄ hoc sunt negāde eē in nā qz s̄nt simplr p̄fectiōes nāc siue ille h̄at im̄ios ab illis siue aliūde. Si ponēt alia opt̄ qz hec aia nouit oia in h̄itu mō q̄ ponit̄ habitus in angelo ut sufficiēs rō ad cognoscēdū oia h̄itua^l ita ip̄obaf hec opt̄. d̄ aia xp̄i sic ip̄obata est de angelis i 2^o.

Ad questionem

potest dici qz duplex est cognitō. s. abstractiua et inuatiua. que dī. p̄bata fuit i 2^o. li. et vtraqz cognitōe pōt̄ cognosci tā nā ut p̄cedit singularitatē q̄ singularē ut hoc. De cognitōe abstractiua que. s. est obiecti siue singularis siue vniuersalis potest dici qz illa aia nouit oia vniuersalia siue q̄dditates habitualiter per sp̄s infusas quia cum illa notitia sit perfectionis in intellectu creato. eo qz sit passiuus respectu cuiuscūqz obiecti intelligibilis. qz nō h̄z in se p̄fectiōez oium intelligibilium et carē

perfectione sibi possibili respectu alic^o
 obiecti sit imperfectio in intellectu. videt^r
 pbabile attribuere huic intellectui pfecti
 onem respectu omnis intelligibilis quibus
 attribuit angelis cum nec illa repugnet
 intellectui creato nec sit imperfectio in eo
 nec etiam incopossibilis cognitio in vbo
 que ponit ppetere huic aie. qz fz Aug. 4.
 sup Hen. simul stant cognitio in vbo
 et cognitio in proprio genere. Sed hoc
 modo. s. abstractiue et habitualiter. vel
 non nouit omnia singularia sub propis
 ronibus. puta si non habet spes infusas
 nisi quidditatu quia ille non sunt rone)
 cognoscendi singularia sub propis ronibus.
 sicut n. vniuersale non dicit totaz
 entitate singulariu sic nec cognoscibilitate.
 et ita quod est propa ro cognoscendi
 vniuersale non est ppa ro cognoscendi
 pprie et distincte singulare. vel si ponit
 cognoscere habitualiter et abstractiue sin
 gularia qrum sunt cognoscibilia ab itel
 lectu creato. procedendu est cuiuslibet sin
 gularis ppria esse spes in intellectu illo
 et ita plures spes eiusdem spei. et etiam infini
 tas spes infinitoz singulariu possibilium
 Qz si alicui non vr attribuenda huic aie
 pfusa cognitio nec distincta infinitoz
 siue per spes infinitas siue finitas potest
 dici qz hec aia nouit habitualiter et abstra
 ctiue aliqua singularia per pprias spes
 infusas. et aliqua non nouit habitualiter
 pot tñ noscere illa habi ualiter si illa fi
 ant in exntia reali eo mo quo dictu fuit
 2^o li. qz angelus pot acquirere notitia ali
 quoz obiectoz p actioem illoz in intel
 lectu suo. nec tñ oz ponere aiam illa nos
 cere actualiter qdditates nec singularia
 quia notitia actualis in genere pprio e
 fm virtute naturalē ipsius intellectus i
 se. non aut pot intellectus finitus ad q
 cuoz obiecta simul distincte percipiēda co
 uerti virtute nali. Loquēdo tñ de cog
 nitione intuitiua que est de natura vel
 de singulari ut pternit actualē exntiaz.
 Dico qz illa est vel perfecta qualis est de

obiecto ut presentialiter existens. vel im
 pfecta qualis est opi. de futuro vel meo
 ria de pterito. hoc mo non nouit oia
 etiam habitualiter in genere pprio qz ob
 iectu illo modo no est cognoscibile nisi
 ut presens in se. vel in aliquo in quo ha
 beat esse pfectius qz in se. sed cognoscere
 isto modo non est cognoscere in genere
 proprio. non. n. est nata sic cognosci se
 sto petri nisi esset presens in se. et ideo
 cu multa obiecta non fuerit nec esse po
 tuerit presentia illi intellectui fm exntia
 actualē illoz non potuit habere notitia
 intuitiua. Et si dicat qz potuit hac ha
 bere per spes infusas. Hoc falsum est. tñ
 qz spes infusa repntat obiectu ut abstra
 hit ab actuali exntia qz eodem modo rep
 sentat siue obiectum existat siue no exi
 stat et per pns non est ratio cognoscendi
 exns ut exns. Tum qz veritates cogno
 scibiles cognitioe intuitiua de exntibus
 ut existentia sunt. s. veritates contingen
 tes non possunt cognosci per spes quas
 cunqz innatas quia ex cognitione termi
 noz non potest cognosci veritas pplex
 oz contingentiu de illis terminis quia
 illarum pplexionu veritas non includit
 in terminis. oportet igitur propter veri
 tates contingentes que sunt de existentia
 bus ut existentia sunt cognoscendas. ha
 bere aliqua obiecta in se presntia ut pos
 sint in se intuitiue cognosci et videri. et
 hoc non potest fieri in proprio genere ni
 si ipsis rebus in se scdm suam existentia
 presentibus et ita illa cognitio intuitiua
 in genere proprio actualis vel habitualis
 non potest dari illi anime de omnibus
 et quo ad hoc necesse est dicere qz pfecte
 sicut alia et alia obiecta alio et alio mo
 cognoscit. ¶ Similiter quantum ad in
 tuitiuam imperfectam que relinquitur
 ex ista perfecta. quia de talibus plurib^o
 perfecte intuitiue cognitio derelicta sunt
 plures memorie quibus cognoscunt illa
 obiecta quantum ad cognitiones existiē
 tie non ut presentia sed ut pterita.

Et si obijctur qd ex re presente nō relinquitur nisi species intelligiblis in intellectu et in parte sensitua species imaginabilis i virtute fantastica. Hoc falsuz est. quia de re pte non tm relinquitur spēs sensiblis in fantasia sed aliqua in potentia memoratiua. et ille potētie cognoscunt obm̄ sub alia et alia ratione. nā vna cognoscit obiectū secundū se absolute apprehēdēdo quidditatē ei⁹. alia apprehēdit obm̄ ut in preterito apprehensum. ita qd apprehensio preteritū est immediatū obm̄ et obm̄ immediatū illi⁹ apprehensionis preterite ē obm̄ mediatū re cordationis ita etiā pte aliquo sensibili sensui pōt vte illi⁹ cārī in intellectu duplex cognitio. vna abstractia qua itellect⁹ agēs abstrahit spēs quidditatis vt quidditas est a spēi fantasimate. que i e presentat obm̄ absolute nō ut existit nūc uel tūc et alia pōt eē in sensu cognitio intuitiua q̄ coopat in intellectu. et ab hac pōt derelinqui habitual cognitō intuitiua i memoriā itellectia. q̄ sit nō quidditatis absolute. sicut fuit alia. sed cognitū ut exis qm̄ i preterito apprehēdebatur ut preterit. Hoc mō xp̄us p experientiam didicisse dicit multa. hoc ē p cognitōes intuitias. i. istorū cognitōrū q̄tū ad existētiā et p memorias derelictas ab eis.

Ad argumenta patz ad primuz per hoc qd textus euangeliū nō est exponendus ut tm̄ proficit secundū apparētiā. qz scdm̄ aug. 83. q. q. cōtra apollinarias. euangeliste narrant hystorias et ideo verba eorum vera sunt ut exprimūtur nō sic d alijs sermonibus tropicis scripture sacre. et hoc ē declarat auctas Ambro. et apostoli ad hebreos. quia v̄e in co aliquis sensus profec. nō qd aliquorum cognitionem abstractiuam habitualē acquisiuit sed intuitiua tam actualē q̄ hitualē. Ad illd p̄ m̄ etha. et 2. posterioz. dico qd illa cognitō q̄tū ad aliqd ē necessitat in nobis et aliq̄ mō nō qd

ad cognitōem intuitiua sp̄ ē necessitatis et quo ad hoc p̄petebat xp̄o. qz fuit nobiscū viator. q̄tum autē ad cognitōem abstractiua nō sp̄ ē necius ille p̄cessus. qz hec pōt h̄i p spēs nō tm̄ abstractas s̄z infusas. quibus habuit eā xp̄s. et iō quo ad hoc nō fuit modus ille necius i xp̄o sicut in nobis. Ad 3^m dico qd discursus. non sp̄ facit acquirere cognitōem d̄ conclusionē ad quā discurret. sed uel sic ut illa cognitioe vti prehabita. et ita dico in pposito qd xp̄s potuit discurrere ad conclusiones quarū prius hūit cognitōem abstractiua. Et si obijctur p̄tra primum membrū. s. de cognitioe abstractiua singulariū scdm̄ pp̄ias rationes singularium siue omnium secundū illā scdm̄z viā. siue aliquorū scdm̄ etiā quō poterat competere xp̄o et non nobis cū simus eiusdē spēi cū eo. R̄ ista negatio nō ē i nobis qz repugnet intellectui nōo cognoscem⁹. n. singularia s̄z pp̄ias rationib⁹ i p̄ia eodē itellectu que mō h̄e sed p̄ statu isto intē nō n̄ h̄e p̄scit nisi qd pōt gignē fantasma qz nō imutat immediate nisi a fantasimate uel a fantastabili. et itas at singulari nō ē pp̄ia rō gignēdi fantasma. s̄z tm̄ et itas nāeprecedēs illā et itatē singularē. ip̄a autē et itas singulari nō ē nata mouē immediate aliquaz potētiā cognitiuā nisi itellectū. et qd n̄m nūc nō moueat ē pp̄ p̄nexionē ei⁹ ad fantasmiā. in p̄ia vō nō est talis p̄nexio iō ibi hoc ut hoc intelligatur.

Quarto queritur. Utz aia xp̄i nouerit ia perfectissime in genere pro po Rūdeo qd potest intelligi de cognitione actuali ut habituali de habituali dico qd perfectissime nouit. quia sicut positum est. dist. decimatertia istam animam posse h̄re summam gratiam possibilem creature ita probabile est quod habeat species intelligibiles p̄fectissimas p̄ quas intelligit. Si autem queratur de actualitūe

discinguendum est de abstractiua et in-
tuitiua quantum ad abstractiuam non
potest perfectissime noscere ex ea parte
qua intellectus est causa partialis respectu
intellectionis quia intellectus suus non est
perfectissimus intellectus creatus et quod
est ista causa partialis est imperfectior tanto intellec-
tio est imperfectior. illa. n. elicitur secundum
virtutem intellectus et obiectis sine mi-
raculo spali. si tamen spes infusa alicuius
obiecti in anima christi ponitur tanto perfecti-
or spes infusa cuiusque intellectui. quanto i-
ntellectualitas anime christi deficit ab intel-
lectualitate alterius intellectus tunc to-
tum istud. scilicet intellectus anime christi cum
illa spes infusa potest equari toti illi. scilicet intel-
lectui alterius cum sua spes. Et si totalis
causa equatur totali. licet utraque partialis
sit diuisim iequalis utroque partiali potest se-
qui effectus equalis. De intuitiua cum
ibi obiectum non ut in spes agat. sed ut in se
prens. et ut in se prens est idem et eodem modo
cum quocumque operetur sequitur quod intelle-
ctus est intellectualitas est imperfectior habet
illud actum imperfectior sed de intuitiua
in verbo potest dici intellectus ille perfectus
sine videre. sicut et uidet verbum.

Illud quo ^{est} ^{limit}
tendum non est.

Circa istas. scilicet. dist. in qua
magister agit de defectibus assumptis
cum natura humana quero unum.
Utr. scilicet. in anima christi secundum portionem superi-
orem fuerit verus dolor. Quod non contraria
non potest esse in eodem. gaudium et tristitia
sunt huius generis. maior probatur. tum quod
dictio est maxima opposita. et ideo inclu-
ditur in omnibus oppositionibus et per
consequens sequitur ad omnes ita quod
ad quecumque opposita sequitur dictio-
ria. Tum quia hoc vult philo. 4. met.
ubi dicit quod si contraria ponantur simul
in eodem sequitur contradictoria veri-
ficari. Et si dicatur ad maiora contraria esse
simul in eodem motu uel in mobili. quod

in a quo non simul totaliter expellitur
nec tunc ad quem totaliter acquiritur
immo quod mouetur dum mouetur per
tunc est in termino a quo et tunc in ter-
mino ad quem ex. 6. phisicorum. et nono. me-
tha. Contra hoc quod non sunt simul in su-
mo et in esse perfecto. quod sic sunt in compossibi-
lia. quod quoniam simul sunt unum diminuit ali-
ud. hic autem gaudium non diminuebatur
quod non fuit decens ut fructio illius ani-
me diminueretur per actum meritorum sic
acceptum trinitati ut satisficeret per gratiam
humano. si dicatur ad maiorem quod gau-
dium et tristitia non sunt contra in opposito. quod
non sunt de eodem. Contra illud circa quod
sunt contraria et subiectum idem. Sed non
omnes quod habeant eandem. ita. n. sunt con-
traria et incompossibilia albi et nigri
si fiant a contrariis causis. scilicet calido et fri-
gido sic si possent fieri ab eadem causa.
Sed obiectum se habet ad illas passiones ut causa
effectiva ergo. Preterea secundo. impar-
tibilitas corporis est in corpore a deo glo-
rificante et tamen non patitur secundum passiones
corporis ab alia causa inferiori ergo impar-
tibilitas et passio a diuersa causa sunt in-
compossibilia igitur pari ratione in propo-
sitione. Preterea. 3. impeccabilitas anime ex hoc
principaliter puenit quod coniungitur fini vel
tunc immediate. et tamen cum hoc non stat quod
ipsa sit peccabilis circa quodcumque aliud
obiectum. ubi est tanta diuersitas in opposito
quod obiectorum circa que fierent opposita
illa. Preterea. 7. ethicorum. delectatio ve-
hemens expellit tristitiam non tamen opposita
sed est contingens. igitur dicitur quod non fuit contra-
dictas adhuc tamen gaudium excellens de uno
excludit omnes dolores. Confirmat quod 3. A-
uic. 6. naturalium. p. 4. c. 5. potentie naturales in
se mutuo se impediunt actibus suis inter-
sis. quod patet in raptu pauli in quo nesciuit
vix in corpore uel extra corpus viderit ar-
chana illa de quibus loquitur 2. ad corinthios. 12.
igitur multo magis videtur quod potentia eadem
ex vehementi operatione et passione cir-
ca unum obiectum impedit se ipsam circa aliud

obiectum in operatione et passione. Et
firmatur etiam p. 17. ppositiōe de cau-
sis ois virtus vnita maior ē. et p. pns di-
spsa minor. Preterea. gaudiū sequitur
dilato cordis et tristitia pstrictio igitur
nō pnt eē siml. nō eni sil pōt cor dilata-
ri et pstringi. Preterea. hll. in lra videt
expresse remouere tristitiam vāam et do-
lorem a xpo. Contra. ysai. 53. vere do-
lores nros ipse portauit. Preterea tre-
n. i. d. in psona xpi. videte si ē dolor sic
dolor meus. sed omni dolore nō attige-
re portione supioze aie. pōt eē maior
dolor. sicut et omni gaudio in portione
alia pōt eē maius. s. illud quod est i por-
tione suprema. sicut patet in beatis. ¶
Preterea. xps meruit in sua passione.
meritum principaliter cōsistit in supe-
riori portione. Preterea. satisfecit p pec-
cato Ade. Adam autem peccauit scōm
portione supiozem igitur hz illā satisfecit
xpus. satisfactio. n. dz eē fm illud fm q
peccatur. Preterea mors xpi fuit violē-
ta q inuoluntaria et tristis. ahs proba-
tur quia tūc nō fuit naturaliter mortu-
us. nec absolute mors est naturalis sed
pena nature lapsē. Preterea Dam. li. 3.
c. 28. ē timor naturalis nolente anima
diuidi a corpore ppter eam a principio
a conditore iposita ipsi nālē ppassionē
et familiaritatem propter quod eni tie-
tur malū imminens. propter idēz est tri-
sticia de malo presente. igitur p natura-
lem legem impositam a conditore tri-
statabatur anima illa de passione. et p cō-
sequens q̄tum ad portione superioze
qz ad illam p̄tinet respicere legem a cō-
ditore impositam qua iudicatur hz re-
gulas eternas. Preterea idem ibidem.
nequaquam dimittas passiones assuit
circa patiens corpus. neqz turbationez
et tristitiam de intra citra animā turba-
tam et tristitiam neqz mestus ē et orat cō-
tra intelligentiam mestā et oratē p intel-
ligentiam autē significat saltē aliqd exce-
desensualitatē. Preterea sup illud ps.

repleta est malis anima mea. dicit Au.
nō vicijs hz penis. igitur q̄lz portio.

Hic distinguitur.

de superiori portione. vt est natura. et
sic dolet. quia fundatur in anima dolē-
te vel ut ratio et sic non doluit qz nō p
comparationē ad obm̄ quod respicit.
Contra illam dī. arguitur. nullum pre-
dicatum dicitur inēe alicui rōne inherē-
tie alicuius quod accidit sibi sic nō dī hō
h̄z musicā edificat. h̄z musico accidat edī-
ficare sine edificatore eē. igitur nec h̄z por-
tione supiozem dicitur aia dolere. s. f̄
tū alicui accēti accētaliter p̄iuncto por-
tione supiozi insit dolor. ¶ Cōfirmatur
rō. qz sic posset dici aia intelligere fm
voluntatem ut nā nō ut uolūtas. qz ip-
sa aia uel nā que est voluntas uel in q̄ ē
voluntas intelligit. Preterea anime vt
distinguitur a potentia uel potentijs nō
puenit dolere sicut nec respicit obiectū
de quo doleat sed ipsa est tantū vna h̄z
se i portōe inferiori et superiori ut non re-
spicit aliqd obiectū. et ut ē tū act' p̄mus
igitur vt ē vna in illis duab' portionib'
nō pōt eē ratio p̄p̄ quā altera earum
doleat igitur propter animam que est
eadē portione inferiori dolenti. nō dicit
doler portio supioz q̄ nō ē ei eadē. Pre-
terea si ut natura conuenit dolere hoc
maxime conuenit sibi propter separatē
onē eius a corpore. quia sibi ut natura
conuenit perficere corpus et naturaliter
inclinari ad corpus. sed p̄ns est falsum
quia in separatione eius a carne fuit fa-
cta impassibilis. igitur tunc non tristā-
batur.

Ad solutionem huius.

ius. q. p̄mittēda ē auctas Aug. .14. de
ci. c. 15. ubi dicit sic. dolor carnis tan-
tūmō offēsiō ē aie ex carne. et quedā ab
e' passione dissensio sicut animi dolor
q̄ tristitia nūcupat ē ei' dissensio ab hīs
rebus que nobis nolentib' accidunt.

Ex hoc patet di. inter dolorem ppele di-
ctuz qui. s. inē anime ex carne. 7 primo
fm partem sensitivam. 7 tristitiam ppe
dictam que inest anime secundum se. 7
primo fm uoluntatem intellectiuam
Ad huius ergo questionis solutionem
primo uidendum est quid sit dolor. 7
quid tristitia accipiēdo uocabula hic
proprie. 2.º quomodo uerº dolor fuit i
anima xpi. 7 fm quam potentiam 7 de
quo obiecto. 3.º de tristitia. 7 ibi primo
si ipa insuit fm portionem superiorem
7 2.º an insuit secundum portionem in-
feriorem. 7 de quibus obiectis. De pmo
dicitur qº prima radix doloris est inmu-
tatio offensiuā uel corruptiuā dispositi-
onis conuenientis nature sicut econtra
prima radix delectationis est imutatio
saluatiua dispositionis conuenientis na-
ture. 2.º 7 prima radix est apprehensio
huius imutationis nec sufficit secunda
radix sine pº alioqñ beatº post resurre-
ctionē posset dolere. quia si esset in igne
perfectissime apprehenderet summum
calidum non tamen lederetur ab eo. 7
ita si sola apprehensio sine imutatioe
prima sufficeret posset beatus dolere ex
istens in igne afflictiuo. ¶ Sed de app-
hensione distinguitur. quod aliud ē ap-
prehensio. aliud perceptio. quia appre-
hensio sensitua habet pro obiecto ipm
sensibile puta apprehensio uisus colorē
auditus sonum. sed perceptio annexa
apprehensioni habet pro obiecto noci-
uum tristans uel proficuum letificans
sensum. 7 hec intentio conuenientis uel
disconuenientis habet vi res ad mouen-
duz ad passiones quales res ipsa posset
facere. sicut patet per philosophū. li. de
motu animalium quod fantasma mo-
uet aliquando ut res ad calefactionem
quidem 7 frigectionem. 7 modica in-
mutatio cordis facit magnam imutati-
onem corporis sicut magnam imutatio-
nem in nauī facit modica imutatio in
gubernaculo nauis. igitur ille intentio

nes virtutez obiecti habentes. possunt
mouere ad passiones animales. ut do-
lorem 7 gaudium 7 concomitanter ad
passiones naturales corporis secunduz
calidum 7 frigidum. sic ergo dicitur qº
apprehensio est tantū causa sine qua n̄
ut radix secundo respectu doloris. sed
perceptio est causa propter quam sit ip-
sum autem obiectum precedit ut causa
per se 7 propter istam rationē motiui
quam habet intentio cōuenientis 7 no-
cui ad passionem animalem sicut 7 ob-
iectam qº illa intentio circumstat habz
rationem motiui ad istam passionem
naturalem corporis. quam cōcomitat
illa passio animalis. Contra ista. primo
uidetur qº illa prima radix sit nulla. qz
fm eum sicut in dolorē est imutatio cor-
ruptiuā dispositionis cōuenientis n̄c.
ita in delectatione est imutatio induc-
tiua uel saluatiua eiusdem. sed ista imu-
tatio nulla uidetur esse. quia quero ad
quem terminum ē. nō ad primaz sen-
sationem. quia precedit eam sicut prima
radix secundam. nec multo magis ad sē-
sationē sequentem passionē. quia ista
sequitur vtranz dispositionem ut ad pxi-
mū que naturaliter precedit omnem
actum tā sensus qº etiā potētie delectan-
tis uel tristantis. sed nihil tale uidetur
necessariū ad delectationem. qz nihil p-
cepit ambo ista nisi forte species. sed si
species preuisset in uirtute fantastica
conseruante species. nihil minus posset
eē conseruatio necessaria. 7 omnis radix
necessaria ad delectationem deberz tūc
conseruari si etiā sensatio fieret n̄ mi-
nus posset esse aliqua delectatio. quia n̄
minus esset operatio perfecta quam cō-
comitatur delectatio secundum philo-
sophuz. x. ethicoz. preterea qº 2.º radix
sufficiat sine prima. probatur. quia licz
organum sit corpus naturale 7 ideo pas-
sibile passione naturali tamen in quatu-
organum est mixtum ita qº ē in media

proportione sensibilium. hoc modo natura est immutari in mutatione intentionali ab obiecto in quantum sensibilis. et hoc modo aliquod obiectum est sibi conueniens et aliquod disconueniens et per consequens etiam aliquod delectans et aliquid affligens. igitur licet circumscribat omnis actio prior ista actio intentionali ab obiecto. si ipsa sit alicuius obiecti disconueniens in organum sensus uel in sensum. sed quod dolor manifeste et habet uidetur quod uel dam sensibilibus quorum sensationibus licet inducat dispositionem salutis naturam induriam idui. tamen ipsa affligunt si sint disconuenientia sibi uel organa sensus. sicut de amara portione de qua dolet gustus. sed sit salubris in ieremo. solus enim sensus tactus dicitur esse animalis a natura. ut per ipsam precipiat corruptiua nature et ea fugiat et ibi concomitatur conueniens uel disconueniens nature et sensus ut sensus. et sic concomitantur ibi due immutationes quare tamen una est alterius rationis ab altera. et possit illa que est sensibilis in sensum esse sine alia et e conuerso. et ita disconuenientia in uno est sine disconuenientia in altero. et ita dolor sine illa prima radice. Quod obicitur de beatis tangeretur. in. 4. quomodo corpora beatorum non paterent in igne. Contra illud de differentia perceptionis et comprehensionis quia uidetur quod unius potentie non sit nisi unius perfectus actus simul. igitur sensus circa obiectum suum non sunt ponendi simul duo actus. licet idem ut perfectus posset dici perceptio et ut imperfectus posset dici apprehensio. Unde apprehensio dicitur quando propter dispositionem sentientis in us occupati propter operationem uel circa actionem aliarum potentiarum operatio sensus est imperfecta. si etiam ista deberent distingui magis uidetur perceptio fimo ta a dolore quam apprehensio. quia magis uidetur delectabilis operatio quam exprimit perceptio quam passio. quare uidetur exprimere apprehensio. Quod etiam

uidetur dicere de obiectis perceptio nis sensitiue. quod sunt intentiones non uidetur verum: quia nullus sensus potest illas relationes percipere. sed tantum aliqua absoluta que sunt principia mouendi relationes non sunt principia mouendi sensum aliquem ad actum quemcumque. Similiter si ista ponantur esse obiecta alterius actus ab apprehensione. uidetur quod oportet ponere duos sensus uisus et duo sensus auditus et sic de alijs que aliter precipiat colorem uel sonum: et alter precipiat intentiones illas circumstantes. quare secundum ipsa obiecta distinguuntur potentie. Quod adducunt de motu animalium non est ad hoc quod ille intentiones conuenientis et nocui causent ipsas passiones corporis quas concomitantur animales. nec ipsas passiones animales. sed magis est ad hoc quod illa obiecta sensibilia que reuolunt in fantasmatibus siue ipsa fantasmata ratione obiectorum causent tales passiones. et ideo ista littera facit ad hoc quod non oportet ponere alias rationes obiectas cantes dolorem quam que sunt in fantasmate.

Aliter potest dici generaliter actiua et passiuia sunt quedam absolute puta calidum. et aliquid absolute calefactibile et super ista absoluta fundantur quedam relationes secundum que hec passiuia inclinatur ad hec actiua. ut ab eis recipiant formam ad quam sunt in potentia passiuia et quando ipsa sic proportionata approximantur. ibi est aliqua relatio approximationis mutue ad quem sequitur passiuum recipere formam ab actiuo huius tamen actionis in actiuo non fuit ratio relatio aliqua. precedens puta relatio actiui siue approximationis sed iste relationes erant cause sine quibus non sed ratio fuit ipsa natura absoluta actiui sic in proposito potest dici quod hoc absolutum ut uisus inclinatur ad aliquid ut ad extrinsecum perfectiuum puta ad album perfectum siue pulchrum. 3

econuerso. relatio terminantis relatio-
nem inclinanti ad inclinans dicitur conue-
nientia. que ut accipitur in omnibus se-
sibus non est relatio equiparantie. sed
disparantie. prout conueniens dicitur
illud ad quod sensus inclinatur ut ad
aliquod perfectiuum extrinsecum. et dis-
conueniens a quo declinat ut a corrup-
tuo et offensiuo extrinsecum. nec est alia
ratio quare visus inclinatur sic ad al-
bum nisi quia visus est talis natura et al-
bum talis. sicut nec est aliqua ratio qua-
re materia inclinatur ad formam ut ad
perfectiorem extrinsecam nisi quia ma-
teria est talis entitas absoluta et forma
talis. hunc autem respectum fundatur
in absolutis istis sequitur approxima-
tio que tunc est maxima quando aliquid
in se presens et ut presens videtur a vi-
su vel percipitur. ex hac approximat-
io sequitur quod illud quod inclinatur re-
cipiat a perfectiui illo ad quod inclina-
tur aliquam perfectiorem que perfectio
dicitur delectatio. que quia non est in po-
tente passiuo in presentia agentis dicitur
esse passio. licet sit vere qualitas. et non
de genere passionis ut est predicamen-
tum. ut alias dictum fuit. et propter simi-
lem rationem dicitur passio ipsa intel-
lectio licet sit vere qualitas. et sicut intel-
lectio habet aliquid preter illam ratio-
nem. scilicet quod respicit obiectum ut actiuum.
ita et illud respicit causam effectiuam a
qua est sicut passio. ita quod ex istis du-
obus dicitur quod hoc est actio et illud
passio. ratio igitur causandi delectatio-
nem istam non est conuenientia que su-
it relatio in obiecto nec etiam presentia
per perceptionem que est alia relatio quam
approximatio agentis ad passum. sed
sola forma absoluta super quam funda-
batur relatio obiecti est ratio causandi
istud absolutum quod est delectatio in
illo absoluto quod inclinabatur ad hoc
absolutum ut ad perfectiui extrinsecum

ita etiam per oppositum de dolore. quia
absolutum quod inclinatur ad absolu-
tum conueniens declinat ab absoluto
corruptiuo. quod dicitur disconueniens
ut refertur ad potentiam. et si 2^o sequitur
approximatio. tunc 3^o sequitur ex hoc
impressio huius passionis que est dolor
contra inclinationem ipsius recipientis
ut forma intrinseca. sicut actum est con-
tra eius inclinationem ut extrinsecum.
Quod ergo communiter dicitur quod con-
ueniens delectat et disconueniens tristat
hoc non debet intelligi causaliter. qua-
si conuenientia et disconuenientia sunt
rationes causandi delectationem et dolor-
em in potentia. scilicet abstrahimur quoad rationem
generales ab ipsis absolutis distinctis
quibus conuenit effectus ille qui est delectare.
et ab illis quibus conuenit effectus ille
qui est causare dolorem et illas rationes
conuenientes uel disconuenientes voca-
mus sicut dicimus omne actiuum ap-
proximatum passo agit in illud actiuum
et passiuum non sunt rationes agendi
nec patiendi. loquendo de istis relatio-
nibus quibus circumloquimur absolu-
ta. ¶ Si queritur cui imprimitur il-
la forma: que est delectatio uel illa que
est dolor et cuius sit talis inclinatio in
anima. an. scilicet sensitue uel appetitiue. ¶
Respondeo possumus distinguere po-
tentiam qua anima potest hoc appre-
hendere et qua inclinatur in hoc ut im-
perfectiuum extrinsecum. que inclinatio
nata est terminari apprehensione sola
precedente. et ita sicut sensui per se attri-
buimus apprehendere ita videtur quod sic
inclinari. scilicet quod terminatio talis inclinatio-
nis sequatur apprehensionem conue-
niat appetitui sensitui. ¶ Nam prop-
ter nihil aliud ponimus appetitum sen-
sitiuum quam propter talem inclinatio-
nem et eius terminationem siue delecta-
tionem consequentem apprehensione et
ita cum eiusdem potentie sit forma ter-

minans cuius erat inclinari. delectatio erit in appetitu qui inclinabatur. Hoc confirmatur per Dam. 28. animalium passionum terminus. i. d. finitio est iste passio est motus appetitue virtutis sensibilis in imaginatione boni et mali: sensibilis ponitur pro perceptibili. quia sensibilis non perceptibilis non dicitur proprie passio animalis. in imaginatio ne boni et mali ponitur ut causa quia illud absolutum quod est bonum vel malum quod dicitur conueniens uel disconueniens est causa huius passionis. imaginatio. i. sensatio in communi est quasi approximatio agentis ad passum. ¶ Preterea virtutes morales ponuntur in appetitu et non in parte cognitiua ut distinguitur contra appetitum. et ponuntur potissime propter delectationes et tristitias vitandas. igitur huius passionis sunt in eadem parte et non in cognitua. Quod igitur dicit Aug. 8. metha. q. delectatio est coniunctio cuiuslibet virtutis cum conuenienti. accipit sibi virtutem ut includit cognitiuam et appetitiuam suam propriam quia que libet virtus cognitiua habet suam propriam appetitiuam nec potest perfecte coniungi cum conuenienti nisi secundum utranque coniugatur et propter propinquitatem accipiuntur tanquam vna potentia. sunt enim inseparabiliter coniuncta quam operatio et delectatio. quas philo. dicitur mo ethico 2. dicit non posse ab inuicem separari. et id videri eadem. unde tales predicationes sunt causales. ¶ Alteri de tristitia quantum ad aliquid est similiter dicendum. et quantum ad aliquid non. nam appetitui sensitui est aliquid absolutum ex natura sua conueniens ut perfectiuum extrinsecum. et aliquid disconueniens ut corruptiuum extrinsecum pro eo quod ille appetitus naturaliter se habeat ad obiectum. Unde secundum Dam. ubi supra. ducitur et non ducit.

non sic obiectum comparatum ad voluntatem que libera est. licet aliquid ex natura sua sit conueniens voluntati puta ultimus finis. tamen sit ultimate conueniens sibi per actum voluntatis acceptantis. et complacentis sibi in illo et tali conuenientia posita puta per vel obiecti et disconuenientia per nolle. et ita relationibus conuenientis et disconuenientis concomitantibus relationes voluti et noliti sequitur approximatio huius obiecti. s. approximatio circa volutum vel nolitum. et ex hoc ultimo dicitur sequi in voluntate passio ab ipso obiecto sic presente. s. gaudium vel tristitia. ¶ Quod autem tristitia proprie sumpta sit passio voluntatis videtur. quia non est aliqua eius operatio quia non velle: patet. nec est non velle vel nolle. probo: quia deus et beati possunt summe non velle. non tamen possunt tristiari quia non possunt conuenire illa respectu quorum habent nolle. tristitia autem est de his que nobis nolentibus accidunt secundum Aug. Preterea deus summe nolens aliquid prohibet ne illud vniquam eueniat. sed potest tamen tali nolle in virtute et ponatur illud nolitum conuenire tristabitur. et eo magis quam magis noluit. ex diffinitione tristitie secundum Aug. erit igitur in eo aliquid quod potest non fuit. quia potest non stabatur. sed non est in eo aliqua operatio nec simpliciter nec secundum aliquem gradum secundum quem non presuit. ¶ Non est etiam passio illa in voluntate ab ipsa voluntate esse et tunc. quia tunc esset immediate in potestate voluntatis sicut volitio et nolitio. sed hoc est falsum. quia nolens aliquid si illud eueniat non videtur immediate habere tristitiam in potestate sua. si esset etiam a voluntate ut a causa effectiua esset eius operatio ut velle quod est ab ea. ¶ Si obicitur quod tunc obiectum necessario ageret in voluntatem imprimendo illam passionem. quod videtur esse contra libertatem voluntatis

Respondeo voluntas non necessitatur simpliciter ab obiecto sed inter ipsam et obiectum est aliqua necessitas pñle. sic si uolo necessario uolo. et ita si stat nolitio alicuius obiecti et illud nolitum euenit videtur necessario sequi tristitiam posse fieri in uoluntate. Exemplum potestur de libero tenente terram oneratam seruitute in cuius potestate non est immediate non seruari. sed in eius potestate mediante est non tenere terram illam et mediante hoc non teneri ad seruitutem. Ita in pposito immediate in potestate voluntatis est non nolle et mediante hoc non tristari. quia non erit sicut nolitio. Et si queratur quare non potest uoluntas recipere nolitionem ab obiecto si cur passionem illam a nolito. Respondeo. voluntas ut uoluntas libera est sed ut nolens non est formaliter libera. quia habet formam determinatam ad unum que est ipsa nolitio. hanc autem libere ut libere non immediate patitur ab alio: tamen ut determinatum ad unum oppositum: quod est sibi forma naturalis. potest per illam formam determinate se habere ad unum oppositum et non ad utrumque.

¶ Preter illud modum

tristandi qui videtur melior quando. scilicet obiectum sit disconueniens per nolle uoluntatis. videtur dubium de disconuenientia alia ipsius obiecti. utrum sufficiat ad causandum tristitiam. ut si est omnino disconueniens naturaliter et non nolitum libere uel si obiectum est disconueniens appetitui sensitiuo et sibi triste erit per hoc sufficienter disconueniens uoluntati propter colligantiam uoluntatis cum appetitu sensitiuo. dum tamen ostendat sibi per intellectum. Quantum ad primum posset dici quod disconuenientia naturalis obiecti siue nolitio ab ipsa uoluntate ut naturali absque hoc quod illud obiectum sit nolitum nolle elicito sufficit ad tristitiam uoluntatis quod declarat. quia secundum Augustinum in enchiridionibus.

Uoluntas ita uult beatitudinem quam non potest uelle miseriam. illud autem uelle beatitudinis est naturale. ut dictum est in di. pri. quod uelle naturale alicuius sufficit ad non uelle oppositum illius per primum ad non posse gaudere de illo opposito. et ad necesse tristari de illo. si cur naturale uelle beatitudinis sufficit ad tristitiam de miseria naturaliter. Sed obicitur hoc quod uicia sunt contra naturam et tamen omnino uiciosus sine tristitia agit. Ratione inclinationis naturalis duplex est una ad primum alia ad iustitiam quare utraqque est perfectio uoluntatis libera tamen una inclinatio magis dicitur naturalis quam alia quia immediate persequitur nam ut distinguitur contra libertatem et illa est inclinatio ad comodum. et ideo non potest esse inclinatio naturalis ad primum quoniam sufficit ad nolle oppositum et ad tristitiam. Sed opposito potest tamen esse inclinatio naturalis ad iustitiam que non sufficit ad nolle liberum siue ad tristitiam de opposito. Quatum ad primum potest dici quod etiam illa pñeris uoluntatis cum appetitu sensitiuo presentato appetitui libere per intellectum uoluntati sufficit ad hoc ut conueniens appetitui sensitiuo sit conueniens uoluntati et disconueniens. disconueniens et triste. Sic. non ponitur aliqua delectatio surreptitia precedere in uoluntate omnem actum libere uoluntatis. et sic ponitur in delectationibus surreptitijs ita poni potest in tristitibus uel doloribus respectu obiectorum tristium. ut sicut intellectus cooperatur sensui fortiter imutato si non sit circa alia distractus ita ponet aliquid uoluntatem non necesse cooperari. sed uel propter appetitui sensitiuo patienti. et hoc circa idem obiectum si non impediatur uoluntas per non considerationem intellectus uel per aliud impedimentum vincens hoc modo dicitur quod corrupta uolenter hanc delectaretur in uoluntate ex delectatione appetitus sensitiuo. non tamen peccaret. quia delectatio et delectabile posset esse non uoluntati quantum ad omnes actus illicitos uoluntatis: si autem alia uia oportet dicitur quod hanc delectaretur per actum non tamen hanc uoluntatem nisi obiectum esset libere uoluntatum.

Preter duos mo

dos predictos tristandi uel tres si secundus diuidatur in duos videt posse potius vel 4^o modus tristandi. ppi nolle conditionati. qm. f. aliqs nollz aliqd qd in se eet tm in aliq cau vlt illud Exeplu mercator periclitans in mari nollz pccere merces si posset effugere piculu Sz hoc nolle e conditionatu. qz. f. qdum in se est nollt simpliciter tamen vult pccere. qz non coactus pccit licz enim propter aliquid non voluitz puta periculum eijciat tamen non cogitur inuit eijcere hec volitio absoluta enuociaret per volo nolitio conditionata p nollez si posz aliq z tal nolitio conditionata vi sufficere ad tristadu d sic nolito eueniente sicut ille tristat eijcit merces nec ibi velle oppositu facit tm gaudium si cur nolle conditionatu facit tristitia talis quid volitio z nolitio conditionata sufficit etia ad peccatum mortale. qd le forte fuit angeloꝝ no prius deceptorum qd peccarent. z ad meritū quale est in miserante ex corde pxio n potete tm subuenire in ope igitur sufficit ad passiones consequentes velle z nolle. maxie qm actus voluntatis conditionatus est in resus sufficit ad tristari. sic igitur recoligendo istud membz pot dici quadru pliciter ee tristitiam ex disconuenienti prope. vnomodo de simplici nolito actu z habitu eueniente. 2^o. d habitu nolito z actu conditionali. lz tamen absolute volito contra inclinationem habituales 3^o qz disconueniens volitatu ut nā qto mo. quia disconueniens appetitui sensitivo cui coniungitur voluntas no habituata ad oppositum vehementius qd sit inclinatio ei ad appetitu sensitivū

Quantum ad secun

dum articulum dico qd i christo fuit uerus dolor in parte sensitiva. qz obiectū appoximatum tactu suo z appetitui

sensituo erat disconueniens illi sensui z ille sensus erat pfecte pceptiuus qz secundum pportionem bone dispositiois corporis e dispo existētie tact^o. 2^o. de anima z illud corpus fuit optime complexio nati. sicut aia ille corpus erat piccissima. Alterius dolor excellens in pre sensitiva nat^o est impedire vsu ratiois qd pbatur qz pl^o impedit vsu ratiois dolor vebemens qd delectatio secundum Aug^o. 83. q. 9. 36. nemo est qd no pl^o lugiat dolorem qd appetat voluntatez quando qdem videmus immāissimas bestias etiam aspiciantibus terreri dolore z metu. sed aliqua vebemens delectatio sensibilibus impedit vsu ratiois secundū Aug^o. 14. de ci. dei. c. 16. q maior in corpore ex voluntatibus nulla est i ipso momento temporis quo ad eius peruenitur extremum. pene ois ei^o actus. z qd vigilia cogitationis obruitur. z philo. 7. ethicozum dicit qd furatur intellectum etia sapientis. igitur multo magis dolor vebemens sensibilis natus est de comuni lege impedire vsu ratiois ex h^o sequitur qd si in martirib^o expositi maxinis tormentis intellectus habuit vsu suū qd h^o fuit ex speali gratia. z si obijctur qd tūc fortis politie n virtuoie exponit se talibus passionibus excessiuis. qz in eis no potest vti virtute ppter vebementiam earum. z ita priuat se virtute. Rūdeo ipsum pati tales dolores obm est bonū eligibile ppe bonuz finē z iō electo pseques illud bona e adhibitis circūstātijs debis circūstantib^o ea. lz bo^o acc^o formaliter qd e electo volūtatis non maneat cum talibus conlunctis ad que se exponit: ita etia exponens se fornicationi si in momento summe delectationis non vratur ratione nec p consequens volūtate. peccat tamen mortaliter exponendo se illi passioni in qua non pot vti ratione. que admodū aliq pot meritorie vel demeritorie exponere se dormitioni i q no pot vti ratione

3^o quod ad istum articulum dico quod si sensu vehementer patienti a delectabili vel tristabili intellectus possit esse in usu suo naturale videtur esse ut vehementer cooperetur potentie inferiori et voluntas cooperatur delectando vel tristando ipsi appetitui sensitivo iuxta modum tactum in tertia via posita in primo articulo de tristitia voluntatis. Sic igitur ad oppositum potest dici quod cum in christo ratio permansit in usu suo et voluntas non abscissa a dolore appetitus sensitivi et intellectus per rationem intuitivam dolore illum apprehendit et voluntati ostendit illa voluntas potest dicitur quod naturaliter inclinabat ad oppositum que inclinatio sufficit ad tristitiam secundum tertiam viam in primo articulo. Ad etiam declarat quod affectio quodmodum est concupiscentia presupponit affectum amicitie quia omnis concupiscentia bonum alicuius vult illi bonum esse quod illi concupiscat. si ergo aliqua inclinatio ad concipiendum concipitum potest esse ratio necessaria tristandi est oppositum. multo magis inclinatio ad amandum illud cui bonum concupiscit potest esse ratio tristitie de opposito boni ipsi amantem. scilicet voluntas cum sit appetitus principalis persone proprie quod quia multa sunt in eodem superius dicitur principale in illa illius suppositi: sicut cum sint multe cognitivae in homine suprema cognitiva scilicet intellectiva potissime de cognitiva hominis ut homo ita appetitus supremus hominis dicitur appetitus bonum ut homo igitur naturaliter summe appetit bonum persone cuius est tanquam eius quod diligitur amore amicitie in quo fundatur omnis amor concupiscentie et ita illum amorem amicitie necessario sequitur tristitia de opposito et ita corruptio persone necessario erit tristis voluntati.

T Alio modo quia voluntas necessario colligat appetitum sensitivum secundum unam operam quod fuit tertia via in primo articulo et illa colligatio fuit perfectissima in christo et intellectus apprehendit illud obiectum tristabile quia non fuit impeditus ergo sequitur quod passio tristitie siue dolor su-

it in voluntate. Sic igitur patet duplex via quomodo christus potuit doluisse in voluntate siue appetitu rationali. una propter inclinationem voluntatis naturalem ad salutem persone alia propter colligantiam intellectus et voluntatis cum appetitu sensitivo. Si obicitur contra primam viam quia tunc in morte fuisset summe tristata. Potest dici quod si in illo instanti anima fuit impassibilis tunc non tristabatur sed prius de illo tristi preuiso quando scilicet ipsa fuit tristabilis. Contra hoc erat futurum contingens igitur non novit illud nisi in verbo. ex. di. 14. igitur nec de illo tristabatur secundum voluntatem nisi ut ei ostendebatur in verbo illa est voluntas secundum portionem superiorem. Rationem portionis inferioris intellectus boni ostendit passionem futuram quia similiter quod minus videtur imaginaria potuit illud ut terribile imaginari et ita appetitus illius potentie apprehensivus eternari et ille est appetitus qui communiter dicitur sensitivus quando fit sermo de vicijs et virtutibus.

Quantum ad terti-

um articulum principale scilicet de tristitia quod est de nolito a voluntate libera. primo videtur de deo quod tristabatur christus secundum portionem superiores ista non dupliciter accipitur. Uno modo stricte ut respicit eterna. Alio modo large pro intellectu ut iudicat de quibusvis secundum regulas eternas et voluntate ut videtur referendo ad eterna. h. 2. loquitur Augustinus. 12. de tri. Primo modo non potest portio superior voluntatis ordinate tristari quod talis tristitia sequitur ad nolle deum in se vel ad nolle aliquam perfectionem in trinfecam sibi inesse tale nolle adeo est inordinatum quod forte est peccatum in. scilicet quo peccat damnari. si non noluit deum esse in se. licet forte non absolute sed quia non lunt effectum iusticie scilicet punitione quam sentiunt hoc non pertinet ad portionem superiorem stricte sumptam. 2. 10.

quando de portione superiori de tribus
 posset tritari talis portio. primo. s. de
 carentia fructuonis respectu obiecti eter
 ni. 2. de peccato suo vel alterius voluta
 tis. 3. de alijs malis suo supposito dis
 conuenientibus vel alijs psonis dilecti
 pz ordo quia sicut superior portio lar
 ge sumpta. pmo vult suam fructioez res
 pectu dei. 2. iusticia quacunqz ad fructi
 onē ordinataz et hoc in se vel in alio. 3.
 vult fm regulas eternas bona media et
 minima sibi et alijs in ordine ad maxia
 ta habet nolle respectu oppositoz. et
 tristitiaz de illis si accidunt. Quo ad
 primum istoz aia christi non tristabat
 quia non fructio vel non perfectio eius
 que fuit nolita nō euenit i morte. quia
 nō fuit pgruum vt p illud quo meruit
 alios fini pungi ipe min^o fini pungere
 tur. **Quantū ad 2^m de peccato ppzio**
 nō tristabat. quia nullū habuit s3 d. alie
 no. pura de peccato infidelitatē discipu
 loz dubitantium et de incredulitate et
 crudelitate iudeoz et persequentium ipz
 Unde Ambro. sup Luc. et ponit in lra.
 doles dñe non tua vulnera s3 aliena. tri
 staris de meis peccatis naturā meā vul
 nerantib^o nō de tuis. S3 hic est dubiū
 quia cū nulli meruit nisi qz actu volun
 tati sue passionē suaz ad ipm retulit. et
 magis voluit innocentia discipuloz qz
 alioz alias non videret tristat. quō nō
 meruit illos pseruari a lapsu nolito. **¶**
 Non firmat. qz meruit eis resurgē ab il
 lo. igit potuit rē. **¶ Quo ad ista duo**
 obiecta fructioē. s. et iusticia nō oportz
 distinguē inter portioē supioz et inferi
 ozē. sicut. n. supioz pōt habere illa p ob
 lectis. ita et inferior. de quibusdā tñ nō
 tristabat. quia nō eueniebāt nolita et d
 quibusdā euentib^o tristabat. qz sic erāt
 nolita. cum. n. eēt recta neqz placuerūt
 neqz neutra fuerunt sibi peccata peccā
 tiū si erant sibi ostensa.

Sed quo ad tertiu

obiectū. s. passionem xpi oz aliter dice
 re de portione vna et alia. et hoc fm qe
 tuoz vias positas in pmo articulo de dis
 conuenienti et tristante. de quib^o videt
 dū ē si oēs ponit pnt in vtrazqz portioē.
¶ Quantū ad hoc videt qz ē duplex tri
 sticia non sequens actualem nolitionez
 nec habitudialem siue conditionalem.
 s3 quasi nālem qualis est ista que est cir
 ca voluntatē ex natura. et illa que est ex
 punctione volūtatē cum appetitu sensi
 tiuo patiente. ista quidem duplex tristē
 cia videt appropriata duplici portioē
 ita qz nolle nālit et sic tristari. puenit vo
 luntati tñ fm portioē superiorē.
 tristari vero pōt ex compassioē ad ap
 petitum sensituum cōuenit voluntati
 fm portioē inferiorē. **¶ Probatō**
 pmi. qz illud qd respicit a portioē su
 perioz large sumpta vt pdictum est s3
 Aug. est qd respicit in ordine ad eternū
 et hoc a rōne vt a quo ipa accipit pnci
 pūz cognoscendū. et a voluntate qz illud
 vult in ordine ad ipm vt ad finez vlti^m
 sed voluntas nihil vult nāliter pmo et
 p se nisi finem vlti^m. et per pns oē aliud
 vult non pmo. et in ordine ad ipz. s. mē
 noz pz ex rectitudine inclinationis na
 turalis que non eēt recta si eēt maxie et
 pncipaliū ad minus bonuz et non ad vl
 timatum. voluntatem aut vt natura eēt
 tñ ad bonum ppriuz fm o discordaret
 a dictis in isto mēbro. iō oppo^m h sup
 ponit ex illa. q. als peractanda. **¶ Pro**
 batio scdi inte^o inquātum intelligit ali
 quid pōtē. qz sensus cui coniungit illud
 sentit: oicē portio inferior. igit simlir d
 appetitib^o. añs pz. qz inquātū sic cogno
 scens nihil cognoscit p regulas etnas. qz
 eodē mō cognoscere si nō posset de h
 s3 illas iudicare. **¶ Cōtra ista 2^m mēbrū**
 videt repugnare pmo. qz volūtas ppari
 tur appetitui sensitui vt nā et nō vt li
 bera: qz nō ē in ei^o pte ista subita ppar
 tio. s3 hec nō pās ē. ppier nālem conne
 xionē appetit^o supioz ad inferiorē. igit

voluntas ut natura non conuenit precise portioni superiori et ut copatiens appetitui sensitivo precise inferiori. Rñdeo voluntas ut natura dupliciter accipitur. Unomō ut tendit naturaliter in obiecta propria huius potentie circumscribendo. alia. ut scilicet inclinatur tamquam perfectibilis ad sua propria obiecta. et hoc modo intelligitur primum membrum. quia sic inclinatur naturaliter ad obiecta ordinata secundum naturales ordinem obiectorum in quantum sunt ipsius aliter qualiter perfectiva. **¶** Aliomodo dicitur voluntas ut natura includendo omnem ordinem ad quemcumque partem naturam voluntatis. et hoc proprie non ut libera. sed ut tantum appetitus intellectiuius. siue ut habens affectionem modi non iusticie. et sic habet ordinem ad compatendum appetitui inferiori. non tamen in ordine obiecti illius ad primum omnium voluntatis. ut voluntas est. sed circumscripto illo ordine. circa quodcumque sic compatitur. et ita in hoc se habet ac si ad eum referre non posset non sic autem est ipsius ut est talis potentia inclinatio naturalis ordinata precise ad sua propria obiecta. quia in inclinatio ut sic non est precise ad aliquid nisi in quantum est ulterius inclinatio ad eum. sicut materia non inclinatur ad dispositionem nisi quia ulterius inclinatur ad formam perfectam. Breuiter voluntas ut natura primo modo est voluntas ut naturaliter inclinata tamen ad sua propria obiecta. 2^o modo est voluntas inclinata ad obiecta alterius appetitus cui coniungitur mediante inclinatione illa: primo modo est tamen portio superior. 2^o tamen inferior. generaliter autem potest accipi voluntas ut natura secundum quod includit utrumque et sic pertinet ad utrumque portionem. De alijs duabus tristitibus sequentibus voluntatem actualem absolutam et condicionalem siue habitualem. videtur quod cum utrumque portio possit sic et sic nolere quodam que conueniunt utrumque poterit illo duplici modo tristari. de illis igitur quatuorvis positus in primo articulo de modo

istadi due communes utriusque portioni due proprie duabus. ita quod utrumque portio tristari habet de obiecto tripliciter nollito.

Alterius ad pro

positum applicando voluntati christi. quantum ad hoc omnino quod passio. videtur est quod portio de hoc obiecto potuit tristari et hoc secundum quem trius modorum istadi sibi possibile. et primo de portione superiori portio de voluntate ut natura. quia ipsa ut sic voluit bonum huic persone et in ordine ad eternum et sic oppositum fuit nollitum tamquam contra affectionem modi. non tamen in iusticia. nollitum autem contra affectionem modi si euenit est sufficiens causa tristicie. ex primo articulo igitur huius modo voluntas ut natura ista habet de passione. Nec obstat quod bonum illud quod ad mortem illam sequatur ad quod mors illa ordinabat fuit maior quam vite sue conuato ad tempus. quia ex hoc potest esse volendum libere non tamen a voluntate sed affectionem modi. nisi posset omnino illa salutem hominis fuisse maior bonum huic persone. quam conuato vite sue. et hoc magis modum ex se. non tamen ex ordinatioe aliter tamquam utilioris ad finem vltimum. Si obiectum habet quod tunc voluitas ut natura non est portio superior. quia non respicit omnia in ordine ad eum nec eum. primo quia aliquid proprie videtur nollitum esse magis modum huic quam aliquid extrinsecum. hoc vltimum est negandum. quia eum non tamen est summum iuste amandum sed est summum modum omnis voluntatis ut est appetitus intellectiuius. circumscripta libertate et iusticia: et ideo in utrumque ordinatioe nollitum obiectorum est primum.

Sed videndum est

2^o de portione superiori voluntatis ut libera est. et de tristitia parte ipsa actuali nollitum non obiectum stabilem ut quod per principia supra a fine vltimo non possit concludi de passione et ei^o oppositum referunt ad finem in quo ipsa sit nolenda quia cum oppositum non possit demonstrari. si referre ad finem. vltimum concludit simpliciter vita esse potest volenda et mors nolenda. igitur voluntas

diuisa recte non uoluisse illam passio-
nem quia contra rationem rectam. nec
etiam uoluntas xpi recte uoluisse illa
nec in tali uelle meruisset. que omnia si
absurda. uidetur ergo qd sicut ratio su-
perior non potuit iudicare hoc ee ma-
lum pro tunc referendo ad finem vlti-
mum sed determinate bonum. uel quia ime-
diate ordinabatur ad finem ultimum.
pppter eius uirtuositatem uelle mori ul-
timate. scz mediante salute humana
pro qua procuranda fuit mors uolita.
ita etiã uoluntas superior ut libera nõ
potuit ordinate illam protunc nolle sz
determinate uelle. et ita nec de illa trista-
ri tristitia consequente absolutuz nolle
liberuz. Contra igitur nec illa portio gau-
det de uita xpi. quia non est ratio con-
cludendi illam simpliciter ee uolenda
ut refertur ad eternum. quia illa ratio
pro tunc eque concludisset B. conclusio
demonstrationis practice est de actu cir-
cunstanciaro. et sicut pro tunc uelle
mortem fuit bonum simpliciter quia p
tunc a trinitate fuit uolita. et ideo pro
tunc sustinenda etiã pro iusticia consu-
lenda pro salute hominum procuran-
da ita pro tunc uita est bona. ¶
Et quod obijcitur qd demonstratio sem-
per eque concludit. uerum est eandem
conclusionem et in practicis eodem mo-
circunstanciatam. Sed si concludit
pro tunc ut nunc dicit circumstantiam co-
clusi. non sequitur ergo pro semp quia
nõ e eadem conclusio eodem modo cir-
cunstanciatata. nec sequitur ergo p tẽ
ut tunc determinat illationem uel illa-
tum.

Tertio uidendum

est de portione superiori uoluntatis ut
libera: et de uolitione conditionata si-
ue habituali. et dico habitualement in cuius
actum uoluntas prona ex se est exire ni-
si alud obstat. Sic uidetur dicendum
qd illa portio noluit passionem hoc est

noluisse quantum in se erat. si omnia
prospera et iusta secundum se appetibi-
lia eque fuissent sine ea. hoc autem pro-
batur duplici auctoritate et rone. vna
est Aug. 13. de tri. et quis iustus per for-
titudinem sit patus excipere et equo ai-
mo ferre quicquid aduersitatis accide-
rit. mauult tñ ut ñ accidat. Et si potest
facit atqz paratus in utrunqz est. et quã-
tum in ipso est alterum optet alterum
uiter et si quod uitat incurrerit ideo uo-
lens ferat. quia fieri non potuit quod
uolebat supple quantum in ipso erat. p3
autem quod intedit quod littera sonat
quia per hoc probatur nulluz q̄tuncũ
qz uirtuosum posse hñc beatum. quia
hñc potest pati aduersa. et ita non habe-
re quicquid uult. qz ut ita recitatu est al-
terum optat q̄tum in ipso est. s. p̄perũ
Alia auctas est phi. 3.º ethi. c. ii. mors et
uulnera tristitia forti et uolenti erunt susti-
net hec aut qm bonũ uel qm turpe nõ
et q̄to utiqz magis heat uirtutẽ oẽm et se-
licitoz sit mag in morte tristitioz erit. qz ñ
eet nisi qz q̄tũ in ipso e uult. oppositu et
illa auctas ondit qd dictũ est in p. mēd.
tale nolle sufficẽ ad istari. Rõ ad b.º est.
qz obiectũ paciẽtie nõ uidet sz se eligibi-
le. qz tñ nõ requiret paciẽtia. nec bñ
aliq̄ talia eligũt. Si dicat ad auctes qd lo-
quũt de fortitudine moralit q̄ fortitudo
disponit portione inferiorẽ nõ superiorẽ
hoc nõ obnat quia superior fm regulas
cinas nihil aduersum vñ iudicare esse
eligibile inq̄tũ in ipso est qn oppositum
esset eligibilius. si illud iusticia nõ ueta-
ret. alio qn q̄ alligari et iuncti fini ultioz
ut bñ nihil eligunt aduersum

Ultimo uidendũ

ẽ de portioẽ inferiori resp̄u hº obi qd e
passio. p3 aut qd ipa ut nã. et ut couicta
appetitui sensitiõ p̄patiẽdo istabat Sz
dubiũ est si ut libera istabatur pp̄ nol-
le libez absolutũ uel p̄dicõnatũ. et q̄m
ad cõdicionatũ vñ sũr dicẽdũ sicut dẽz

est de superioribus. et auctores eque vel magis ostendunt de ista sicut de illa. Non restat igitur videndum nisi utrum ratio inferior possit concludere illam esse absolutam nolendam. et sic voluntas possit eam ordinare nolle absolute et ita tristari. Quatum ad hoc videtur dicendum quod non de ratione et consequenter de voluntate. quod probatur multipliciter primo quod eadem potentia circa idem obiectum non potest habere actus oppositos quorum alter sit in summo. quia oppositum in summo non compatitur secum reliquum sed portio superior et inferior sunt una potentia secundum Augustinum. 13. de tri. et omnimodum est li. 2. di. 24. superior autem portio dicitur in summo ipsam passionem volendam quantum ad intentionem et secundum voluntatem summe vult igitur inferior non potest nolle. Preterea ex principio et conclusione non sequitur opposita principium rationis practice inferioris est conclusio rationis superioris quod probatio minoris prima principia practica sumuntur a fine ultimo ad quem sunt fines a quibus sumuntur principia rationis inferioris: ita quod bonitas illorum finium est ex illo fine igitur et principia sumpta ex illis concluduntur ex sumptis ex illo. Preterea quomodocumque principia rationis inferioris se habeant puta siue sint conclusa ut precessit precedens argumentum siue immediata hoc posteriora sunt immediatis sumptis a fine ultimo. nam inter immediatas propositiones tam practicas quam speculativas est ordo dignitatis vel esse potest saltem hoc certum est quod opposita demonstrari non possunt: sed alterum tantum sophisticum arguetur. igitur si ratio superior demonstrat hoc esse volendum. ex nullis principijs potest inferior arguere nisi sophisticum hoc esse nolendum absolute supponimus autem rationem christi rectam non errantem philosophica et voluntatem conformem rationi recte non sophisticam. Preterea ratio iudicans de actibus virtutum politicarum est ratio inferior. sed illa iudicat pro bono communi mortem esse voluntarie

sustinendam. igitur considerando bonum commune hominum ratio inferior christi non potuit concludere mortem suam esse nolendam: sed oppositum. Si dicatur ratio iudicat mortem esse sustinendam non tamen volendam. et ideo tristatur de illa. cui videtur consonare Aristoteli in auctoritate. scilicet posita. quia licet actus patientie virtutis sit volibilis. non tamen obiectum circa quod est actus. Contra concluditur mors non sustinenda. igitur aut voluntas non vult quod conclusum est. et tunc non est recta. aut vult et tunc videtur non absolute nolle mortem. quod absoluta et efficax volitio. a. non stat cum absoluta nolitione et efficaci eius sine qua non potest esse. a. quia tunc idem sibi fugeret et non fugeret. nam absolute nolle est efficax est causa fugiendi. sicut absolute velle efficax est causa prosequendi voluntum. Preterea ad conclusionem principalem videtur auctores. Nam Augustinus super illud psalmiste. clamaui et non exaudivit me. miles coronandus non timet scilicet Paulus. et dubius timet coronaturus. quasi diceret timor est de nolito quod scitur vel creditur esse futurum. Preterea magister in littera adducit Hieronimum qui vult quod in christo non finit passio. sed passio si absolute nolisset cum tale nolle sequatur apprehensionem rationis tristitia sequens illud nolle videretur habere plenam rationem passionis. Cui placeret conclusio istarum rationum et auctoritatum posset dicere quod voluntas ut libera noluit sed tamen tristabatur quod noluit conditione litera quod tamen. scilicet in ipsa fuit si aliter diuinitum beneplacitum impleret. et illud tale dicitur voluntarium mixtum in voluntario. Et illud est simpliciter voluntum quod deus vult quod tamen in ipso esse illud secundum quid quod deus vult propter necessitatem penitentem. puta simpliciter voluntarium est periclitanti non pericere mercedis istatur de plectone. et pericere est voluntarium secundum quid et sic in opposito dicerent quod christus absolute noluit mor-

tē qz q̄tū in x̄po fuit. r fm qd eā uolu-
it. Hoc credo falsum tam generaliter q̄
in pposito. p̄mū ostenditur in exemplo
illo cū. n. ille sit domin' actuū suoz p
voluntatem in cuius potestate est uti v̄
tute motiua ad p̄ciendum r non uti.
r hoc ita in piculo sicut alias. igit' sim-
pliciter uolens p̄ciat. qz a nullo coact'
uti vi motiua. p̄z. n. qz uoluntas posset
ita inordinate amare merces qz nollet
eas p̄cere ēt p piculo euadēdo. ita i
pposito x̄ps dī nolle mortem cū detēmi-
natione distrahēte. s. si bñ fieri posset. r
iō distrahit. qz conditō nō exstat cōcedi-
tur aut' fm illā uis ipm uelle mori sine
p̄ditōe distrahēte. qz si addit' p̄i hono-
rem dei uel propter iusticiam uel salutē
hominū nō est distractio. finis. n. actus
non distrahit ab actu. in talibus igitur
qd quis facit uel patitur non est simpli-
citer nolitum. sed secundum quid. No-
uet aut' forte pro parte opposita. qz tale
uicetur simpliciter triste sicut proiicere
periclitanti r mori forti. Sed hoc non
cogit quia ad simpliciter tristanduz suf-
ficiat nolle condicionatum quando cō-
ditio est nolita. r ita uelle p̄sequens ali-
quid nolitum non sufficit ad gaudē si-
cut ibi uelle p̄cere sequitur ad tempe-
statem fore quod est nolitum illi. Sed
tūc nō uidetur x̄pi mors tristis quia n̄
fuit uolita p̄pter aliquid nolitum p̄e-
suppositum. **R.** sicut fortis politicus
nollet ciuitatem suā talem necessitatez
incurrere a qua eam liberari oporteret
p mortem eius r sic p̄suppoit quoddā
nolitū. sic x̄ps noluit auditores eē tales
corā quibus nō posset uitas p̄dicari nī
si scādalizarentur vsqz ad odiū morta-
le. iō si uoluit mori p uitate doctrine.
supponitur quoddā nolitū ex pte audi-
entium. Si aut' p salute humani generis
suppoitur aliud nolitum. s. hoies esse i
tali statu a quo p mortē x̄pi eripiēdi ef-
sent. Si aut' p̄pter bñplacitum diuinuz

illud fuit respectu huius obiecti ut uis
tur propter aliquem finem ad quem b'
obiectum ordinabatur. puta uel prop-
ter ueritatem p̄dicandam uel salutēz
hominum p̄curādā. **Sic** itaqz si
rationes ultime cōcludāt uideatur esse dī-
cendum qz fm portionem inferiorē no-
luit passionem r hoc uoluntate ut na-
tura hoc est iquārū cōiūcta appetitui
fēctius patiēti r uoluntate ut libera no-
luit tātum p̄dicialiter. r n̄ absolute
quemadmodum de portioe superiori
dictum est prius qz noluit ut natura. r
ut libera noluit tantum conditionalit'
r nō absolute. r ita secundū vtrāqz por-
tionem eisdem modis tristabatur. nec
vz non noluit absolute igitur non trista-
batur. quia nolle naturalitē uel condi-
cionalitē sufficit ad simpliciter tristari
vnde tantum potest argui absolute nō
noluit igitur non tristabatur ex illa cā
sed cuz hoc stat quod ex alia causa vni-
ca uel duplici simul tristaretur. **Sic**
qz saluatur glo. illa repleta est malis rē
s. tristitioe siue penis quia tota anima se-
cundum uoluntatem secundum vtran-
qz portionem tristabatur r ut natura r
ut libera ex nolitione condicionata q̄-
tum. s. in ipso fuit. r quantum ad intel-
lectum secundum utranqz portionem
apprehēdebat dīcō ueniēs uolūtati na-
turalitē r conditionalitē. Si quis ta-
mē uelit assignare in uolūtate inferiori
aliquam causam tristitiae que non fuit
in superiori. dicendo quod inferior ab-
solute noluerit illam penam. quia de
superiori non est uernm. poterit ita po-
nere portio inferior considerat passio-
nem absqz ordine ad finem vltimum.
quia sub ista circumstantia considerare
est rationis superioris. sed circumscrip-
ta illa circumstantia simpliciter est nolē-
da. quia tantum propter illum est uolē-
nda. igitur ratio inferior nō dicit eā
uolēdā. r ita nec uolūtās inferior uult eā

Contra istam viam potest sic argui. primo quia ratio cui inicitur ostendit tamen possibilitatem huius quod voluntas inferior non velit istud quod vult superior absolute. quod non est propositum. quia non velle absolute non infert nolle absolute quale nolle negat alia via. Preterea quod non possit concludi propositum de nolle probatur quia si vna circumstantia quam considerat ratio inferior sufficit ad concludendum hoc esse nolendum ergo non est determinabilis per aliam quam concludit illud esse volendum quod per se nolendum per nihil aliud potest esse volendum. hoc declaratur quod si ratio inferior ostendat. a. sine circumstantia finis ultimi propter quam. a. est volendum. ostendit. a. ut non volendum nec ut nolendum sed quasi neutrum. quod determinabile circumstantiis volubilitatis non autem determinatur ad volubilitatem quia tunc non esset per aliud volubile. videtur etiam tertio quod ratio inferior possit ostendere illud cum circumstantia volubilitatis; quia alias ratio inferior practica non posset dirigi per principia sumpta a fine vniuersaliore. quia dirigi per illa principia est considerare finem a quo sumitur: alias fortis moraliter in quantum prudens cum prudentia sit rationis inferioris non posset se dirigere in actu fortitudinis ex consideratione felicitatis. quod si sit inconueniens ergo ratio inferior complete ostendens quantum potest et non partem obiecti. pretermissa alia circumstantia ostendet hoc ut volubile. ¶ Preterea stat ratio quarta de forti moraliter quia nolle absolute videtur esse causa fugiendi nolitum ne eueniat: non determinandone a se eueniat. sed ne eueniat simpliciter. Quantum ad istum articulum pertinet non videtur necessitas saluandi portio nem inferiori absolute noluisse passionem quia hic saluatur ea tristata de passione tam ut natura est quam ut libera propter nolle conditionale sicut supra dictum est. ¶ Ad argumenta principalia que

re. Ad primum alterius vie per isto articulo ultimo potest dici quod bonum morale est ens per accidens aggregans in se aliquem actum et circumstantias multas actui accidentales. ita quod totum ratione circumstantie vnius potest concludi eligibile qua circumscripta ratione alterius circumstantie non erit eligibile reliquum. Per idem ad argumentum primum per alia via conceditur maior circa idem obiectum per se. sed hoc est tamen idem per accidens. Per idem ad finem quod conclusiones rationis superioris sunt principia ad concludendum ut per se sumpte. et ut illate ex principijs superioris. et sic bene possunt sumi opposite minores sub principio de eodem per accidens quarum una sit vera ratione vnius partis totius et alia ratione alterius. Per idem patet ad tertium quod sophisma esset aliud si concluderet oppositum. Sed de toto eodem per accidens concludit propter vnam circumstantiam oppositum predicatum eius quod inest sine aliam circumstantiam. Ad aliud de forti quod procedit de circumstantijs pertinentibus ad rationem inferioriorem. et ideo directe contra istam viam potest dici sicut responsum fuit. et ad illud contra. dici potest quod simulstant absolute nolle. a. et absolute velle sustinere. a. presupposito. tamen quodam nolito. scilicet necessitate sustinendi. a. cum volentis nolle absolute est causa fugiendi nolitum. verum est a se non ab alio illatum a quo non vult inferri. Ad august. dico. quod non habuit eandem causam timendi quam nos quia non peccata sua sic nos nostra. ita potest intelligi illud Ambrosii. doles domine etc. ¶ Ad magistrum et Hieronimum. Respondeo si non patiebatur tantum voluntas subreptio motu preueniente consensu qualis passio conuenit ei ut natura et potest dici pro passio sed etiam patiebat motu sequente nolle liber electum. tunc intelligendum est passionem esse ut distinguitur contra

passione illa que turbat rationem: quod nulla fuit in christo.

Hic oritur. Circa istam. id est. in quo magister agit de modo quo filius dei assumpsit defectus humane nature queritur unum. utrum. scilicet. christus habuerit necessitatem moriendi quod non. Respondeo. Scilicet. corpus mortuum est propter peccatum. scilicet. habuit necessitatem moriendi. Similiter. Secundo. in quacumque die prime. mortis. Sed christus nec habuit peccatum originale nec actuale. cum igitur mors inflata sit propter peccatum. ut patet per auctoritates dictas sequitur quod christus non habuit aliquam necessitatem moriendi. Preterea. anima christi fuit omniscientis sicut patet. igitur fuit omnipotens. et si hoc igitur non habuit necessitatem moriendi. quia potuit prohibere omnem causam mortis. consequentia prima patet quia non minoris perfectionis est omnia scire quam omnia posse. cum utrumque respiciat omnia et includit potentiam respectu actus tendentis in omne possibile. ergo. Preterea corpus eius fuit temperatissimum et optime complexionatum. aliter non fuisset proportionatum anime sue que fuit nobilissima inter omnes formas perfectentes materiam. scilicet. autem anima eius omnia que poterant nocere et que conferre sanitatem. et tenebatur saluare uitam suam. igitur accipiendo per alimento conferentia dimittendo noxia. et precauendo ab extrinsecis corruptiuis. potuit semper uicisse. quod bene sciuit fecisse. igitur nulla fuit in eo necessitas moriendi. Preterea anima sua fuit perfectissima inter omnes formas perfectentes materiam. igitur perfectissime perficiebat materiam. et per consequens abstulit omnem priuationem a materia quam perfecit. quia hoc potest forma imperfectior. scilicet. forma celi. ita quod celum sit naturaliter incorruptibile. igitur hoc fecit

anima christi respectu sue materie. Contra omne corruptibile necessario corrumpetur. 6. metha. et causa est quia propria in eodem semper agunt et patiuntur ad inuicem. cum igitur corpus christi fuerit compositum ex diuisis. tandem corrumpetur naturaliter. Preterea materia est res qua aliquid potest esse et non esse. 5. metha. et hoc ratione priuationis in ea. primo philosophia. quod priuatio siue materia priuata machinatur ad maleficium. id est. ad corruptionem compositi cuius est. sed materia fuit eisdem rationis in christo et in nobis. sed in nobis est causa necessaria corruptionis igitur et in ipso.

Auxta hoc quero utrum in potestate anime christi fuit non mori ex violentia passionis. quod sic. quia anima sua secundum voluntatem perfecte dominabatur appetitui sensitivo et omnibus viribus inferioribus. quia in ipso nulla rebellio ipsarum fuit. igitur dominabatur plene super corpus ut posset impedire omnem violentiam corporalem. probo quia dominabatur corpori principatu disposito sicut dominus seruo. appetitui autem sensitivo et alijs viribus inferioribus principatu politico. sicut rex vel princeps dominatur ciuibus. quod perfectum dominatur corpori quam alijs viribus quia fuit nihil potest dominum. cuius aliquid potest contra principem et dominum dicit sibi aliquando. Preterea Jo. 10. dicit christus potestatem habere ponendi animam meam. et iterum. ego pono animam meam a meipso et nemo tollet eam a me. quero quomodo intelligit cum dicit a meipso non. nisi a se dei uerbo. quod nunquam fuit deposita vel separata a uerbo anime illa. igitur hoc dicitur ut homo. quod posuit animam a se. separando ipsam a corpore. igitur in presenti anime fuit separari non separari. Sicut Jo. dicit mandatum accepit a patre. scilicet. ponere animam meam. sed non accepit mandatum nisi ut homo. quod in diuinitate eamque lis erat patri. igitur ut homo et minor parte posuit animam suam. igitur ut homo habuit in presentia sua ponere. l.

b

ñ ponē. **P**reterea. i mltis euāgelij hñt q̄
cū clamor valido emisit spūz. hñt aut̄ nō
potuit eē q̄ sic valide clamaret nisi pre
uenisset gratis horaz mort̄ que accidit
set ex violentia passionis. igr̄ ante horā
illā siue instās posuit ex p̄tate sua aiām
suā. 7 eadē rōne potuit etiā posuisse p̄
tūc. 7 ita in p̄tate eius fuit mort̄ vel nō
mort̄ ex violentia passionis. **C**ōtra.
fuit in eodem statu s̄m corpus in q̄ nos
7 viator. igr̄ s̄m corpus potuit sibi vio
lencia inferri. vnde necessario dissoluē
tur corpis armonia. p̄ in nobis. 7 ita
vñ corpus fuerat vita. **P**reterea. si i
potestate sua fuit p̄seruare corpus ab oi
violencia extrinseca tenebat se custodi
re. q̄ post dilectionem dei 7 anime pro
prie 7 animaz. p̄ximozum tenebat suū
corpus diligere lege charitatis. 7 ita si
posuit aiām vel ponē permisit. cum po
tuit hoc p̄seruasse vt homo. peccasset
quia qui ñ p̄seruat dissolutionē sui cor
poris cum posset. peccat.

Ad primam q̄dem

dicitur a multis q̄ habuit necessitatem
moriendi. quia in eo fuit potentia m̄ae
eiusdem rationis sicut in alijs hominī
bus. 7 fuit priuata alijs formis. 7 mate
ria priuata est causa corruptionis. ergo
Preterea. in corpore christi fuit con
trarietas qualitaruz. quia qualitas ele
mentares non sunt in omnimoda pro
portionate equali in corpore mixto p̄por
tionate anime. quia aliter complexio
natur vna pars q̄ alia 7 vita precipue
consistit in calido 7 humido. quia igr̄
fuit dominiuz alicuius qualitatis: 7 cō
trarietas ex mutua actione 7 passione
tandē naturaliter fuisset corruptio ne
cessario secuta. **P**reterea. ex hoc q̄
elementa in corpore appetunt naturalī
ter propria loca cum sint extra. fuisset
tandē corruptio 7 dissolutio illorum
per naturam. **P**reterea. diuerse par
tes organice diuersimode complexionā

tur. ita q̄ in oculo dominatur alia qua
litas q̄ in alijs organis 7 habent cōtra
rietatem. ideo ex mutua actione 7 pas
sione partium erat necessitas ad corrup
tionem. **P**reterea omne corpus gene
rabile 7 corruptibile habet certam pyo
dum sue durationis inesse vltra quam
non potest durare. sed corpus christi fu
it generabile 7 corruptibile. ergo. **R**a
tōnes iste non concludunt. quia omnes
preter vltimam concludunt de corpore
christi modo vel de corpore post iudici
um. quia corpus habet eandem poten
tiam materie quā prius. 7 simili modo
p̄uatam. quia non habet alium actuz
q̄ ante. 7 ideo sicut ante non abstulit p̄
uationem cōmunicando se per essentia
corporei sic nec post. quia non cōcauit
se mediāte post resurrectionem nisi sic
ante. **P**reterea. corpus est mixtum 7
ē ibi dicitas q̄ añ 7 elementa nata si eē i
regiōib⁹ p̄p̄ijs cū sint extra 7 magis ex
tra q̄ p̄us i corpe xpi. 7 i corpe s̄z le nō
vt accipit s̄z organa sensuū marie oeno
miat̄ ēra 7 illa i celo exis ē maxie extra
locū suū. iō maxie facēt ad corrupciōez
appetēdo locū p̄p̄iū. **P**reterea. quuz
ad ptes organicas sequit̄ idē. q̄ p̄ resur
rectionem fuerunt eiusdem p̄plexionis q̄
lis ante. alit̄ nō essent eedem ptes. igr̄ si
fuerūt ante cā corrupcionis 7 post erūt
7 ita necessario corrupere post sicut añ
si ista esset causa bui necessaria. **U**
ltimum arg⁹ accipit vnū salum. s̄ q̄ oē
generabile accipit certam pyodum 7c.
q̄ ponat̄ inesse aliquis lapis 7 tollatur
omne extrinsecum corruptiuum posita
cuz hoc generali influentia vel manure
nentia diuina nunq̄ corrupere. q̄ nō p̄
pter pyodum corrupit̄ vel h̄z certum
terminū duratiōis. sed si mixta sūt neces
sario corruptibilia. hoc ē ex eā intrinse
ca. 7 maxime animata: quia i talib⁹ ali
qua qualitas dñatur vt calor. qui tam
p̄tinuo fouet in humido tendēte in cor
ruptōez p̄tinue p̄ actionem caliditatis.

ideo tandem ex tali actione sequitur o
 factas et corruptio humiditatis radicalis in
 aliquo citius in aliquo tardius fin quod
 actio est fortior et minus fortis. et ideo
 nihil ad pyodum de huius corruptione
 quod pyodum est maior et minor ex causa tri
 seca. ita quod aliquid intra est causa pyodi
 et corruptionis magis quam conuersio. Si
 militer elementa simplicia non corrumpunt
 fin totum quod autem comparatur secundum preter
 hunc est ex actione alterius. Sicut in ignis et sub
 tractioe cause profuantis et generantis. sicut
 ignis de inferiori spera corrumpitur i
 me in regione ista ex actione frigidi dian
 tis ex elongatione solis. e contra i estate
 generatur per ignis. et corrumpitur frigiditas
 pinguis ignis. et causa est accessus solis ex
 clude actione tale et corpus simplex non
 corrumpitur propter pyodum certam quam i se
 habeat. sicut pyodum rei sequitur causam corruptionis
 et est maior vel minor ex causa alia quam ex hunc
 quam pyodus.

Ad quoniam igitur

dico primo comparando verbum assumens
 ad naturam assumendam. 2o compa
 rando naturam ad qualitatem consequentem
 3o comparando naturam assumptam
 ad gloriam et penam. Primum potest esse triplex pro
 pando verbum assumens ad naturam gloriosam
 assumendam. quod potuit accepisse naturam sim
 pliciter gloriosam. et illa nullo modo ha
 buisset causam simpliciter corruptionis.
 Secundo modo comparando verbum ad naturam
 innocentem assumendam sine peccato ori
 ginali. et cum iusticia originali ita quod esset
 innocentia ex parte nature in se. et sic
 adhuc non fuit hic aliqua causa mortis.
 Tertio modo comparando verbum ad
 naturam assumendam gloriosam. sic quod
 gloria non redundaret in corpus per mi
 raculum. et sic facto illo miraculo in 3o
 instanti sequebatur in 4to causa neces
 sitatis dissolutionis illius corporis et
 separationis huius anime a corpore. **T**
 Dico ergo ad propositum quod comparat

do verbum ad naturam gloriosam a
 sumptam in tertio instanti sine redun
 tia glorie anime in corpus: necesse fuit
 corpus suum esse mortale. licet hoc fue
 rit speciale et nouum miraculum quod glo
 ria anime non redundauerit in corpus
 facta tamen miraculo isto corpus illud
 habuit necessitatem moriendi. quod nec
 gloria redundauit in ipsum nec secun
 dum corpus habuit iusticiam originale
 preseruante a corruptione. Hoc con
 firmatur per Augustinum de baptismo par
 uulorum ubi expresse dicit quod facto
 illo miraculo habuit necessitatem mo
 riendi. **S**ed unde fuit hec necessitas
 moriendi. Respondeo quia corpus si
 bi dimissum per priuationem redundan
 tia glorie fuit animale. et ideo non sub ple
 no dominio anime ad prohibendum
 passionem in corpore. ideo fuit in cor
 pore eius corruptio et restauratio per
 sumptionem alimenti. sed non potuit
 fieri restauratio ita perfecta quod corpus
 semper maneret nisi anima perfectum
 dominium habuisset supra corpus.
 Contra sciuit quantum necesse fuit su
 mere ad tantum restaurationem deper
 ditum ut tantum restauraretur quantum
 fuit deperditum. **R**espondeo quam
 uis sciuerit hoc. attamen duo sunt.
 quare hoc non sequitur scilicet poten
 tie nutritiue debilitatio in conuertendo
 et impuritas alimenti quod assumpse
 rit. de impuritate alimenti dico quod
 si Adam habuisset alimentum nostrum
 fuisset mortuus sentio hoc de ratione
 alimenti patet. quis non quodlibet ha
 bet generari ex quolibet sicut ex termi
 no. sed determinatum ex determinato
 et ideo ex alimento puriori et meliori ge
 neratur melior sanguis. et ex sanguine
 puriori generatur caro solidior et per
 manentior. unde ex alimento corrup
 to et impuro generatur caro valde flu
 da igitur impuritas alimenti ihesu chris
 ti respectu alimenti Ade fuisset in ihu
 b 2

christo sicut in nobis causa extrinseca corruptiua. quia non fuisset ex parte alimēta ita perfecta restauratio sicut de perditio. **S**ed posito quod habuisset esum ligni vite fuisset ne corpus eius incorruptibile. dico quod non. sed habuisset causas intrinsecas moriendi. quia omnis virtus naturalis relicta sibi et non preseruata per aliquod donum collatum. agendo in aliud naturale compatitur et debilitatur. et tantum agere potest quod debilitatur in tantum quod non potest sufficienter agere ad conseruationem sui indiuidui. ut patet de virtute nutritiua in nobis. quod longa actione in alimenta et ex conuersione diutina tandem debilitat ita ut non possit plus conuertere. talis fuit nutritiua christi sibi derelicta. et ideo tandem debilitata. non potuisset amplius restaurare. igitur debilitas virtutis. et impuritas alimentis extrinsecis fuissent sufficiens causa sue mortis naturalis.

Sed contra ista sunt

aliqua dubia. videlicet. non quod ex perfecta unione christi ad verbum sine omni alio miraculo nouo preseruaret corpus eius ab omni corruptione quia assumptio fuit talis ut assumptum nunquam dimitteret secundum Damascenum. igitur non potuit esse quod stante unione corporis ad verbum aliqua pars carnis eius fuisset et corrumpere. quod sic assumptum fuisset dimissum. imo si fluxerit partes hoc verum fuisse per miraculum igitur magis fuit mirabile christum fuisse mortuum quam naturale. **P**reterea. si partes fluiebant tunc fuit restauratio partis noue. hoc autem non fuit sine nouo miraculo. quia illa pars noua unum verbum. hoc non potuit fieri nisi a verbo. quod tante potentie est unire partem verbo sicut totum corpus. sed totum non unum nisi per miraculum. igitur nec illa pars. **D**ico ad ista quod facto illo miraculo quod gloria anime non redundabat in corpus necessitas fuit quod partes corporis fluerent per sudorem. et alias consuptiones quia actiuo et passiuo

naturalibus approximatis necesse est se qui consuptione si alterum habeat dominum sed in corpore christi fuerunt calidum et humidum et aliquod dominium unius super alterum et virtus nutritiua non sufficiebat ex alimentis restaurare deperditum ex mutua actione: ideo necessaria fuit fluxus partium et corruptio.

Ad primum cum dicitur quod semel assumptum nunquam fuit dimissum. verum est de principalibus partibus corporis que concurrunt ad perfectionem hominis. cuiusmodi sunt partes eterogenee. scilicet cor: caput: et manus et huiusmodi: et tamen aliquae partes dimisse sunt. ut si incidit sibi unguis: vel rasi sibi capillos. et sic de partibus carnis et alijs. imo totum sibi ratione totius fuit dimissum: quia totum integre ex partibus non semper fuit unum: ut supra patuit. tamen principales partes semper fuerunt unite. et de illis loquitur Damascenus. **A**d aliud cum dicitur quod tunc nouo miraculo fuit alia pars unita: dico quod non nouo sed antiquo. circa quod sciendum quod sicut virtus generatiua habet generare distinctum et separatum secundum esse et secundum locum. sic nutritiua habet generare idem et unum. quia nutritio est aggregatio unius ad aliud. per identitatem et unitatem eius. et dico quod generatio nouae partis unite corpori fuit naturalis et quod caro generata esset pars corporis preexistens. naturale est ut: itaque. sed quod pars ista uniatu verbo fuit miraculum. non quidem nouum: sed eodem antiquo quo primo corpus totum unum verbo. unum quicquid omnis pars illius totius: et omne illud quod est actu pars eius: sed tamen virtus naturalis fuit aliquid precambulum ad antiquum miraculum. quia fecit quod aliquid esset actu pars corporis. quod prius non fuit: sed hoc antiquo miraculo factum: illa pars est unita verbo unice totum. et effectiue a verbo et a tota trinitate

Ad primum princi

Ad primum princi

pale dicitur qd corpus propter peccatū mortuum est demeritorie et ex hoc seqtur qd cum in xpō nullum fuit demeritum. qd in primo instanti in quo assūp sit naturam innocentē non fuit causa demeritoria mortis in eo et sic procedit illud. Sen. qd postquam commederunt habuerunt primi parentes necessitatez moriēdi ex demerito. sed alia causa fuit in xpō sicut dictum est in pede questiōnis. Ad aliud concessio antecedente: nego consequentiam. et causa est quia omnipotentia ad omne possibile. pduendum non potest conferri creature. vel alicui nisi illud habeat in se formaz vnam vel plures in qua uel in quibus radiceretur potentia omnium possibiliū possibiliter fiendorum. hec autem forma non potest eē accidentalis nec vna nec multe. quia accidens secunduz se nō habet in se nec habere potest manens accidens productiuam virtutem omnium substantiarum. vel alicuius dico d se. igitur oportet qd illa omnipotentia i esset ei per aliquam formam substantialem virtualiter et perfecte continentem omnez formam et omne ens possibile fieri. sed talis forma non potest conferri anime xpi manente anima: nec angelo. quia anima manens anima vel angelus manens angelus non potest infringere. et ideo repugnat sibi talis forma virtualiter continens omnia. sed posse cognoscere omnia cognoscibilia cuz hoc non sit producere ipsa in esse: non requirit nisi potentiam intellectiuam. et habitus vel species quorum anima ē capax. ideo intendendo inscibilia non causando ea sed tm cognoscendo non requiritur tanta perfectio in fundamēto quo absolute cognoscit sicut requiritur in fundamento omnipotentie quo potest omnia possibilis causare. Ad aliud cum dicitur quod sciuit se custo

dire et restaurare equaliter pcedo qd sciuit si habuisset. p statu isto in quo fuit alimentum purum. et virtutem nutritiuam non debilitatam. sed vtrunqz de fuit. ideo non fuit conuersio alimenti i ita puram carnem ut semper maneret nec fuit virtus eius eque intense in conuertendo. Ad aliud cum dicitur qd ei anima fuit perfectissima forma. ideo abstulit omnem priuationem a materia. sicut forma celi. dico qd sicut forma celi non continet virtualiter vel causaliter et perfecte oēs formas. ita nō potest aufere a materia. si in celo sit mā. omnem priuationem et potentiam māe ad aliam formam. Ideo si in celo sit mā eiusdez ratiōis cum materia hic necio est ibi priuatio et possibilitas ad alias formas. tō si celum sit incorruptibile oportet dicere pnter qd vlt sit forma simplex. uel qd si heat māz qd illa sit alterius rōnis et d se tm i potētia ad formā quā hz. Rndet ad formas argumentoz. s. p pma op. quō elementa sunt in corporibus gloriōsis et tamen sunt incorruptibilia pertinet ad quartum librum. ideo ibi vsqz differatur.

Ad secundam que

stionem dico qd si anima christi fuisset sibi absolute dimissa ex quo fuit gloria. gloria anime redundasset in corp⁹ et per consequens in potestate anime fuisset non mori ex quacunqz passione. Sed quia in tertio instanti fuisset corpus sine redundantia glorie in ipsuz vt patet. s. in precedenti. q. ideo in quarto instanti illud corpus necessario fuit corruptibile. nec fuit in potestate anime a passione presuari. c. rō ē. qz ex pma virtute nā ē qd aliq actia se nata dñari aliqb⁹ passiuis tē sic. oē corp⁹ alterabile et corruptibile p approximationez actiuū dominātis pot corrupti corp⁹ xpi fuit tale a p istātū vniōis vsqz ad mortem. igitur per actiuam approximationē potuit i

corpus illud induci dispositio vel qualitas incōpossibilis animatōni passiue illius corporis et ita potuit p̄ morte p̄uari vita q̄ aia nō pficit nisi corpus dispositum et p̄portionatum ei. Si dicas q̄ sicut anima a solo deo creatur et vnitur: sic solus deus potest eam separare. et ita nihil aliud inferens passionē potest eam separare a corpore. **P**reterea si preseruare corpus a passione non fuit in potestate anime xp̄i. igitur passio et separatio anime non fuit voluntarium. nec p̄ consequens meritorium. **P**reterea si sicut tunc passio illa fuit simpliciter violenta. et si hoc non fuit merito ad primum istorum cū dicit q̄ solus deus potest vnire aiam corpori de hō potest eē dubiū an in resurrectione cui corpus fuerit sūme dispositū aia possit se vnire. uel an generans hominem vniat animam intellectiua necessitādo vniōnem p̄ organizationē corporis et dispositionē p̄uenientē vltimate p̄fectibili ab anima intellectiua. **S**ed quātū ad p̄m̄ habet locum in 4to li. p̄cesso tñ antecedente. nego p̄nāz si solus deus potest vnire. igitur et separationem causare. q̄ agēs causatū potest inducere aliquā q̄litate in corpore ad quam necessario sequitur necessitate absoluta examinatio corporis. nulla tñ qualitas uel dispositio creata in corpore ab agente naturali est cā nēcia simpliciter animatōnis passiue corporis. **E**xemplum ignis per actionē suā potest inducere q̄litate necessitante ad separationē aie a corpore. n̄ autē aliquā necessitate ad vniōnem ignis dico de se solum. **C**ōtra coiter dicit q̄ agēs nāle iducit dispositionē in corpore organico. s. perfectam organizationem et debitā elementorum. p̄plexionē. que est dispositio necessitās simpliciter ad inductionem aie. **R**espondeo nulla dispositio inducta ab agente nāli in materia est dispositio necessitans simpliciter ad anime infusionem. s. quecūq̄ sit illa cum se teneat a p̄te materie in rōne

receptiui et in potentia ad formam: est in potentia contradictionis ad ipsam animam intellectiuam aliter dispositio aliqua inducta in materiam ab agente naturali necessitaret deum ad causandum animam et informandum corpus. qd̄ falsum est licet philosophus h̄ret hoc dicit. q̄ ipse posuit deum nāliter agere. ex necessitate nature omne qd̄ agit. et ideo sicut agere exīte summe calido et summe disposito ad formam ignis. sequitur necessario q̄ ignis igniat aerem corūpēdo formam aeris. ita posuit philosophus q̄ corpore organico existente disposito per actionem agentis naturalis deus necessario creat animam in corpore aiando ipsū sed sicut philosophus trauit in illo principio ponēdo deū causare omnia extra se ex necessitate nature. sic theologus negat ipsum in illo principio debent p̄sequēti negare illum in quolibet qd̄ sequit ex principio illo. s. q̄ agēs nāle possit simpliciter necessitare m̄am ad aiationem passiuam. sed quilibet dispositio inducta in materia ab agente nāli ē in potētia contradictionis ad aiationē et formam respectu dei. q̄ deo volūtate et p̄tingenter causat q̄cqd̄ extra se cāt. **A**d 2^m dico q̄ volūtas potest habere actū meritorū circa aliqd̄ obiectum qd̄ n̄ ē in potēte sua. immo qd̄ est necessariū et impossibile aliter se habere. sicut potest amare deū amore amicitie volēdo sibi bonū. puto ip̄s eē iustum. sapientem. et huiusmodi et tñ velut noluit volūtas: deus est iustus et sapiens. sic ḡ mereri potuit volūtas xp̄i de passione xp̄i quā nō fuerit in ei⁹ potēte impedire eam. p̄placendo. s. illi passioni et accēptādo ip̄am p̄pter bonū p̄ns ex ip̄a. q̄ accepta fuit deo. **A**d 3^m dico q̄ violentum vnmodo opponitur naturali sicut violentum est lapidī sursum eē. q̄ naturale est sibi esse deorsum. et illo modo loquendo passio xp̄i fuit violenta anime ut naturaliter inclinatur ad p̄ficiendum corpus. Alio modo violentū

opponitur voluntario. et illo modo sic dictus est supra eo modo quod passio nolita fuit ab anima fuit violenta. et ut sic merebatur pati. Sed eo modo quod fuit volita et accepta a voluntate fuit meritoria et non violenta et hec patent in pede questionis di. 15.

Ad primum prin

cipale dico quod anima non potest dominatur corpori quantum ad omnem potentiam quam se tenet cum corpore: quod dicitur appetitui sensitivo immo minus. quod quantum ad potentias anime vegetative non dominatur super corpus quous quantum ad potentiam mortuam dominatur ut anima possit mouere corpus hic inde localiter. et ad hoc opus et ad illud sicut placet. sed non sic de vegetatiuis quod sunt omnino irrationalis non obediens anime in actibus suis quous. n. in potestate anime sit exhibere eis maius in qua agat. tamen maius exhibita non subiacet domino anime in actionibus suis. et ex sumptione alimenti impuri et debilitate virtutis in conuertendo fuisset corpus mortuum. Similiter anima non sic dominatur appetitui sensitivo quod ipse appetitui fuerit impassibilis sed vere voluit. igitur nec corpori ut non possit pati ex domino anime. et ita argumentum assumit vnum falsum. scilicet quod anima dominatur appetitui sensitivo ut non patitur et ita potest corpori. Ad 3^m de Jo. dico quod si ego in supposito et apposito statim eadem persona. sed non secundum eandem naturam. quod ego. scilicet supposito ubi est natura diuina pono animam meam a me ipso secundum naturam humanam. quod animam separauit a corpore non a verbo. ita quod ponere vel separare effectiue attribuit verbo. sed tamen natiue ut a quo sepetur anima. scilicet a corpore puenit sibi ratione humane nature. Per idem ad confirmacionem quod ut homo accepit mandatum ponendi animam. scilicet de placendo et patiendo animam ponit. sed non effectiue. ita quod ponere animam et non ponere fuerit in parte anime eius. et ta

lis expositio non est extorta. quia eadem auertas potest exponi parti de capite parti de membris. sicut hic. qui potuit transgredi et non est transgressus quantum ad posse transgredi exponitur de membris. quantum ad non transgredi exponitur de capite ita idem est aliquid potest exponi de christo ratione nature increate. et secundum aliquid ratione nature create. ad aliud vero clamore valido dico quod alterum fuit miraculum. scilicet quod clamauit valide in hora mortis. quia ex potentia verbi. sed quod anima fuerit separata per violentiam passionis hoc fuit naturale supposito miraculo primo de non redundantia glorie in corpus. nam omnia que passus est fuerunt quodammodo miraculosa. scilicet natura. quod quod non potest fieri nisi per supposito miraculo et si secundo miraculo possit naturaliter fieri: in relatione tamen ad miraculum necio per suppositum est aliquid miraculosum. Sed quod patitur christus est animam sensitiuam et corpus vel per portione inferioze rationis hoc fuit ex miraculo primo quod gloria anime non redibat in corpus id totum quod patitur fuit miraculosum. et in naturali patitur facto illo miraculo. sicut cecus naturaliter videt facta illuminatione miraculose.

Est predicta

P considerari oportet circa ista. 17. di. i. quod magis agit de his que per naturam humanam operatur est christus. quod per naturam operatur operatur humane est voluntas sine qua nec operatur est meritorium nec laudabile. id est per quod de voluntate. et de sequenti. de merito. Queritur ergo circa preteritum di. vtz in christo fuerunt due voluntates. Quod non quod omnis voluntas est domina sui actus. sed si in christo essent due voluntates altera non esset voluntas. quod non domina sui actus. probatur. quod in illa potentia non est domina sui actus que sequitur motum alterius potentie. quia sic sequi non est dominari suo actui sed subdici alteri respectu sui actus. sed si fuit in christo voluntas creata illa sequitur motum voluntatis ubi increate

qz verbum egit actōnem nature huma-
ne. igitur non fuit voluntas. § 7c. ¶
¶ Preterea qz in xpo nō sint tm̄ due vo-
luntates pbatur. qz cum ibi sit volūtas
libera sequens intellectū creatū. 7 p̄ter
hanc voluntas naturalis 7 volūtas libe-
ra 7 naturalis habeant oppositum mo-
dū ferendū vel tendēdi in obiectū: sequi-
tur qz erunt due voluntates. 7 in ipso ē
voluntas increata. §. ¶ Contra habuit
tm̄ duos intellectus. s. increatum 7 crea-
tum. igitur tm̄ duas voluntates.

Istam questionem

solut Dam. c. 6. di. qz sicut fm̄ fidez fir-
miter tenendū est in xpo esse duas nās
7 vnam ypostasiz. ita oportet cōcedere
sic p̄ns ex illo qz in ipso sint due p̄peta-
tes naturales 7 potentie vtriusqz natu-
re. sed potentie perfectissime nāe ratōna-
lis sunt intellectus 7 voluntas. igitur in
ipso sunt intellectus creatus 7 voluntas
creata 7 rōne nāe diuine est in ipso intel-
lectus increatus 7 volūtas increata.

¶ Preterea. s. di. 13. habet qz in xpo fuit
sūma gloria 7 sūma fructio. 7 di. 14. qz
in xpo fuit ois scia rōne nature assūpte
tū igitur cognitio 7 fructio p̄supponāt
intellectum 7 voluntatem: oportz pone-
re in xpo vtranzqz potentiaz optime dis-
positam. §. ¶ Sz est ne tm̄ vna volun-
tas creata in xpo. Dico qz voluntas pōt
accipi s̄b p̄p̄ia rōne. vel sub rōne gene-
rali 7 noie. s. p̄ appetitu. Et 2^o fuerunt
in xpo ad minus tres voluntates v̄l ap-
petitus. s. intellectualis increatus: rōna-
lis creatus. 7 irrōnalis. s. sensitivus. sed
qz voluntas addit sup̄ appetitum. qz ē
appetitus liber. sic stricte loquendo fue-
runt in xpo tm̄ due volūtaes. s. cōiter
accipiēdo voluntatē p̄ appetitu sic pu-
to qz in ipso sicut in nobis fuerūt tot ap-
petitus distincti quot sunt potētie ap-
p̄hensiuē in nobis. qz sicut alia app̄hēsi-
o est gustus 7 visus 7 tactus 7 odoratus.
ita est alia inclinatio 7 delectatio conse-

quens hāc app̄hensionem 7 illā. cōiter
tm̄ loquimur de appetitu sensitio sicut
de vno. 7 ille est qui sequitur virtutē ima-
ginatiuā. 7 sicut illa virtus imaginatiua
imaginat obiecta oium sensuum 7 in p̄-
sentia illorum 7 absentia. ita suo apper-
tu delectat in illis si sint cōuenientia. v̄l
dolet de illis si sint discōuenientia. s. sic
nō obstāte qz virtus imaginatiua sic pos-
set imaginari obiecta oium sensuum tā
in p̄sētia qz in absentia. nihilominus tm̄
ponimus alios sensus particulares 7 eo-
rum app̄hensiones particulariuz obier-
toz distinctoz. sic non obstante qz ille
appetitus consequēs imaginatiuaz pos-
sit appetere p̄uenientia ois sensibilis p̄-
ticularis 7 non appetere discōuenientia:
oportet p̄ter illum ponere appetitū
distinctos p̄ticulares. 7 est eadem neces-
sitas ponendū appetitus distinctos sicut
app̄hensiuas distinctas. ¶ Sz quid de
naturali voluntate 7 libera sunt ne due
potentie. Dico qz appetitus nātis in q̄libet
re generali noie accipit p̄ inclinatio-
ne nātis rei ad p̄p̄iam p̄fectionem. sicut
lapis nāliter inclināt ad centrū. 7 si i la-
pide talis inclinatio sit aliquid absolu-
tū aliud a grauitate tunc p̄nter credo qz
naturalis inclinatio hois fm̄ qz homo
ad p̄p̄iam p̄fectionē est aliud a volun-
tate libera. sed p̄mum credo salūm. s. qz
inclinatio lapidis ad centrum sit aliqd
absolutū aliud a grauitate 7 aliqua po-
tentia qua lapis habeat aliquaz opera-
tionem in centrū. sicut aliqui imagināt
mirabilis autē esset illa operatio. cu3 nō
esset dare terminum illius 7 esset actio
transiens. 7 cum centrū sit sibi p̄ueniēs
non agit actionem corruptiuam ei: nec
etiaz saluatiuā. qz non posset poni qua-
lis esset illa operatio. vel quis terminus
illius. ideo natural' iclinatio lapidis ni-
hil dicit vltra grauitatem lapidis nisi
relatōem. nec potest poni aliqua opera-
tio nisi forte respectu vbi p̄seruando p̄-
p̄rium vbi: qz forte suum p̄p̄rium vbi i

centro continue est in fieri. sicut lumen in medio. sed tunc actio illa non est in centrum. quia ubi non est in locante. s3 in locato. tunc dico q sic est de voluntate. quia voluntas nalis no est voluntas nec velle nale est velle. sed nale distrahit ab vtroq3. 7 nihil e nisi relatio pns potentiam respectu pprie pfectionis. vnd eadem potentia dicit volutas naturalis cum tali respectu necessario pnt ipam respectu pprie pfectionis. 7 dicitur libera fm rōnem ppriam 7 intrinsecam q est voluntas specificce. ¶ **A**lter pōt dicit voluntas nalis vt distinguit ptra potentiam vl voluntatē supnaturalem. 7 sic ipa in puris nālibus exns distinguit ptra seipam vt informatam donis gratuitis. ¶ **A**dhuc 3^o dicit voluntas naturalis vt elicit actum pformem iclinationi naturali. que semp est ad pmodū dicit autē libera inquantū in pte ei est ita elicere actuz oppositū iclinationi sicut pformem. 7 non elicere sic elicē

Ad primum pncipi

pale pcedo maiorem q ois volūtas est dña sui actus. Et cuz dicit in minori q voluntas sequēs motū alterius potentie non est dña sui actus. qz sōditur illi Dico sicut alias in .i. q. hui⁹ q vbi nullo causalitatē habet sup actū volūtas create in christo quā non habeat tota trinitas: ideo volūtas creata in xpo non priuat dñio respectu suoz actū plus ppter vnionem ad vbum q si nō vniret ei. tunc vltra ad arg^m fm duplitem opīonē in 2^o li^o tactaz. si volūtas sit tota cā 7 imediata sui actus. dico q nō sequitur motū trinitatis causantē eū voluntate actum voluntatis. sed trinitas tm ponit voluntatem in esse 7 sinit ipam mouere in actibus suis. ita q nō cooperatur ad operationē voluntatē nisi inquantū cooperabat ad esse pmutz voluntatis. 7 fm illam opīonem minor ratiōis e falsa. q voluntas in opa

tionē sequatur motum alterius agentis circa operationē suam. licet enī sequatur motum alterius in esse: non tamen in operari. imediate dico. ¶ **S**i autē teneatur q voluntas imediate causet operationem suam. 7 nihilominus etiā deus causat imediate cum voluntate. sicut imediate causat esse voluntatis. quia vt dixi verbum nullam operationem habet aliam a tota trinitate circa actuz voluntatis create. denominat tm verbuz 7 non tota trinitas ab operatione voluntatis create ppter vnionem q facit cōmunicationem ydiomatuz. tūc dico q voluntas in christo ita libere elicit 7 dominat actui suo: sicut voluntas mea suo. quia deus non operat ad operationem illaz nisi voluntate libere agēte 7 determinante se ad operandum. et tunc deus operatur cum ea. licet tamē illic non sit pma libertas 7 dñitū: sed i voluntate dei que non habet causaz aliaz operantem cum ea ad actum suuz. s3 tm est ibi tanta potest eē in creatura. ¶ **A**d 2^m dico q voluntas naturalis vt sic non est voluntas neq3 potētia sed tm dicit iclinationem potētie ad recipiendum pfectionem. non ad agēdum. 7 ideo vt sic est imperfecta nisi i illius pfectione ad quam illa tendentia iclinat potētiā. vnde naturalis voluntas non tendit sed est ipsa tendentia qua voluntas absolute tendit. 7 h passive ad recipiendum. sed est alia tendentia in eadem potētia vt libere 7 active agat 7 tendat eliciendo actum: ita q in vna potētia est duplex tendentia actiua 7 passiuā. tunc ad formam argumēti dico q voluntas naturalis fm forma le quod importat: non est potentialis voluntas: sed iclinationis voluntatis et tendentia qua tendit in pfectionē.

De merito christi

Esti etiam non est pretermittenda. Circa ista. is. di. in q mag

agitur d. merito christi quod processit ex eius voluntate querunt duo. pmo vtz christus meruit in primo instanti. et arguitur q non: quia non potuit peccare. igitur nec mereri. antecedens patet ex di. 12. vbi probatur est q non potuit peccare. pna probatur. quia voluntas coniuncta perfecte fini ultimo non meretur. aliter beati merentur. vel si sic. eadem ratione posset peccare. sed voluntas christi fuit perfecte coniuncta deo p fruitionem in primo instanti. ergo etc.

Preterea voluntas christi semp fruebatur. igitur nunq meruit. pna probatur quia aut fruitio et meritum essent duo actus aut vnus. non duo. quia voluntas creata fruitur quantum potest. sed vna et eadem potentia circa idem obiectum non habet actum adequatum vnum et preter hunc alium distinctum. quia sic sequitur contradictio. sed pimum obiectum meriti est ipse deus diligibilis propter se amore amicitie volendo sibi bonum. et similis est obiectum fruitionis. igitur non sunt duo actus. nec vnus: qz de ratione actus meritorij est q contingit eliciatur. ita q voluntas vt prius natura illo actu possit contingit elicere actum vel non clicere p illo nunc p quo dicitur. sed actus beatificus no elicit contingenter. sed necessario. aliter non esset beatificus. cuz igitur habeant oppositas conditiones. scilicet contingens et necessarium non possunt esse idem actus.

Preterea premium excedit meritum: sicut finis illud qd est ad finem. sed nullus actus christi fm naturam creatam potest esse perfectior illo quo voluntas christi tendit in deum et fruitur eo. igitur talis actus non potest esse meritorius. quia. qz tunc oporteret dare alium actum voluntati create meliorem qui eet premium et finis illius. quod non potest ee. nec idem est melius seipso. **P**reterea non meruerit in primo instanti arguitur specialiter. qz omne qd est: qn est: necesse est ee. qz si illud qd

est eet contingens hoc no est p illo instanti in quo est. sed pro illo in quo ca pcedens posset illud contingenter causare: sed voluntas si meruerit in primo instanti non pcessit actus. et ita si actus ille no potuit non poni: non potuit non fuisse igitur fuit simpliciter necessarius. et per consequens non meritorius. **P**reterea. due mutationes quarum terminus vnus precedit terminum alterius non sunt si mul duratione. scilicet creatio voluntatis in esse pmo. et motio voluntati ad prius actum sunt due tales mutationes. qz terminus creationis vt esse voluntatis pre supponit termino alterius. scilicet ipsi actus. igitur non potuit sil esse pmo et operari igitur non potuit mereri in primo instanti. **P**reterea si sic. igitur angelus potuit peccare in primo instanti. pbatio pna. qz fm pbz 4. phicoz. eadem est mensura oppositoz. Unde sicut simplicitate necessaria sunt supra tempus. ita et impossibilia. igitur meritum et demeritum eadem mensura mesurant. et ita si christus in primo instanti potuit mereri. angelus in primo instanti potuit peccare. pns est falsum. qz tunc potuit angeli redunderet in deum. qz oem coeuz esse cuius est causalitas a causa talis effectus. Exepluz de igne et splendore. qz vterqz e a generate igne. hoc etia probat Anselmus. de casu diaboli. c. 15. q angelus non potuit hunc a seipsum velle. qz si elicit prima volitione a se. aut hoc est volendo aut non volendo. No potest dici q non volendo: quia tunc nihil elicit igitur volendo. et tunc ante pimum velle erit velle. igitur pimum velle habet a deo. et ita non posset peccare nisi peccatum redundaret in deum: sicut in causa eius. **P**reterea. in primo instanti fuit in angelo motus naturalis rectissimus voluntatis qui naturaliter pcedit velle liberum. cuiusmodi est peccare. igitur non potuit sil in primo instanti ee motus naturalis rectissimus voluntatis et velle deordinatum. qz tunc sil eet contradictio. scilicet q eet rectissimus et no rectissimus. **C**ontra

Ad actū meritorium sufficiunt potētia que potest mereri et dispositio gratuita .s. gratia: presentia obiecti: et vsus potētie circa illud. oīa illa fuerunt in xpo in primo instanti p3 de potentia gratuita et presentia obiecti. de vsu potētie. s. q potuerit vsu gratia eliciendo actum. p batur. q2 fm Aug. 6. de tri. c. l. splēdor genitus ab igne eēt eternus si ignis esset eternus. Dicit genitus ab igne. igit res et operatio sua possunt eē simul p quocunq instanti.

In ista questione

pmo videndum ē quādo xpus meruit difficile tñ videtur saluare q meruerit: cum fuerit beatus et perfecte coniunctus fini fm voluntatē in pmo instanti. vñd si in primo vel aliquo alio potuit mereri videt q alij beati mereant vel mereri possint in infinitū: et ita eoz premiuz nunq perfecte habet. ¶ Videnduz tñ est pmo quid sit meritum. Et dico q meritū est aliquid acceptatū in alio p quo ab acceptante est aliqd retribuēdū illi in quo est qsi debitū illi. p illo merito. vel alteri p quo meruit. non. n. meritum dicit semp actum qui sit in ptate eius cui sit retributio. sed hoc soluz est qn aliquis meret sibiipi. quando autē vnus meret alteri p oīones vel alias affectōes acceptas deo gruis illa sunt i potestate merentis. nō tñ sunt in ptate ei p quo facit. et tunc meritū formalr dicit ordinem alicuius laudabilis i merente ad acceptantē. qd acceptans acceptat vt retribuat ei p quo acceptat. et ex hoc sequit q vnus pot mereri p alio. q2 tñ in deo nihil est acceptandum non acceptatum: iō in descriptione meriti nō oportet addere acceptādū in ordine ad deū. deus igit acceptans bonū factuz vel bonū velle alicuius retribuit sibi si indigeat. si tñ sit ita perfectus q nō indigeat pfectiōe sicut xps: retribuit alijs p qui

bus meret. ¶ Tunc ad ppositū loquēdo de merito pur cōsistit in bono velle voluntatis. dico q xps meruit nobis tali velle. et dico q radix alicuius meriti cōsistit pprie loquēdo de merito in affectiōe iusticie voluntatis nō autē in affectiōne pmo di: nec in affectōe iusticie: vt ordinat affectōem pmodi. hoc p3. q2 pmiū obiectum circa qd aliquis meretur: pmo. est ipse deus fm q affectōne iusticie vult deo bonum vt esse et bene esse. s. iustum sapientem et. s3 voluntas affectōe pmodi respicit pprium bonuz et aliqñ inordinate nisi regulet et ordinetur affectiōne iusticie. ideo meritum non consistit pmo in affectiōne iusticie vt modetur affectiōnem pmodi circa pprium bonum. sed sicut pimum demeritum angelorum fuit inordinatus motus et desiderium beatitudinis circa deuz. ita meritum est ordinatus motus circa deum volendo sibi bonuz. et post volendo cū debitis circumstantijs sibi pungi ipm i se et in alijs. et ideo esse licitum affectiōne commodi si non ordinetur et modetur affectiōne iusticie: est demeritum. quia est immoderatus appetitus pprij boni. vel si posset esse indifferens d quo nō modo. forte. n. potest fm q puenit affectiōnem iusticie. ideo i affectōne commodi nisi referat ad vltimū finē affectōne iusticie nō p̄sistit meritū. S3 alij bti a xpo: q2 fm totā voluntatē p̄iuncti sunt ultimo fini. s. deo affectōe iusticie pfectis sine. et habēt sumū pmodū sibi qd appetit affectōe pmodi. s. affectuz summi boni: iō nō p̄nt habere actū oppositum affectōi pmodi vt libere velit aliqd qd nō sit eis pmodū. nullū. n. est obiectū in patria qd possint velle qd sit eis incommodū. S3 xpus fm aliqd fuit vltor et passibilis fm p̄ez sensitiuz et portionez inferiorē voluntatis. ideo multa habuit obiecta p̄ntia sensibus et portioni inferiori que potuit libere velle contra affectiōnem pmodi que semper est ad pueniēs

illi cuius est. ideo ieiunando. vigilando. orando et multis alijs potuit mereri. ul' excercendo talia exterius. uel uolendo interius talia propter deum. tunc dico q' licet angeli habeant bonas operationes circa nos uel alijs beati. quia tamen illi actus sunt inclusi in beatitudine illorum: hoc est ratione beatitudinis: et ex illius plenitudine et collatione obligantur nobis a deo. pot' dici q' non merentur: sed huiusmodi operationes christi predictae non includuntur in sua beatitudine. ideo per illos actus meruit. quia quantum ad illos actus fuit viator: non comprehensor. ita q' radicaliter includatur in sua beatitudine. Similiter si hoc non placet. s. q' meruit tamen actibus partis se sitius imperatis a uoluntate secundum primam oppositum. s. q' non patitur secundum partem intellectiuam. tunc potest dici q' quantum ad omnes actus portionis inferioris potuit mereri. de his dico qui respiciunt ea que sunt ad finem. sed quomodo: dico q' et si portio superior fuit perfecte coniuncta deo secundum actum beatissimum: fuit tamen eadem uoluntas passibilis secundum portionem inferiorem. et ut sic fuit uia trix et potuit mereri protra illud quod est in termino simplicitate non potuit mereri. s. portio inferior fuit simpliciter in termino. quia non potuit habere actum inordinatum circa aliquid ad finem igitur fuit detata et beatificata quantum potuit quia non est ipsius partis inferioris habere actum circa obiectum eternum immediate. s. circa alia in relatione ad illud obiectum. Preterea sicut in nobis meritum respicit partem intellectiuam sic in christo. sed in nobis non est meritum in portione inferiori nisi fuerit in superiori placere sicut nec peccatum. igitur nec christus potuit mereri secundum portionem inferiorem tamen nisi mereretur secundum superiorem. ¶ Ad primum horum cum dicitur q' portio inferior fuit simpliciter in termino. et ideo non potuit mereri. Dico q' portio inferior in christo dicitur esse in termino ex

hoc q' portio superior coniungebatur deo perfecte. s. q' affectione iusticie non potuit uelle nisi ordinatum et iustum et ideo non potuit peccare. s. tamen non fuit secundum partem inferiorem ex coniunctione cum deo in termino sic q' habuit impassibilitatem. nec habuit omnem quod habere potuit secundum affectionem commodi. quia non habuit summum bonum sibi coniunctum quantum potuit coniungi. sicut est in simpliciter beatis et in christo modo de facto in patria. quia igitur sic fuit potuit aliquid accidere sibi in affectionem quodammodo quod tamen acceptauit. et ita mereri potuit et proter hoc etiam portio inferior meruit elicendo operationes circa creatura. ut diligendo matrem et alios bonos in deum et malos propter deum. ideo quando dicitur q' secundum portionem inferiorem fuit in termino. si intelligatur omni modo in termino falsum est. Ad secundum cum dicitur q' meritum complete non est nisi in superiori portione. Dico propter argumentum q' christus meruit secundum portionem superiorem et secundum omnem actum eius. hoc tamen est difficile tenere propter alios beatos qui tunc uidentur posse mereri in infinitum. probatur autem illud quia omnis actus acceptat a deo tamquam actus bonus et laudabilis pro quo deus uelit aliquid retribuere illi et actum acceptat uel alteri pro quo fit est meritorius. huiusmodi est omnis actus christi secundum naturam humanam. etiam actus beatificus quo secundum portionem superiorem fruit deo. quia persona illa non secundum omnem portionem suam fuit simpliciter in termino. ideo potuit deus omnem actum creatum illius persone acceptare tanquam dignum aliquo bono pro eo retribuendo illi persone si indignus esset uel alteri scilicet nobis pro quibus meruit et hoc tenendo oportet dicere q' si actus beatificus secundum portionem superiorem christi fuit meritorius quod non includit contradictionem actum beatificum Michaelis uel alterius beati: potest se acceptari tanquam aliquid dignum

retributōe. qđ retributum daretur propter meritum. puta Michaeli daretur aliquid propter actum meritorium custodie quā exercet circa me. tamē de facto deus non sic acceptat actum illū. quia persona illa est totaliter extra statum merendi sicut totum subiectū. non sic xpus sicut sicut aliquid fuit in statu viatoris. ut propter hoc ois actus eius creatus acceptus esset et meritorium illis pro quibus offerrebat deo. Sed quomodo hoc: ex quo fuit extra viam sicut portioem superioris non videtur quod sicut illam posset mereri plus quam alius beatus in patria. Rūdeo sicut meritum non respicit nec consistit tamen in ipso actu elicito sicut in conditionibus aliquo modo per se suppositi elicentis. sic acceptatio diuina non solum respicit actū sicut conditiones accidentales suppositi elicentis. Exemplus aliquis offendit me veniunt duo et rogant pro offensa veniā tertium offendentis. pono quod uterque eque gratiose et efficaciter roget. rogatio est causa quare dimitto offensam formaliter loquendo. tamen aliqua accidentalis conditio potest esse in alterius illorum supposito propter quam citius et magis dimittā offensam. propter rogationem vnius quam alterius. puta quod sit amicus vel aliquid tale et tamen supplicatio est causa principalis quare offensam dimitto. Ita in proposito quod persona sit sicut aliquid extra simpliciter terminum est aliquam causa quare eius actus etiam beatificus est meritorium et non alterius. scilicet angeli vel anime Petri et maxime cum talia dependant ex liberalitate diuina acceptante vnius actum et non alium. non tamen est contradictio utrumque acceptari tanquam meritorium sicut viam istam quod videtur difficile. Sed tunc ultra posset esse dubium. an fructus respectu vbi in se sit actus meritorium vel actus ille ut tendit in oblecta alia relucet in verbo. scilicet dilexit matrem visam in verbo et alios electos ita visos propter deum et in deum et

alios inimicos propter deum. **¶** Et posset dici quod utroque modo vel maxime ut actus tendit in alia a deo visa et dilecta ibi. **¶** Habemus igitur quod tripliciter potuit mereri eligat via magis grata.

Est igitur videndum

an potuerit mereri in primo instanti et potest dici quod sic. nec video oppositum: quia omne habens actum primum perfectum et obiectum primum in ratione obiecti si non impeditur et non sit actus eius successiuus sed permanens potest agere pro quocumque instanti: si omnia ista concurrant. quia non plura requiruntur ad actum. et hec omnia fuerunt in christo in primo instanti conceptionis. quia. scilicet potentia perfecta gratia. obiectum presens per intellectum. scilicet tota trinitas cui poterat velle bonum propter se. et non impediatur. et actus volendi est permanens. **¶** Contra rationem hanc insto ut magis de clarer. et pro quod adhuc omnibus istis positis non est actus meritorium. quia ad talem actum requiritur deliberatio et electio. electio autem presupponit syllogismum practicum et discursum et discursus moram. est. n. actus meritorium electus. **¶** Rūdeo huiusmodi discursus et syllogizatio practica est ad hoc quod habeat actus electiuus voluntatis. et factio iudicio per cognitionem practica voluntas eligit. et quando voluntas eligit rationem practica non discurrit. quia facta resolutione practica sententiat de eligendo. si sententia ultimata possit haberi sine discursu precedente ita perfecte poterit voluntas libere eligere in instanti sicut precedente illo discursu. sed perfectus in cognoscendo non discurrit. sicut artifex in catharizando non discurrit in percussione cordas nec syllogizat. als videtur imperfectus hoc habetur per philosophorum cum igitur christus a principio sue conceptionis fuerit perfectus in cognitione omnium saltem abstractiua. potuit sine

tali sylogizatione eligere. quia electio d
se est actus simplex.

Hoc uiso uidendū

est quid meruit. et dico q non meruit si
bi fruitionem. quia si sic. aut operatiōe
elicta circa ea que sunt ad fines aut cir
ca ipm finem. non pmo mō. quia pmo
actum habuit circa finem fruēdo pmo
s. q aliquē actum haberet circa aliqd
qd est ad fines. et si meritū fuit circa ali
qd vel aliqua obiecta visa in verbo ut
dictum ē naturaliter tñ pcessit operatō
circa ipm finem. s. trinitatē vel essentiā
in tribus. ¶ Nec actu fruitionis q frue
batur trinitate meruit eandem fruitio
nem. quia hoc non esset aliud dicere q
meruit fruitionem. quia habuit fruitio
nem. vel meruit quia deus dedit actuz
qd nihil est dicere. quia nullus actus ē
meritorius sui ipsius. lz possit eē alterius
igitur deus liberalitē sine aliquo merito
precedente p iunxit voluntatem istaz p
fruitionem ultimo fini. et ita non meruit
ibi fruitionem. Unde Aug. 13. de tri
ni. c. 91. dicit q summa gratia est q ho
mo in unitate persone est deo p iunctus
et quis loquatur de gratia unionis. i.
gratuita dei voluntate vniente: tamen
ad unionē istam pcomitanti sequit gra
tia fruitionis de facto. ideo fuit summa
grā sine meritis pcedentibus. ¶ Sed
contra. gloriofius est habere pmiū p
merito q sine merito. igitur ponēdum
est in xpo. ¶ Preterea pōritas nature
videt sufficere ad meritum. cum igitur
int voluntatem et actum elicituz possit
eē pōritas nature: videt q hoc sufficēt
ad merendum fruitionem. vel idē actuz
ut pōritas natura seipo pōt esse meritoria
respectu sui ipsius. ¶ Ad pmiū istozū
cum dicit q gloriofius est et. Dico q ve
rū est d pmiū qd potest haberi ex me
ritis. sed hęc coniunctio aīe christi cum
deo per actuz fruitionis fuit tanta et tā
excellens q ad ipam non potuit prece

dere meritum. et nobiliss est habē actū
ad quem non potest pcedere meritū ex
liberalitate dantis: q habere actum de
biliozem cuz multo merito precedente.
et videtur hoc rationabile. quia sic de
creauit inesse nature aliquam naturam
puta naturam angeli ad quā creandaz
non potuit coopari causalitas cause
ppter perfectionem talis nature. ita in
genere moris creauit deus aliquē actū
beatificum ad quem non potest eē actū
aliquis meritorius pōrit. et huiusmodi
fuit actus beatificus anime xpi. et hoc p
pter nobilitatem et excellentiam actuz
modi habendi actum. qz imediare ante
q haberet aliquem actum circa ea que
sunt ad finē. ¶ Alter. ponendo q actū
ille potuerit cadere sō merito et si glorio
fius fuisset habenti actuz meruisse illū
q non meruisse. non tamen simpliciter est
gloriofius. quia decens est ppter alios
et ppter perfectionē illius status q illic
inueniant omnes gradus principales i
actibus beatificis. ut actual beatitudo
christi sit maior beatitudine oīum crea
turarū. nam ibi sunt aliqui beati q nū
q fuerūt inimici actuali peccato actua
li. ut multi innocentes. et multi alq qui
aliquādo fuerunt inimici. ut mortali
peccantes et postea penitentes. est ibi eti
am beata uirgo mater dei que nunquā
fuit inimica actualiter rōne peccati ac
tualis nec rōne originalis. fuisset tñ nisi
fuisset pseruata. igitur decens fuit q
esset beatitudo alicuius psonē sine oī
merito precedente. nec tō anima christi
fuit ingloriofior. qz si actus potuissz ca
dere sub merito anima illa potuissz me
reri illum nisi fuisset pseruata actu be
atifico et sic pueniri ex liberalitate dā
tis ē maioris nobilitatis. sicut si mihi
daretur illud quod habebō in fine tori
us laboris meritorij nunc. et illud mag
est ad decorem status beatorum. ut dic
tum est. Ad secundum dico q pōritas
nature potentie precedentis actum nō

sufficit quia non est meritum nisi in aliquo actu vel passione accepta. sed uoluntas ut prior natura non habet aliquem actum vel passionem acceptam a uoluntate ratione cuius potuit mereri actum beatificum. quia ille actus precessit omnem meritum. nec idem actus est meritum et premium quia alterum excedit ut premium tum etiam quia hoc est dicere quod meruit quia deus dedit meritum. sed idem actus in christo potuit esse premium sibi et cum hoc merito? alijs ut dictum est. Preterea talis deus non est nisi rationis considerans actum illum diuersimode que non sufficit ad actum meriti et premium. Sed nunquid meruit sibi passibilitate anime et corporis. Magister dicit in littera quod sic. Contra istud quod insinuat si non fuisset per miraculum impeditum quantum est ex ratione sui ante omnem actum causatum illius persone non cadit sibi merito illius persone sed gloria et impassibilitas corporis et anime fuisset in primo instanti unionis nisi per miraculum fuisset prohibita. Potest dici per sententiam cum magistro et per glossam quod quis non meruerit directe impassibilitatem utriusque: meruit tamen amotionem impedimenti propter quod non in fuerunt statim. scilicet desitionem miraculi prohibentis: redundantiam glorie in portione inferiori et in corpore. De alijs que possent hic tractari. scilicet quod meruit et qui hoc dicit deus sequenti.

Ad primum principi

pale cum dicitur quod non potuit mereri simpliciter sicut nec peccare. nego primum in christo. Nam licet perfecta conuictio fini perfecte detrans secundum omnem modum ipsum coniunctum. scilicet secundum affectionem iusticie et secundum affectionem commodi secundum quod affectio iusticie uult pro bono deo et secundario sibi. et affectione commodi uult se sibi bonum quod alij sci a christo coniunguntur deo. quia sunt totaliter extra viam et in termino prohibeat sic mereri sicut et peccare quia

tamen affectio iusticie potest separari ab affectione commodi. ut scilicet aliquis affectione iusticie summe coniungatur fini. ita quod nullo modo possit iniuste uelle uel peccare. tamen non coniungatur affectione commodi ut habeat summum in bonum summe sibi coniunctum et intus posset pati. primo portio superior in christo coniungitur deo per gloriam quietantem illam portionem et per affectionem iusticie totus homo ut peccare non posset. potuit tamen pati quia aliquis accidere potuit contra affectionem commodi. et illud potuit christus ordinare uelle et acceptare et ita mereri et sic patet quod non est simile de christo et beatis. Ad secundum tenendo quod meruit secundum portionem inferioriorem. De hoc quod actus beatificus et meritorius sunt duo actus quia unus respiciebat eternam et alius temporale in ordine ad finem uel terminum. nec oportet quod uniuersaliter omnis actus meritorius sit primo et inmediate in executione circa deum. sed sufficit quod intentione. unde in executione potest aliquid immediate diligere et finaliter in deum reduci. Hoc dicens argumentum solutum est. Sed si teneatur quod meruit secundum portionem superiorem tunc potest dici quod fuit circa obiecta reluctia in uerbo. sicut diligendo electos et uolendo eis bonum. Et quando dicitur quod hoc non fit uno actu. uerum est sed duo. Et cum probas quod non. quia portio superior habet actus adequatum in beatificum respectu obiecti beatifici et non interruptum. igitur non potest simul habere alium circa alia reluctia in uerbo nego consequentiam. quia licet actus ille fuerit adequatus intensiue ita ut perfectiorem habere non posset non fuit tamen adequatus extensiue: quin simul alium imperfectiorem habere posset. alioquin nullus beatus posset cognoscere res in proprio genere. quia eadem potentia cognoscit deum uisione beata et alia in genere proprio. Ad aliud respondet in 2o libro. Dico finem quod actus fuit contingens in primo instanti.

Contingens. n. nunq̄ est formaliter cōtingens nisi quando est ideo contingens quando est contingenter est. non tamen loquor in sensu compositionis. Non. n. omne ens quod est. est necessarium. voluntas ergo in p̄mo instanti vt prior natura suo actu. ita contingens elicit actū suum sicut si per diem precessisset actū elicitum. Unde sicut entia anteq̄ sint: quedam sunt contingētia & quedaz necessaria. sic etiam quando sunt: quedaz sunt contingenter & quedam necessario tamen ad formaz argumenti als respōdi. quere di. 39. p̄mi li. vnō non est ratio quare contingētia sunt contingētia. quia eorum causa duratione precessit. sed quia causa quando causat contingenter causat. ¶ Tamen potest p̄positio distingui fm compositionem & diuisionem dicendo sic. Omne quod est: q̄n est necesse est esse. falsa est & diuisa. Vel sic. Omne quod est: quando est: necesse est esse. vera est & composita. preterea aliter est falsa fm quid & simpliciter patet. ¶ Ad aliud cum dicitur quando due mutationes sunt ordinate fm prius et posterius & termini similiter. verum est si tempore & tempore. & si natura & natura. hic autem tantuz est ordo nature inter mutationes & talis est inter terminos. ¶ Ad aliud cum dicitur q̄ si chriſtus potuit mereri in primo instanti & angelus peccare. de p̄nte posset esse magna altercatio. Dico tamen p̄ nunc q̄ potuit peccare in primo instanti & libere & voluntarie. vt voluntas est p̄ natura actu elicitu. quia habens primum cōp̄fectum & obiectum approximatu. si nō impeditur & actus eius sit permanens. potest habere actum. omnia ista poterant esse in angelo in primo instanti. vt supra dictum est de merito xpi. & eque tenet de velle inordinato sicut de ordinato. Et hoc est q̄ Aug. dicit. xi. de ci. c. 13. qui sentiunt malum angeluz peccasse a principio. hoc est q̄ semper fuerit s̄ pec-

cato non ex hoc euz manicheis sententiā ponentibus vnum deum malum. & ita non esset deus auctor illius mali. sic igitur secundum tenentes q̄ peccare potuit in p̄mo instanti diceretur q̄ peccasset; nō inquam effectiue a deo: sed vt est de nihilo. als eius peccatum redundaret i deum. Et cum dicit q̄ omnis effectus eoeius cause secūde est a causa prima & sic peccatum angeli esset a deo sic ignis est a deo ita & calere. Dico q̄ si p̄positio sit vera intelligenda est de positiois & non de priuatiuis. peccatum autē formaliter est priuatio boni q̄ deberet in esse actui elicitu quando elicitur & non inest. ¶ Alter potest dici q̄ p̄positio ē falsa. s. q̄ omne eoeium cause secūde effectiue inest sibi a causa sua: quia non ē contradictio de opposito. Unde si deus crearet vel agens creatum generaret solam substantiā ignis. illa haberet in se causalitatem respectu quantitatis & caloris. vñ in eodē instāti rēporis in q̄ esset fm substantiam: esset q̄tus & calidus q̄uis non in eodē instanti nature: posito etiam q̄ generans ignē anihilaret ita q̄ nunq̄ esset nisi per vnū instās. Vñ posito q̄ generaret calidus q̄ nō posset generare in se calorem alium in eodē instanti. hoc nō esset ratione alicuius contradictionis. sed solum quia duo accidētia eiusdem rationis non possunt ēē in eodē subiecto: quod tamen est falsuz fundamentuz. ¶ Preterea nō ē vez vlr q̄ sic generas dat s̄bz rei ita dat accidētia causalr imēdiate. s. si vez sit hoc nō est vez nisi i generatōe vnuoca. in p̄posito autē nihil valet. iō potest s̄ba esse a deo & actus maxie quo ad deformatiōē potest esse a voluntate ipsa. ¶ Ad illud Ans. ip̄e videt fingē vnū angelum sc̄m in affectōe p̄modi nō i affectōe iusticie. & q̄d m̄z nec tal' angel' si fieret posset mereri p̄ q̄ bos. seq̄ref. n. effrenate apphēsiōē intellect'. sic nē appetit' sensitiu'. & hoc affectōe p̄modi. vñ in āgelo

citur q̄ meritū xp̄i p̄t̄ duplici considerari. scilicet fm̄ sufficientiā et fm̄ efficaciaz. p̄mō meruit oibus deletionē culpe et collationem gr̄e et gl̄ie. sed 2̄mō nō sc̄z fm̄ efficaciaz. quia nō omēs p̄secuti sūt redēptionē. ¶ Meritū. n. xp̄i vt dicunt: habet quandā infinitatē ex supposito xp̄i qd̄ elicēbat et exercuit opationes illius nāe assumpte et ideo vita illius suppositi et opationes fuerūt bonū infinitū. p̄pter qd̄ et mors et passio et alie opationes habuerūt quandā infinitatē vt sufficerent pro infinitis peccatis delendis. et infinitis gratiis et gloriis conferendis. ¶ Confirmat hoc p̄ Ansb. 2̄ cur deus homo. c. 14. vbi vult q̄ homo deberet potius eligere omne aliud a deo destrui et p̄ire q̄ mortem vel aliquā lesionē inferre illi hoi. quia vita eius erat tanta vt i infinitū esset plus amabilis q̄ peccata etiā infinitoꝝ hominum si esse possent: sint odibilia. ideo eius mors fuit sufficiens p̄ redemptione oium. et multa dicit ibi de excellentia vite. et per p̄sequēs de acceptatione mortis. quia tantū acceptat mors p̄ illis redimendis q̄tū valuit vita illius: sed vita eius fuit ita amabilis vt hō potius deberet eligere oia peccata mundi cadere supra se. q̄p̄scienter aliquā violentiā intulisse corpori xp̄i: fm̄ doctrinam suā. ¶ Quantū vero ad efficaciam nō meruit oibus. quia actus actiuorum sūt in paciente et disposito et vnito agenti. sicut p̄z in agētibus et patientib⁹ corporaliter. igitur sic erit in actōe meritoꝝia quātū ad influentiā in alios. s̄z iunctio cū xpo requisita vt meritū xp̄i valeat eis est p̄ cognitionē et dilectionē fm̄ q̄ homo disponit se ad gratiā cognoscēdo et diligēdo deum. non autē omēs sic se disponūt quare nō oibus meruit fm̄ efficaciaz. ¶ Contra hūc modum dicēdi arguo. quia dicta ista q̄bus dicitur q̄ vita xp̄i fuit ita excellens vt haberet quādam infinitatem videntur ip̄erbolica et exponēda. quia nūc loquimur de bono

velle xp̄i quo meruit et acceptauit passionem p̄ oibus quantū ad sufficientiam vt dicunt. si bonū velle xp̄i erat tantū acceptatū quantū erat persona verbi. tūc cū persona verbi sit simpliciter infinita illud bonum velle xp̄i fuit infinite acceptatū. sed cuz deus nihil acceptet nisi quantū h̄z de acceptabilitate. igitur illō velle ratione suppositi habuit rationes infinite acceptabilitatis. et tunc i acceptabilitate non esset differentia in velle p̄prium verbi in se. et velle illius nature i verbo. quia ex parte acceptabilis non ē maior acceptabilitas: igitur verbū volendo bonū circūscripta natura assumpta potuit mereri quo falsū est. et vltra sc̄d̄ q̄ trinitas t̄m diligeret velle nature assūpre sicut verbi increati qd̄ nihil est dicere. quia hoc est ponere creatum habere tantā diligibilitatem sic increati. ¶ Preterea huiusmodi velle nō est plus acceptū deo q̄ sit. si igitur infinite fuit acceptum vel p̄ infinitis: tūc velle illud cū relatione ad suppositū verbi fuit formaliter infinitum. igitur aia xp̄i potuit ita perfecte frui deo vt velle cum tali respectu sicut verbū suo velle p̄prio. quod nihil ē nisi ponere aiam verbū. ¶ Preterea per se p̄ncipiū illius velle sumptū cum omnibus respectibus ad verbum vel ad aliō est finitum. igitur et velle fuit formaliter finitum et limitatum: et p̄ p̄sequēs finite acceptatum. nec habuit verbus causalitatem aliquā super illud velle quaz nō habuit tota trinitas. ¶ Et si detur q̄ verbum habet specialem efficientiā sup actum illum adhuc non sequitur q̄ sit formaliter infinitus et infinite acceptus. qz actus sic infinitus non p̄t̄ essentialiter dependere ab aliquibus causis finitis: in p̄fectione cum causa infinita coagentē. ita q̄ creatum habeat essentialē causalitatem sup illū actū et nō accidentalem tantū. sic nā assumpta sup velle verbi. et sicut albedo in edificatoꝝe super edificatore. igitur esto q̄ verbum specialiter ege-

rite ibi aliter q̄ trinitas adhuc nō sequit̄
q̄ actus ille habeat vnde infinite accep-
tetur. ita q̄ fm̄ sufficientiam valeat pro
infinite redimendis: sed sicut meritum
fuit finitum in se. ita fm̄ iusticiam com-
mutatiuam fuit finitum retributus. igit̄
tur non meruit infinite fm̄ sufficientiā
in acceptatione diuina. sicut nec fuit in-
finite acceptum. quia in se finitū. **P**re-
terea p̄tra 2^m q̄ nō meruit oibus fm̄ ef-
ficaciā. q̄ agēs nō agit nisi in disposito
et vnito. Quero a te vtz̄ xp̄s tm̄ meru-
it q̄ hntes gr̄am quocunq̄ et vndecun-
q̄ hoc esset haberēt gloriā ex merito
xp̄i. et si hoc solū igit̄ non meruit nobis
p̄mā gr̄atiā baptismalē in no. te. nec gra-
tiam datam in sacrificijs et circūcissione
in ve. te. quod est falsū. quia vnde veni-
ret nobis gr̄atiā illa p̄mā: oportet igit̄
dicere q̄ meruit nobis gr̄as p̄mā q̄ iun-
cti essemus sibi. igit̄ur meruit vt nō iun-
cti iungerent sibi. et hoc potissime cō-
sistebat meritū. **I**git̄ur nō solum meruit
vt coniuncti sibi vltterius cooperentur
ei. et sic tandem glorificarentur: sed me-
ruit vt non vniti vnirentur. etiam qui
nunq̄ se disposuerūt. Unde magis me-
ruit gr̄am baptismalē et p̄mā. q̄ quod
cūq̄ opus postea ex gr̄atiā.

In questōne igit̄ur

ista tria sūt videnda. p̄^o quō meruit q̄tū
ad efficaciam. 2^o quātū ad sufficientiā. ali-
ter intelligendo vocabula ista. 3^o quid
meruit. **Q**uantū ad p̄mum dico q̄ in
carnatio xp̄i non fuit occasionaliter pre-
uisa. sed sicut finis imēdiatē videbatur a
deo ab eterno. ita xp̄s i natura hūana
cū sit p̄p̄nquior fini ceteri. p̄us p̄destia-
tur loquēdo de his que p̄destinant tunc
iste fuit ordo i p̄uisione diuina. p̄^o n. de^o
intellexit se sub ratione sūmi boni. in 2^o
signo intellexit omnes alias creaturas. in
3^o p̄destinavit hos ad gloriā et gr̄atiā
et circa alios habuit actum negatiuum
nō p̄destinando. in 4^o p̄uidit illos ca-

suros in Adā. in 5^o p̄cordiauit siue p̄-
uidit d̄ remedio qn̄ redimerentur p̄ pas-
sionem filij. ita q̄ xp̄s in carne sic et oēs
electi p̄us p̄uidebat et p̄destinabat ad
gr̄am et gloriā q̄ p̄uideret passio xp̄i:
vt medicina p̄ lapsum: sic medicus p̄us
vult sanitate homis q̄ ordinet de medi-
cina ad sanandum. Sicut aut̄ p̄ius p̄e-
destinantur electi q̄ passio xp̄i p̄uidea-
tur vt remediu p̄ lapsum eorum. ita to-
ta trinitas p̄uidit xp̄i passionē tanquā
medicinā acceptandā p̄ electi cadētibus
in Adā p̄ius p̄destinatis ad gl̄iam si-
nalem. et sicut verbū p̄uidit passionem
patri offerendā p̄ p̄destinatis et electis
et sic eam efficaciter obtulit i effectu: ita
tota trinitas p̄ eis passionem efficaciter
acceptauit. et p̄ o nullis alijs fuit efficaci-
ter oblata. nec ab eterno accepta: et me-
ruit eis primā gr̄atiā ordinantē ad glo-
riam consummatam. hoc quātū ad effica-
ciam meriti. **Q**uantū ad sufficientiā
dico q̄ meritū christi fuit finitū. q̄ a p̄n-
cipio finito essentialiter dependēs. etiaz
accipiendo ipsū cum oibus respectibus
siue cum respectu ad suppositum verbū
siue cum respectu ad finē. quia omnes
respectus isti erant finiti. et ideo quomō-
cunq̄ circumstantionatum finitum erat
aut si fuit infinitū: tunc non fuit meri-
tum plus fm̄ velle creatum q̄ fm̄ velle
verbū increatum. **Q**uantū ergo valuit
illud meritum ad sufficientiam. **D**ico
q̄ sicut omne aliud a deo ideo est bonuz:
quia a deo volitū et nō ecōuerso. sic me-
ritū illud: tñ bonū erat p̄ quanto acce-
ptabatur. et ideo meritū q̄ acceptatum
nō aut ecōuerso. q̄ meritū ē et bonū. itō
acceptatū et tñ potuit acceptari passiue
quantū tota trinitas potuit et voluit ac-
ceptare actiue. sed ex formalī ratōne sua
quā habuit nō potuit acceptari in infini-
tum et pro infinite. sed pro finitis. tñ ex
circūstantia suppositi et de p̄gruo rōe sup-
positi habuit quandā rationem extrise-
cam quare deus potuit acceptare illō in

infinitū. s. extensue p infinitis. Si autē illud meritū fuisset alterius psonē. tunc nec rōne operis. nec rōne opantis fuisset cōgruitas acceptatōnis illius p infinitis p quāritū autē r. p quor deus voluit passione illā siue bonum velle acceptare. p tot sufficit. sed quantū est de formali rōne rei acceptabilis in se non fuit acceptabilis pro infinitis. sicut nec in se fuit formaliter infinita. Sed quid r quib' meruit: Dico q xps meruit omnibus qui p mā gratiā accipiūt collationē illius. ita q ibi non cooperat voluntas nostra nisi in adultis baptizatis. vbi requirit alī qua bona dispositio voluntatis. et hoc fuit potissimū in merito suo. q meruit nō coniunctos coniungi. r illud obuiat secundo membro dī. superioris. sed qntum ad gratiā penitentiā post lapsum immortale actuale. licet meritū christi sit pncipale in merendo. r totalis causa de cōdigno. tamē requirit ibi aliquid a parte recipiētis gratiam. vt contritio et compunctio de peccato de congruo. Si militer dico q christus meruit nobis vt totalis causa apertionē ianue paradisi. vt omnibus in gratiā decedētibus aperiret. nec ad amotionē huius obstaculi intrandi cooperamur ei. siue illud obstaculū fuit originale peccatū. siue ali. quod aliud quod patet. quia Abzāā fuit tantū meritū sicut aliq's xpianus qui sit mō Sed quis obstaculū amoueat per passionē christi: nullus tamē actu ingrediet in celū nisi cooperet r vtatur prima grā quā sibi meruit christus. Similiter patres cooperabant passioni christi fuisse ad habituale ingressū vt amoto obstaculo ingredi possent. Nos autē passioni exhibite. r amoto obstaculo cooperamur ad actuale ingressum nisi impotentia excuset. sicut in paruulis qbus deus dat immediate introitū in celū. r ideo habent minimā gloriā.

Sed hic sūt quedā

dubia. si enim oibus electis meruit xps primā gratiā. igit meruit eaz primis parentibus. r ita premiū. s. collatio gratie in antiquis patrib' pcessit meritū christi quo illis meruit illius gratie collationez. r per eandē rationē posset dici fm magistrū sententiaz li. 2. q angeli primo receperūt premiū: r deinde ipm meruerūt per bona velle elicita circa custodia nostram. Preterea si passio christi vt preuisa ab eterno r accepta trinitati fuit meritoria. r ratio conferēdi gratiaz patribus anteq' passio exhiberet in effectu. eadē ratōne passio christi ab eterno preuisa r accepta trinitati pōt esse ratio predestinādī alios. r ita predestinatio electorū potuit habere causā meritoriam. Ad primū illoz dico q meritū christi preuidebat ab eterno: r vt sic preuisū acceptum fuit vt aliquid boni conferet electis rōne illius anteq' exhiberet: vt. s. eis qui precesserūt exhibitionem passionis eius dimitteret originale r conferet gratia. Exemplum de hoc Anf. 2. cur deus hō. c. 16. Esto q multi offenderint vnuz regem r p offensa exulat. venit vnus innocens de sanguine illoz r pmittit facere vnū opus pro rege placitū ei certo die statuto vt rex remittat eis offensa et reconcilet eis. rex acceptado seruitiū pmissū remittit offensa. r si aliquis eoz: v3 deliquerit si satisfacere r penitere voluerit: pmittit ei iterū offensa illā dimittē. prestando tamē q nullus eoz qui fuerunt inimici intrabūt palatiū suū: quousq' seruitiū innocētis promissū impleatur. Sic hic. passio christi hominis innocētis ab eterno preuisa vt exhibenda in certo tempore: fuit multū accepta trinitati. r pro ista omnibus credētibus illam exhibendā in tempore remisit offensam quā contraxerāt ex Adaz. r quā postea cōmiserāt si penitere voluerit. nō tamē acceptauit eaz tantū vt aliquis ingrediretur palatiū suū eternū: anteq' passio exhiberet in effectu. isto modo remisit

patribus offensā in circūcisione sic nobis in baptismo. sed nullus ē ingressus in palaciū ante passionē exhibitam.

Ad formā argumenti cum dicitur qd si p̄m̄ium precessit meritū xp̄i exhibitū in patribus igitur in angelis precedere potuit. Dico qd p̄na non valet. nec est simile hic et ibi. nam generaliter verus est qd sumus bonus ad quod ordinat meritū nō debet conferrī ante meritū exhibitū et expletū. Summū autē bonum ad quod ordinatur meritū xp̄i respectu eorum pro quibus meruit est ingressus eorum in paradysum. et ille non dabatur actualiter ante passionē exhibitam licet pro passionē p̄cusa remitteretur offensā et daretur gratia illis p̄tibus credentibus passionem exhibendā. Summū autē quod angeli mereri possunt p̄ merita sua ē gloria et introitus actualis in regnū. q̄ gl̄ia dari nō debuit ante merita exhibitā. Cū quāuis deus dederit aliquid p̄ merito p̄cūso nō exhibitō nō tamen summū qd sequit̄ meritū quod ē apertio ianue paradysi. ad cuius obstaculi amotionem nō potuit aliquis nostris cooperari. quia ad introitū quilibet adultus cooperatur. aliud. n. est aperire ianuā et aliud ingredi. et quicquid difficilius est aperire ianuam q̄ aperta porta introire. ideo ad ingressū possumus cooperari ad apertionem vero nec patres potuerūt nec nos possumus sed illius p̄cūsa causa fuit passio. Ad 2^m nego p̄nam. qz omnes p̄res p̄ius nā erant p̄destinati q̄ passio xp̄i esset p̄cūsa. sicut patet in p̄ articulo. q. voluit enim deus p̄s omnes electos habere gr̄as et gl̄oriā q̄ p̄cūderit eos casuros et p̄s lapsurus q̄ p̄ordinaret medicinā contra lapsū et ideo passio vt p̄cūsa post p̄cūtionem lapsus potuit eē ratio remittendi offensā et conferendi gr̄am recōciliantem. nō autē potuit eē rō p̄destinatōnis.

Ad primum principale si dicitur qd xp̄s meruit fm portōez

inferiorē tūc potest dici. qd p̄m̄iū aliorū quod reciperūt p̄ merito xp̄i: fuit meli⁹ formaliter q̄ aliquis actus meritorius. portionis inferioris xp̄i. et potuit tūc meritū xp̄i ordinari ad premiū aliorū sicut ad finē sub fine. Si autē tenetur qd meruit fm portōez superiorē et hoc vel circa obiectum eternū: vel circa alia re⁹ lucentia in verbo vel vtroqz mō. ita qd omi actu suo meruit fm modū superius tactū. tūc potest dici qd non oportet semp̄ p̄m̄iū excedere meritū. nisi qn̄ idē meret p̄ seipso: s; si nobilior mereat p̄ ignobiliori tūc meritū potest excedere premiū. qn̄. n. meret aliq̄s p̄ seipso cōiter deus p̄m̄iat ultra p̄dignū. ideo premiū excedit tale meritū eius. Ad 2^m cū dicitur meritū xp̄i ē finitum peccatū est infinitum qd nō potuit meritorie auferre peccatū reatum. dico qd r̄si xp̄i passio et meritum ipsius totū sit formaliter finitū. quia tū coniunxit p̄ gr̄as et gl̄oriā obiecto infinitō. ideo potuit delere peccatū reatū siue peccatū auertens a bono infinito. et cū dicitur qd nō. quia peccatū illud erat infinitū intelligas qd erat malū formalit̄ infinitū intensiue falsū est. tunc. n. oportet ponere summū malū et deus manicheorum. et cū p̄bas qd tantū est peccatū q̄tus ē ille in quē fit. si ly tantū et quātū referatur ad rōnes formales vtriusqz in se falsum ē. tū fm terminū a quo auertit peccatum sortit̄ quandā denotatiōē vt sic q̄dam denotatiōe extrinseca actus beatific⁹ Michaelis dicitur infinitus. qz p̄iūgit terminū ad quē infinito in se formalit̄ tū act⁹ est finitus. sic p̄ctm̄ mortale qz auertit a termino a q̄ infinito sortit̄ quandā denotatiōem extrinsecā. grauius. n. p̄ctm̄ ē p̄ctm̄ in deū quā in alium. et in regē terrenū q̄ in milite suū. nūq̄ tū potest esse qd sit formaliter infinitū malū. Exemplū aliud. si ponat p̄ impossibile infinitū corrumpti diceret qd illa corruptio eēt infinita nō quidē intensiue et formalit̄ sed ratōe termini a q̄ corruptione. s. qz corruptio in-

ciperet ab infinito. sic in pposito. qz peccatū auerit ab infinito zc. ¶ Un breuiter dico pbabiliter opinādo qz tanto amore intensiue potest aliquis sanctus ferri in summū bonū diligendo: quanta in ordinatōe intensiua auerēbat. z q̄tum vnum abduxit a termino a quo tantum aliud coniūgit ei. z maxime hoc est vey de amore aie christi. ¶ Ad 3^m cum dicit qz pena debita mortali est infinita. verū est si volūtas finaliter maneat i peccato illa pēa est infinita extēsiue. z hoc qz s̄b iectu manet sp̄ sub culpa. z hoc ē ex ordinatōe dina qz vbi ceciderit lignum ibi sit nō qn de^o possit punire aliter peccatū illud. Un si deus puniret aiaz per diem tm̄ pro culpa mortali. z post anihilaret aiaz nō faceret iusticiam. tūc ad formā pena est infinita extēsiue ex ordinatōe dina. nō tm̄ qn aliter posset punire peccatū si vellet. ¶ Ad 4^m dico qz bonū velle xp̄i vel passio ei^o cōsiderata fm̄ se formaliter posset recōpensari per aliquod bonū finitū sicut ipm̄ vel ipsa fuit nō nisi finitum i se. premiāt tam̄ de^o vltra p̄dignū. ideo potest ratioez alicui^o bonitatis z persone patientis acceptare bonū velle christi z eius passionē p̄ iustitias. qz tm̄ z pro tot valet q̄tū z pro q̄t acceptat a deo. q̄uis aut̄ posset acceptare passionē illam pro infinitis. nō tamē infinite. qz nō potest diligere aliqd̄ creatum a parte diligibilis infinite. qz nō est infinitū. de facto tm̄ nō fuit acceptā nisi pro electis. qz pro eis tm̄ fuit ablata efficaciter dico. Per idē patet ad vltimū. qz nō meruit omnibus q̄tū ad efficaciaz qz ex intentōe acceptantis z offerentis passionē seu bonū velle christi fuit accepta z oblata pro electis z predestinatis tm̄ z nō pro alijs.

Suero. Circa istaz 20. dis. in q̄ magister agit de cōuenientia z modo passionis. Queritur vnu. vtrum scz necesse fuerit

genus humanū reparari per passiones christi. qz nō: qz si nobilius ens lapsum nō necesse est reparari per passionē xp̄i. nec minus nobile: sed angelus q̄ est nobilior hoīe lapsus est. z nō est necesse ipsū reparari passione xp̄i nec alia. igitur nec hoīem. Respondez ad hoc dupliciter p̄mo quia nō tota nā angeloz cecidit sic hominū. z ideo ne tota spēs hominū periret necesse fuit hoīem reparari z nō angelum. Contra si qlibet angelus est alteri^o speciei ab alio sicut dicit sic r̄ndentes tūc tot sūt species quot indiuidua z qlibet species est nobilior specie hūana fm̄ se. cum igit̄ multi angeli ceciderit maius inconueniens est tot species non reparari sed perire in eternum q̄ vnā speciem infimā. cuiusmodi est tota species humana respectu cuiuscunqz angeli z maxime respectu tot cadentium. ¶ Confirmat. quia si essent duo celi z alterum anihilaretur z essent multe mulce z anihilarent. dicere qz necesse est speciem muscay reparari z nō celū: sicut vltimū videtur cū celū sit multo nobilior hoc de p̄paratōe angeloz cadentium z hoīuz. Ideo aliter r̄ndetur. qz qz hō aliter temptatōe cecidit scz diaboli angeli. n̄ sed p̄pria volūtate solū. ideo debuit homo reparari z nō angeli. Unde Aug. sicut angeli ceciderunt nullo alio nocente. ita nullo alio adiuuante surgere nō debent. Contra. factum ē p̄clū magnum in celo zc. q̄ videt qz sicut draco pugnauit cum Michaele sic eū temptauit. ¶ Preterea videt qz draco. i. lucifer peccando temptauit alios sibi cōsentientes. ¶ Preterea ad p̄ncipale. quilibet actus christi sufficiens fuit ad redimendū genus humanū. igitur nō fuit necesse redimi hominē per passionē. aīz probatur. qz actus ē laudabilior passioe. qz laus p̄sistit in actu. nō illa passio xp̄i n̄ habet qz sit sufficiens meritoe nisi i relatione ad personā verbī. eo autem mō z actus eius elicuit in relatione ad ver

bum fuisset sufficienter meritorius. **P**reterea 3^o et h. c. 5^o. passionibus nec laudamur nec vitupamur. igitur videtur quod passio non sit meritoria sed actio. **P**reterea Ans. 2. cur de homo. c. 14. approbat dictum discipuli sui quod minima lesio illius persone fuit peior quam peccatum omnium hominum sit malum. sed quanto pena satisfactoria dummodo est sufficiens posset eam minor lesio illius persone. tanto convenientior esset. igitur non necesse nec decens fuit hominem redimi morte christi cum minor pena sufficeret. **P**reterea per passionem christi non potuerunt redimi occidentes christum igitur nec genus humanum. ante probatur. quod tunc malum erat actio illorum peius vitz christi: quantum bonum erat vita christi. et tunc tanta erat inimicitia occidentis contra erat amicitia christi reconciliantis. igitur vita quam posuit moriendo non sufficit ad redimendum peccatum occidentium. quia meritum debet excedere culpam et reatum si sit satisfactio. **C**ontra Ans. cur de homo. c. 15. ecce vides quomodo rationabilis necessitas exigitur ex hominibus perficiendum esse civitatem supernam. nec hoc fieri posse nisi per remissionem peccatorum. quam nullus homo habere potest nisi per homines qui idem ipse sit deus atque morte sua deo peccatores reconciliat. expresse. non videtur dicere quod necesse erat homines redimi per mortem christi. idem potest haberi ibidem. c. 111.

Ad istam questionem

que est mere theologica propter quam solum videtur Ans. fecisse totum librum cur deus homo et ibi videtur eam soluisse. primo videndum est secundum Ans. quod necessarium fuit hominem redimi. 2^o quod non potuit redimi sine satisfactoria. 3^o quod facienda erat satisfactio a deo homine. 4^o quod convenientior modus fuit hic scilicet per passionem christi. Primum ostendo secundum eum. quod frustra fieret creatura rationalis nisi posset summum bonum propter se amare et ei per cognitionem et amorem propter se inherere. aut ergo deus deducit homi-

nem ad hunc finem: aut non. Si non frustra igitur factus fuisset. Si sic. cum lapsus fuerit per peccatum necesse est ipsi reparari hoc. c. 1. 2. cur deus homo. et idem 4^o. c. concludit. ex his est facile cognoscere quod aut hoc perficiet deus de natura humana quod incepit. aut inuanum fecit tam sublimem naturam. 2^o probatur sic. c. 25. primi libri. Cur iustus est ois qui non reddit deo quod debet. quia iniustus est etiam si non reddat homini quod dicitur. sed nullus iniustus admittit ad beatitudinem eternam. igitur qui non soluit deo quod dicitur non saluabitur. sed omnis peccator abstulit a deo honorem sibi debitum igitur quisque satisfecerit est debitor et iniustus. 8.

Si dicat contra hoc quod non dicitur hominem esse iniustum nisi satisfecerit. quia potest excusari per impotentiam. potest etiam remitti offensa per summam misericordiam dei remittentis sine satisfactoria ipse excludit utraque rationem. primo prima dicitur. quod impotentia excusaret si in ipso non sponte se detulisset homo peccando. quod igitur sic se in impotentiam precipit: ideo ipsa impotentia est peccatum. quod debet eam non habere. debet enim posse reddere honorem deo quem abstulit. et ideo si per peccatum facit se impotentem ad reddendum non excusatur sed vitupatur. et ponit exemplum. Si dominus precipiat seruo facere aliquid bonum opus: et precipiat sibi ne se precipitet in foueam sibi monstratam de qua non poterit surgere: si seruus sponte precipiat se in foueam contra mandatum domini sui ut sic non posset proficere opus sibi preceptum a domino: non excusatur ex impotentia. quia ipsam impotentiam ipse fecit sibi sic in proposito impotentiam satisfaciendi fecit sibi homo per peccatum. ideo ex impotentia non excusatur sed est et peccatum et iniusticia. nullus autem iniustus admittit ad beatitudinem quare oportet satisfacere ut fiat iustus. 2^o excludit sic. cum dicitur quod remittit per misericordiam. Quero aut remittit debitum ut non teneat ad reddendum deo honorem quem peccando abstulit. et hoc propter impotentiam reddendi: quod non potest reddere

aut dimittit penā p peccatis dando be-
atitudinē. Si primū datur illud non est
aliud dicere nisi q̄ deus dimittit meritū
q̄d habere nō pōt. talem aut̄ misericor-
diā attribuere deo derisio est. Si aut̄ re-
mittat penā 7 facit hominē beatū. tunc
beatificat hominē ppter peccatū. quia
s. h. impotentia reddendi 7 satisfaciēdi
quā d. nō h̄e. q̄d est habere peccatum.
3^m. s. q̄ illa satisfactio que debebat nō
potuit fieri ab homine puro. p̄batur. 2.
c. li. p̄mi. Nullus satisfacit p peccato ho-
minis nisi reddat aliqd̄ maius eo pro q̄
peccatū facere nō debuerat. sed p̄ omni
eo q̄d est citra deū vel esse potest nō de-
buit peccasse. igit̄ non potuit satisfacere
nisi redderet deo aliqd̄ maius omi crea-
tura facta 7 possibili fieri. S. 3^m ma^r omi
creatura simul sumpta sic arguit ibi nō
potest reddere pur^o hō. igit̄ oportet deū
satisfacere p peccato. **P**reterea ad idē.
si homo peccator reddat deo solū illud
q̄d debet si esset innocēs 7 nunq̄ peccas-
set. nō est satisfactio p peccato. s. 3^m omnia
que pōt homo facē. s. deū honorare. eoz
deū humili^o offerre. misericordiā in dā-
do 7 dimittēdo. 7 obedientiā. 7 q̄cquid
videt̄ possit totū debet deo. etiam si nō
peccasset. igit̄ hoc exhibendo deo nō sa-
tisfacit p peccato. igit̄ requirit̄ aliqd̄ ma-
ius omnibus h̄is offerri deo ad hoc q̄ sa-
tisfactō valeat. q̄d nō p̄t fieri a puro ho-
mine. **P**reterea. c. 24. li. p̄mi arguit ad
idē sic. homo nō pōt satisfacere deo p
peccato nisi reddat deo totū q̄d abstulit
sed abstulit deo q̄cquid de natura hūa-
na deus facē. p̄posuerat. p̄posuerat aut̄
de omnibus iustis facere numez. electoz
ad quē numerū p̄ficiendū homo factus
est. sed nullatenus potuit hoc reddē hō
peccator. q̄ peccator peccatoz iustifica-
re nequit. nec occuit q̄ aliqd̄ innocēs nō
descendēs ex Adam redimēt nos p̄ mor-
tem. q̄ tunc nō fuisset homo restitutus
ad pristinā dignitatē vt soli deo fuiret.
sed fuisset obligatus illi homi quasi tm̄.

p redemptione q̄tum deo pro creatioe
7 ita posset reputare ipm̄ deū p repara-
tione. sicut verū deū pro creatone. 7 pre-
ter hoc ille pur^o homo q̄rūcunq̄z inno-
cens non potuit satisfecisse. sicut p̄bans
argumēta in 3^o articulo. igit̄ oportuit eē
deum hominē. quia nullus potuit nisi
deus. nec debuit nisi homo. de ista matē-
ria loquit̄. c. penul. secūdi li. in simili de
angelo. 4^m. s. q̄ oportuit xpm̄ satisfacere
per mortē licet nō esset debitor mor-
tis. p̄bat. 2. c. secūdi li. sic. rō docuit sic
patet in tercio articulo q̄ oportebat illū
qui satisfacere debeat p homine h̄ie ali-
quid maius omni eo q̄d est sub deo q̄d
sponte 7 nō ex debito deberet homo. vt
sicut homo peccauerat p̄ suauitatē se
subijcēdo dyabolo. ita vincat p asperit-
tatem ipm̄ dyaboli. nihil aut̄ asperius
aut difficilius aut maius sub deo potest
homo ad honorē dei sponte 7 nō ex de-
bito pati q̄ mortē. igit̄ xpus homo qui
maior erat omnibus sub deo per mortē
quā nō debuit pati satisfacere debuit.
Hoc idē p. c. 14. secūdi li. s. q̄ mors
sufficit p omnibus. vbi approbat respon-
sionē discipuli di. ipm̄ recte existimare i
hoc q̄ dicit se malle infinitos mūdos si
essent redigi in nihil: q̄ offendere deum
7 potius deberet se velle magis oia pec-
cata que sunt 7 fuerūt pmittere cadē su-
per se: q̄ hominē xpm̄ occidere. 7 cōclu-
dit sic **Ans.** videm^o hoc q̄ violationi vi-
te corporalis huius hominis nulla immē-
sitas vel multitudo peccatoz extra per-
sonā dei cōparari valet. hec **Ans.** quia
igit̄ fuit tam nobilis vita eius: mors ei^o
fuit multum accepta deo: vt per illaz sa-
tisfacere possz. hec veraciter vt potui ex
dictis eius collegi.

In istis dictis **Ans.** vi-
dent ali-
qua dubia. Primo enī ipsa conclusio in
se videt̄ dubia. cum velit q̄ redemptio
non possit esse nisi per mortē ei: xpi. 7 p
aliquid sponte oblatū excedens omnes

creaturam . pmo probō q̄ aliter potuit
homo redimī q̄ p mortē christi . Aug^o .
s3 . de tri . c . x . Alius mod^o redimendi ho
minē deo non defuit . eius enī potestati
cuncta subiacent . nō ergo fuit necessitas
in conclusione . Preterea . nō est aliqua
necessitas q̄ xp̄us homo redimat hoīez
per mortē nisi necessitas psequētie . s . po
sito q̄ ordinaverit sic illū redimere . sic
si curro moueo . hec est necessitas p̄ntē .
sed aūs est simplr cōtingens . 7 similiter
p̄ntē . s . me currere 7 me moueri . sicut chri
stum pati mortē fuit cōtingens sicut cō
tingens fuit ip̄m p̄uideri passurū . nul
la est ergo necessitas nisi p̄ntē . s . si p̄uē
sus fuit pati patiet . s3 tam aūs q̄ p̄ntē fu
it cōtingens . Preterea . nulla est neces
sitas genus humanū reparari . igitur nec
xp̄m pati . p̄ntē de se patet . aūs pbatur .
quia si sic . hoc nō est nisi quia homines
predestinati sunt ad gl̄iam . 7 lapsi non
possunt intrare nisi per satisfactionē . s3
modo ita est q̄ predestinatio hominis cō
tingens est 7 nō necessaria . sicut enī de^o
ab eterno contingēt p̄destinavit hoīez
7 non necessario . qz nihil necessario ope
ratur respectu aliquoz extra se ordinā
do illa ad bonū . sic potuit non p̄desti
nasse . nec est incōueniens hominem fru
strari a beatitudine . nisi p̄supposita p̄
destinatione hominis . igitur nulla fuit
redemptōnis eius necessitas . sicut nec p̄
destinationis eius .

Contra ea q̄ dicunt

tur in 2^o articulo . an homo possit recon
ciliari sine satisfactōne tangēt in . 4 . c . de
penitētia . sed dato q̄ satisfactio requira
tur . nō tamē requiritur necessario q̄ satis
faciens sit deus . nec hoc pbatur . 7 q̄ in
3^o articulo dicit q̄ nō satisfacit quis deo
nisi offerat deo aliquid maius formalr
q̄ pro quo peccare non debuit quod est
maius tota creatura . credo salua reue
rētia sua q̄ hoc nō est verū . nō enī opor
tuit satisfactōnez pro peccato p̄mi hoīs

excedere totā creaturā formalr in ma
gnitudine 7 perfectōne . suffecisset enī
obtulisse deo maius bonū q̄ fuerit ma
lum illius hominis peccantis . Un̄ si Adā
per gratiā datā 7 charitatem habuisset
vnū vel multos actus diligendi deū . pp
ter se ex maiorī conatu li . ar . q̄ fuit cona
tus in peccando . talis dilectio suffecisset
pro peccato suo remittēdo . 7 fuisset satisf
factū . 7 tunc p̄positio illa est falsa q̄ de
buit offerre deo aliquid maius omni eo
pro quo peccare nō debuerat . s3 sicut . p
amore creature vt obiecti diligibilis nō
debit peccare . ita satisfaciendo debuit
offerre deo aliquid maius attingēdo per
actum obiectiue q̄ sit creatura . s . amorē
attingentē deū . p̄pter se . 7 ille amor ob
iectiue vt terminat in deū excedit amo
rem creature sicut deus creaturā . Un̄ si
cur peccauit p̄ amorē ignobilioris obiec
ti in infinitū . ita debuit satisfacē p̄ amo
rem nobilioris in infinitū . 7 hoc suffecisset
saltrē de possibili . Dico igit q̄ amor
quē offerre debet satisfaciēdo debz exce
dere amorē cuiuscūqz creature . qd̄ v̄z
est . 7 diligere obiectū nobilīus satisfaciē
do q̄ dilexerit peccando . tamē ille actus
quo p̄uertor ad deū p̄ amorē in sua for
malr rōne nō est maior omni creatura .
nec etiā amor xp̄i creat^o quo dilexit deū
fuit talis . Un̄ ip̄e vult oīo infinitatē h̄c
vbi nō est ex formalr rōne rei .

Contra illud quod

dicit in 3^o articulo q̄ nullus nisi homo
debit satisfacē . hoc non videt absolute
necessariū . quia vn^o q̄ nō est debitor p̄
satisfacē p̄ alio . sic p̄ alio orare . Un̄ sic
xp̄s hō innocēs nō debitor satisfecit . sic
si placuisset deo potuit vn^o bon^o angel^o
satisfecisse . offerēdo aliqd̄ placitū deo . p̄
nobis qd̄ ip̄e acceptasset . p̄ oibus pecca
tis . qz tm̄ valet omne creatū oblatū pro
q̄to deus acceptat illud 7 nō plus sicut
supra dictū est . Preterea . vnus purus
hō potuisset satisfacē p̄ oibus si fuisset

ceptus sine peccato sicut potuisset fieri sine operatione spiritus sancti et misericordie. sicut fuit christus. et deus dedit sibi summam gratiam quam potuisset recipere sicut dedit christus sine meritis precedentibus ex liberalitate sua. talis enim potuisset mereri delectationem peccati sicut et beatitudinem. Et cum dicitur quod tunc obligemur ei tantum quantum deo. falsum est. imo simpliciter deo. quia totum quod ille haberet erat a deo. obligemur tamen multum sibi. sic obligamur beate virgini. et alijs sanctis qui meruerunt pro nobis. semper tamen finaliter et summe deo tanquam et a quo aliorum bona procedunt. Preterea videtur de possibili. dico quod quilibet potest satisfacere pro se. quia si data fuisset cuilibet homini prima gratia sine meritis sicut modo licet quilibet sit filius terre cuilibet tamen datur prima gratia sine merito. pro prijs. et tunc meretur beatitudinem. igitur potuit etiam meruisse delectationem culpe.

Tunc ad questionem

dico. quod omnia habetis modo que facta sunt a christo circa redemptionem nostram non fuerunt necessaria nisi presupposita ordinatione diuina. que sic ordinauit fieri. et tunc necessarijs fuit christum pati. sed tamen totum fuit contingens. et ante et post. Unde credendum est quod ille homo passus est propter iustitiam. vidit enim mala iudeorum que fecerant: et quomodo inordinata afflictione et distorta afficiebant ad legem suam. nec permittebant homines curari in sabbato. et tamen extraherent ouem vel bouem de puteo in sabbato. et multa alia. Christus igitur volens eos ab errore illo reuocare per opera et sermones: maluit mori quam tacere. quia tunc erat veritas dicenda iudeis. et ideo pro iustitia mortuus est. tamen de facto sui gratia passionem suam ordinauit et obtulit pro nobis. et ideo multum tenemur ei. ex quo enim aliter potuisset homo redimi. et tamen ex sua libere voluntate sic redemit: multum ei tenemur. et amplius quam si sic necessario et non aliter potuisset fuisse redempti. ideo ad alliciendum nos ad amorem suum: ut credo: hoc precipue fecit. et quia voluit hominem am-

plius teneri deo. sicut si aliquis genuisset primo hominem et postea instruxisset eum in disciplina et sanctitate. amplius obligaretur ei quam si tamen genuisset eum: et alius instruxisset. et hec est congruitas non necessitas. Si autem volumus saluare. Ans. dicamus quod omnes rationes sue procedunt supposita ordinatione diuina que sic ordinauit hominem redimi. et sic videtur procedere ita quod deus ex ordinatione non voluit acceptare pro redemptione hominum: nisi mortem filij sui. nulla tamen necessitas fuit. Unde in psalmo. Copiosa apud eum redemptio.

Ad primum principale

secundum apostolum. i. ad Cor. Nunquam angelos apprehendit sed semel Abrahabe. tunc dico quod argumentum illud est bonum sicut morale contra illos qui ponunt angelos singulos in singulis speciebus. sed hoc credo falsum. ideo non cecidit aliqua species angelica tota. licet forte de qualibet specie ceciderit aliquis. tunc teneo illam responsionem. quia tota species humana cecidit ideo magis debuit reparari. Alia etiam responsio ibi data sumit ab Ans. ideo potest etiam valere. quia homo peccauit suggestione diaboli que fuit alterius rationis. et suggestionem yroris. et forte non ita efficaciter fecit angelus. quia licet aliqua temptatio fuit alijs ruina luciferi. tamen non ita efficax sicut hominis a diabolo. Ad 2^{um} concedo absolute quod per bonum velle potuit satisfacisse. sed tamen aliter voluit. Et cum dicitur quod actus sunt laudabiles passionibus. dico quod verum est loquendo de actu virtutis que distinguit contra passionem que non accidit ex virtute. et sic loquitur philosophus. tamen passionem penalem et maxime mortem quando est ex actu virtutis accepta separatim est laudabilior quam actus virtutis circa delectabile. Unde actus virtutis circa tristabile est magis meritorius quam actus virtutis circa delectabile. et passionem voluntarie comitantes actum vir-

tutis simul accepte sunt magis meritozic
 q̄ actus tantū. Unde Saluator d̄ Pau
 lo dixit. Ostendā ei quanta oporteat eū
 pati. non dixit quāta oportuit eum agē
 Ergo xp̄us voluit sic pati. p̄cessit ex
 amore intenso finis ⁊ nostri quo dilexit
 nos p̄pter deū. Ad aliud cum dicitur
 q̄ minima lesio istius persone fuit mai⁹
 malum q̄ omnia peccata. hoc p̄bat pro
 positū. s. q̄ aliter potuisset redimē q̄ per
 mortē. dico tamē q̄ lesio illa valuisset
 tantū pro quanto fuisset accepta. Ad
 aliud dico q̄ peccatū occidentiū christū
 potuit redimī. tamē Anf. dicit. i. s. c. 2. q̄
 non potuerunt eum sciētē occidisse. h̄
 tñ non credo. sed credo q̄ licet sciuisent
 eum deum per vnionem adhuc potuis
 sent eum occidisse. ⁊ si hoc fecissent: ad
 huc eorum peccatum fuisset remediabi
 le per passionē christi. quia plus dilexit
 deus illā passionem acceptando: q̄ odif
 set eorum malum. vnde non potuerunt
 habere actum tam diffonem in malit̄
 tia: sicut fuit bonus bonitati moralī ac
 tus voluntatis quo christus voluit pa
 ti. quia actus ille habuit bonitatez non
 solum ex potentia volūtūa sed ex sūma
 charitate qua voluit mori. ⁊ aliq̄ mo ex
 illa persona. sed actus aliorū malus nō
 habuit tantā malit̄ā ex habitu precedē
 te de ordinato. Et qd̄ apostolus dicit q̄
 si cognouissent nunquā dominū glorie
 crucifixissent loquit̄ nō de iudeis: sed de
 principibus mundi. s. de demonibus. qz
 si sciuisent eum esse verū deū non insti
 gassent homines ad eius mortē. et hoc
 p̄pter bonū secururū ex morte. s. redem
 ptionē homis. qd̄ bonū nolebant acci
 dere. Unde primo quando ignorauerūt
 hoc instigauerūt iudeos ad mortē. post
 q̄ vero sciuerūt ip̄m esse verū deū: per
 suaserūt contrariū. vnde vxor Pylati
 misit ad eum dicit. Nihil tibi ⁊ iusto illi
 multa enī passū sum ista nocte in visu
 propter eum. bene tamen voluissent ip̄
 sum mori sine redemptionē humani ge

neris si fieri potuisset.

De predicta

Post predicta considerandū est circa il ā.
 21. di. in qua magister agit
 de statu christi in morte. et
 de consequētibus corpus christi post se
 parationē anime. Querit vnū. vtrū
 s. corpus christi fuisset putrefactum si re
 surrectio nō fuisset accelerata: q̄ sic. na
 tura non incipit motum quē terminare
 non potest 2^o metha. 1. 6^o phisi. in fine.
 terminus autē corruptōnis mixti viuē
 tis est putrefactio fm phm. 4^o methau.
 sed natura incipit illam in separatōe aie
 a corpore. illa enim separatio est inchoa
 tio ad putrefactionē ⁊ resolutionē in ele
 menta. sicut patet i alijs homibus. ergo
 videt q̄ corpus fuisset putrefactū si resur
 rectio nō fuisset accelerata. Preterea
 christus assumpsit passiones nature hu
 mane viuentis. fm Damas. 66. Totum
 hominem ⁊ omnia que sunt homis as
 sumpsit preter peccatuz. s. furiam: sitim
 laborem: dolorem: lachrymas. corrup
 tionem mortis: agoniam: timorem: ⁊ ta
 lia: que vniuersaliter insūt homini. om
 nia enim assumpsit vt omnia sanctifica
 ret. hec ille. igitur per eandem ratōnem
 assumpsit passiones nature mortue. que
 naturaliter omnibus insunt. talis passio
 est putrefactio ⁊ resolutio. ergo. Con
 tra in psal. Non dabis sanctum tuum
 videre corruptionem.

Ad questōnem illā

respondet. h. quolibet. 12. q. 12. di. q̄ ali
 quid est futuruz quo ad causas natura
 les si non prohiberet. sed dimittitur sue
 causalitati. qd̄ tamē nō est futurum. nec
 euenire poterit p̄pter causā superiorē
 prohibentem causas naturales inferior
 res suā causalitatē exercere. Et ideo sim
 pliciter illud dicendū est esse futurū qd̄
 est futuruz fm cām superiorē videntē. non
 autē q̄ esset futurum fm cām inferiorē si